

Filozofická fakulta Univerzity Palackého v Olomouci

Katedra žurnalistiky

**ANALÝZA KOMUNIKAČNÍCH STRATEGIÍ
MODERÁTORKY V POŘADU „O 5 MINÚT 12“**

Bakalářská diplomová práce

Vendula BÁLKOVÁ

Vedoucí práce: Mgr. Petra CHVOJKOVÁ

Olomouc 2014

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že jsem závěrečnou bakalářskou práci na téma „Komunikační strategie moderátorky v politickém pořadu o 5 minut 12“ vypracovala samostatně, s využitím pouze citovaných literárních pramenů, dalších informací a zdrojů v souladu se Studijním a zkušebním řádem UP a Disciplinárním řádem FF UP, který je doplněním Disciplinárního řádu UP.

Počet znaků včetně mezer: 76 154

V Olomouci dne 14. dubna 2014

.....

Vendula Bálková

Děkuji vedoucí práce Mgr. Petře Chvojkové za cenné rady a pomoc, kterou mi poskytla při vypracování bakalářské práce.

Abstract

Political discussing programmes are part of journalism production of Czech and Slovak TV stations, both public and commercial. a moderator of this type of programmes is to be an unbiased „observer“, who allows all guests to participate equally and helps to provide an objective view of discussed issues. The thesis deals with communicative strategy – the way of host's communication with guests. It is based upon 2013's broadcasts.

Abstrakt

Diskusní politické pořady tvoří součást publicistické tvorby českých i slovenských televizních stanic, jak veřejnoprávních, tak komerčních. Moderátor/ka tohoto formátu má představovat nezaujatého „pozorovatele“, který střídavě dává prostor k vyjádření všem hostům a přispívá tak k podání objektivního názoru na konkrétní problematiku. Práce se bude zabývat především komunikační strategií, tedy způsobem komunikace s hosty. Práce je založena na pořadech z roku 2013.

Key words

moderator/host, communication strategy, political programme, media dialogue, o 5 minut 12, Otázky Václava Moravce

Klíčová slova

moderátor, komunikační strategie, politický pořad, mediální dialog, o 5 minut 12, Otázky Václava Moravce

1	Úvod.....	7
1.1	Vymezení tématu a cíle práce.....	7
1.2	Postup práce a struktura.....	8
2	Teoreticko-metodologický rámec	9
2.1	Vymezení pojmů.....	9
2.1.1	Mediální vs. Přirozený dialog	9
2.1.2	Moderátor	11
2.1.3	Role moderátora	11
2.1.4	Formát pořadu	13
2.1.5	Komunikační strategie.....	14
2.2	Kontext analýzy	15
2.3	Metodologie.....	16
2.3.1	Výzkumné otázky.....	16
2.3.2	Pojmy analýzy	17
2.3.2.1	Replika a sekvence.....	17
2.3.2.2	Presekvence.....	17
2.3.2.3	Opravná sekvence	17
2.3.2.4	Preferenční organizace.....	18
2.3.3	Kvantitativní formální analýza otázek	18
2.3.3.1	Otázka vs. Dotaz	19
2.3.3.2	Dělení otázek	19
2.3.3.3	Reformulace	21
2.3.3.4	Vypracování analýzy	21
3	Analytická část	23
3.1	Výběr vzorku	23
3.1.1	O 5 minut 12.....	23
3.1.2	Otázky Václava Moravce	23

3.2	Analýza.....	24
3.2.1	O 5 minut 12.....	24
3.2.1.1	Způsob představování a následné oslovování hostů.....	25
3.2.1.2	Typy otázek.....	27
3.2.1.3	Důslednost ve vyžadování odpovědí a reformulace.....	33
3.2.1.4	Způsoby změny tématu.....	35
3.2.2	Otázky Václava Moravce.....	37
3.2.2.1	Způsob představování a následné oslovování hostů.....	38
3.2.2.2	Typy otázek.....	40
3.2.2.3	Důslednost ve vyžadování odpovědí a reformulace.....	42
3.2.2.4	Způsoby změny tématu.....	44
4	Shrnutí analýzy a závěr.....	46
5	Seznam literatury.....	48
6	Seznam tabulek a transkriptů.....	50
7	Seznam Zkratek.....	51
7.1	Pořady.....	Chyba! Záložka není definována.

1 Úvod

V České a Slovenské republice mají politicky zaměřené pořady nepříliš dlouhou tradici. Od devadesátých let si získávají poměrně vysokou popularitu v rámci mediální zábavy. Jejich vznik by nebyl možný bez inspirace ve formátech západních pořadů, kterým se snaží přiblížit. Televizní politická interview lze analyzovat z mnoha pohledů. Při zaměření na styl moderátorské práce se nabízí spousta aspektů, které lze navzájem porovnávat, abychom mohli určit komunikační styl či strategii moderátorů. Analýza popisuje aspekty moderátorského stylu na vybraných prvcích řízení rozhovoru v mediálním dialogu.

Zvolili jsme pořady veřejnoprávních televizí, aby se jednalo o srovnání pořadů stejného formátu a odpovídajících institucionálních pravidel. Vyžadována je nestrannost už proto, že se u České televize (ČT) i u Rozhlasu a televízie Slovenska (RTVS) implicitně předpokládá, tudíž se tento požadavek přenáší i na moderátory. Odlišnost od klasického nemoderovaného dialogu se projevuje především zaměřením na publikum, kdy kromě vzájemné výměny názorů je dalším cílem účastníků zapůsobit na diváky a získat je pro svůj pohled na diskutovanou problematiku.¹

1.1 Vymezení tématu a cíle práce

Práce se zabývá způsobem a strategií řízení rozhovoru moderátorky slovenského politického pořadu ve srovnání s prací moderátora pořadu českého. Zaměřuje se na roli moderátorky v řízení rozhovoru, její komunikační styl a naplňování komunikačních cílů. Zároveň se snaží postihnout zásadní rozdíly a shodné znaky mezi dvěma politickými interview, slovenským o 5 minut 12 a českými Otázkami Václava Moravce. Nový pohled práce přináší z hlediska srovnání české a slovenské tvorby.

Předmětem analýzy je pouze řízení rozhovoru moderátorů, reakce hostů interview jsou zkoumány pouze v případě, když je nutné uvést některá fakta do kontextu. Vycházíme z přepisů pořadů vypracovaných na základě sledování dílů v archivech na internetu.²

---

¹ Viz Čmejrková, 2003, s. 84-87

² Ani ČT, ani RTVS nenabízí aktuální transkripty pořadů, které by zajistily absolutní nezaujatost při vypracování. Vlastní transkripty jsme zpracovali mj. podle pravidel Korpusu DIALOG. Viz Transkripční značky. Dostupné z: <http://ujc.dialogy.cz/?q=cs/node/29>

Hlavního cíle, kterým je určení komunikačního stylu a strategie moderátorky, je dosaženo prostřednictvím naplnění dílčích cílů, které se zabývají rozborem a popisem jednotlivých aspektů práce moderátorky, jejich kvantitativním zařazením a vysledováním pravidelných nebo opakujících se jevů a jejich popisem. Tyto aspekty byly vybrány na základě uvedených teoretických prací.

Výsledky analýz obou pořadů porovnááme, abychom získali představu, jak se liší styl obou moderátorů, a abychom tak mohl vymezit styl moderátorky vůči moderátorovi. Sledujeme, jaké rysy jejich řízení vykazuje v rámci daných dílů. Není záměrem vztahovat závěr analýzy na celé pořady, věnujeme se konkrétním jevům, které mohou posloužit jako východisko pro obecnější a širší analýzu.

1.2 Postup práce a struktura

Práce je složena z oddílu teoreticko-metodologického a z oddílu analytického. v první části je také kromě pojmů týkajících se analýzy vymezeno, co charakterizuje mediální dialog v porovnání s dialogem přirozeným, věnujeme se také moderátorovi a jeho institucionální roli v pořadu, politickému interview a dalším termínům důležitým k porozumění tématu. Dále stanovujeme otázky, na které má analýza odpovědět.

Abychom mohli vypracovat analýzu, uvádíme nejdříve do souvislostí poznatky teoretiků zabývajících se podobnými tématy, které využijeme jako východisko pro další postup. Zabýváme se způsobem analýzy mediálního dialogu, vycházíme z konverzační analýzy a formální analýzy otázek.

Před samotnou analýzou uvádíme výběr vzorku, který rozebíráme. Na základě studia vybraných pořadů na transkriptech ukazujeme jevy, které spoluutváří komunikační strategii moderátorů. Pro každý prvek řízení rozhovoru jsou určena kritéria, podle nichž určíme, jak daný moderátor naplňuje svou roli a v čem se moderátorské styly liší.

2 Teoreticko-metodologický rámec

2.1 Vymezení pojmů

2.1.1 Mediální vs. Přirozený dialog

Rozdíly mezi přirozeným a mediálním či obecně institucionálním dialogem lze vymežit v několika bodech:

- V přirozeném neformálním dialogu jsou přesahy (pasáže, kdy mluví více účastníků zároveň), většinou krátké, koncentrované kolem míst potenciálního převzetí repliky.
- U spontánního dialogu není předem určeno střídání pořadí mluvčích. Naopak u veřejné debaty je důležitým předpokladem, že na všechny účastníky připadne přibližně stejný počet replik, moderátor také může předem určit pořadí, v jakém budou účastníci mluvit. Jeden z účastníků tedy reguluje průběh debaty, udílí a odjímá ostatním účastníkům slovo.
- U běžného dialogu je délka replik velmi variabilní, žádná omezení se neuplatňují, zatímco u veřejných debat a diskusí jsou účastníci často omezováni v rozsahu svého projevu.
- Ani obsah, funkce a další charakteristiky replik nejsou u spontánního dialogu omezeny nebo určeny předem. Jinak je tomu u institucionálního dialogu, kde se předem předpokládá, že jeden z partnerů bude pouze klást otázky a druhý na ně bude odpovídat.
- V přirozeném dialogu může dojít k výměně mluvčího na kterémkoliv možném místě převzetí. Veřejný dialog naopak může být založen na rozsáhlých replikách dominantního mluvčího, který pouze na jím vyhrazených místech umožní dialogické vstupy ostatních účastníků.³

Komunikační styly mohou být velmi odlišné, vytvářejí se v průběhu sociálního života mluvčích v prostředí rodinném, pracovním a společenském. v institucionálním prostředí médií a v rámci jednotlivých mediálních formátů, v nichž jsou mluvčím přisouzeny určité role (moderátor vede interview, politik je hostem pořadu) jsou jejich komunikační styly ovlivněny charakterem a vývojem situace.⁴

---

³ Müllerová, Hoffmannová, 1994, s. 29

⁴ Čmejrková, 2013, s. 44

Hlavní charakteristikou mediálního dialogu je jeho institucionálnost – mluvčí jsou při své komunikaci ovlivněni specifickými pravidly komunikační situace⁵, mohou se vyjadřovat jen určitým omezeným způsobem upraveným podle pravidel příslušné události. Tato omezení komunikace ovlivňují veškeré aspekty dané komunikační situace. (Clayman, 2010, str. 15–19)

Institucionálnost je založena na předem daných sociálních rolích a stavech, účastníci jsou si jich vědomi a toto zařazení přijímají. Jde o řízený rozhovor z hlediska trvání, obsahu, členění a stylu. Předem je určeno téma hovoru a struktura, jsou rozděleny role.⁶

Na rozdíl od klasického dialogu, kdy si mluvčí svá sdělení směřují navzájem mezi sebou, má mediální dialog ještě další rozměr, kam je veden – je jím nepřítomné publikum. v podstatě můžeme říci, že právě ono je hlavním příjemcem dialogu. Přestože tedy mluvčí hovoří zdánlivě jen mezi sebou, přizpůsobují svá sdělení (jakožto proškolení, de facto profesionální mluvčí) tomu, jak chtějí na diváky zapůsobit a jaké informace jim chtějí předat. (Čmejrková, 2003, s. 84–87)

Zatímco spontánní konverzace je aktivita převážně symetrická a účastníci střídají repliky podle vlastního uvážení a zapojují se dobrovolně⁷, v asymetrických rozhovorech, v nichž střídání rolí určuje institucionální zvyklost, nemají účastníci stejná práva (Čmejrková, 2013, s. 107)

Veřejný monologický projev prošel v devadesátých letech proměnou. Hlavními žánry se stalo interview, dialog, debata, diskuse a polemika, na rozdíl od předchozích proslavů. Změna z monologického na dialogický formát žánr výrazně proměnila. Moderním se stal confrontainment – střet pro pobavení, který je oblíbeným druhem mediální zábavy. Je směřován vůči nepřítomnému publiku. Některé televizní dialogy mají ovšem navíc ještě publikum studiové, takže účastníci dialogu mají za publikum více okruhů adresátů.⁸

Mediální dialog ovlivňuje počet účastníků, komunikační situace (ve studiu jsou přítomní hosté – obvykle dva – a redaktor mezi ně střídavě soustředí svou pozornost a otázky. Cílem

---

⁵ Komunikační situaci definujeme buď jako konkrétní, jedinečnou, individuální komunikační situaci, nebo celou třídu podobných situací, která tvoří sociokulturní typ (viz Kaderka, 2013, s. 76-77). (srov. Uličný, 2003)

⁶ Müllerová, 2003, str. 117.

⁷ srov. Kořenský, Hoffmannová, Müllerová, 1987, s. 60

⁸ Čmejrková, 1999: 247-249

takového zdvojeného interview je konfrontovat hosty s odlišným pohledem na problematiku. Kromě prezentace vlastních názorů se tak hosté snaží zpochybnit postoje druhého.⁹

Mimo součinnosti moderátora a hostů výslednou podobu mediálního interview ovlivňují také nonverbální aspekty, moderátorova schopnost přiměřeně reagovat na odpovědi hostů, a také jeho empatie.¹⁰

2.1.2 Moderátor

Slovo moderátor pochází z latinského moderator, což je správce, vládce, krotitel či usměrňovatel. Je to průvodce pořadem, uvádí jej, řídí a prezentuje. Moderátor působí jako prostředek mezi diváky a účastníky pořadu. Moderátor používá jednak předem připravené texty, ale převážná část jeho projevu je improvizovaná, vyžaduje od něj proto široký všeobecný přehled, a zároveň hlubší znalosti diskutovaného tématu.¹¹

Moderátor má nad hosty nadřazenou pozici. Může omezovat jejich odpovědi, určuje, jak budou stručné či naopak rozvité. Moderátor také může hosty přerušovat, nenechat je domluvit nebo převzít slovo, což si host zpravidla nemůže dovolit.¹²

2.1.3 Role moderátora

Na základě sledování politických pořadů lze říci, že moderátor je prostředník mezi hosty a publikem, kterému se snaží předkládat problematiku ve srozumitelné formě, a proto často hosty přerušuje, aby je přiměl konkrétní nejasnost či nesrovnalost vysvětlit. Protože se jedná o pořady určené i laické veřejnosti, je nezbytné zdržet se složitých termínů, které by stěžovaly porozumění. Ke sledovaným aspektům moderátorovy práce zde proto patří typy pokládaných otázek, způsoby usměrňování hostů, vyváženost v poskytování odpovídajícího prostoru pro každého hosta a moderátorova připravenost.

Moderátor v mediálním dialogu zaujímá roli, pro kterou by v dialogu přirozeném nenašel uplatnění. Vzhledem k charakteru pořadů musí působit jako „rozhodčí“, který vede otázky vytčeným směrem, a aby dostal své roli, nesmí se dostat do pozice podřízené hostům.

---

⁹ Tamtéž

¹⁰ Havlík, 2008a

¹¹ Osvaldová, Halada a kol., 2002, s. 107

¹² Čmejrková, 2013, s. 122

Moderátor má coby žurnalista v rámci své role za úkol i oponovat hostům. Ti se tak kromě základních otázek, na které mohou odpovědět podle svých představ, musejí potýkat s otázkami vyžadujícími argumentaci a obhajobu svých myšlenek.¹³

Cílem moderátora je interpretovat získané i vlastní materiály, má uvádět a řídit žurnalistický celek. Základním předpokladem je poskytnutí podobně dlouhého časového prostoru oběma stranám, a zároveň taková úroveň řízení, aby se probrala hlavní linie tématu a aby diskuse či debata byla řádně ukončena.¹⁴

Není vhodné, aby diskutující přestali brát moderátora na vědomí a docházelo jen ke střetu mezi nimi.

„Nezřídka se přitom sekundární komunikace pozvaných účastníků zcela vymkne kontrole moderátora a ten pak jen stěží obnovuje svou ztracenou institucionální roli“ (Čmejrková, 1999, s. 251).

Z toho vyplývá, že jednou z nejdůležitějších moderátorových rolí je udržet dialog v mezích a na základě definice samotného slova být jistým usměrňovatelem, který nedovolí konflikt nad rámec divácky atraktivního confrontainmentu.

K roli moderátora coby organizátora pořadu patří i úvodní a koncové monologické repliky, které jsou delší. *„Uvádí v nich problematiku, zdůvodňuje volbu tématu, seznamuje posluchače s hosty pořadu (...) nikomu z hostů ve studiu by ani nenapadlo na tyto repliky reagovat a zasahovat tak do moderátorovy (...) práce.“¹⁵*

Oprávněnost klást otázky má z diskutujících jen moderátor. *„Před vlastní otázkou může uvádět i obsáhlé skutečnosti, kterými následující otázku kontextualizuje. Zpovídaný host normativně nepřerušuje řeč moderátora a slovo přebírá až po vyzvání, tj. po položení otázky. (...) Moderátor nejen udílí slovo, ale má také právo jej odebrat, a to zejména v těch případech, kdy zpovídaná či zpovídaný neodpovídá na otázku a/nebo odpovídá již nepřiměřeně dlouho. Oprávněnost přerušování je omezena, přičemž hranice této oprávněnosti nejsou jasně a striktně definovány. Schopnost vhodně a jen přiměřeně zasahovat do odpovědí je důležitou součástí práce dobrého moderátora televizních debat. Mechanismus střídání*

---

¹³ Clayman, 2010, s. 218-234

¹⁴ Koščo, 1984, s. 120

¹⁵ Müllerová, 1999, s. 172

replik se zásadně liší od mechanismu fungujícího v běžných rozhovorech, a to především v tom, že mluvčí by měl být vždy vybrán (otázkou)“ (Havlík, 2007, ods. 35).

2.1.4 Formát pořadu

Formátem obou sledovaných pořadů je politické interview, které poskytuje politikům a jiným osobám veřejného života možnost prezentovat své názory, případně je obhajovat v konfrontaci s politickým protivníkem. Jejich základním rysem je kontroverznost, kterou se moderátor snaží v průběhu pořadu ještě vyhrotit, protože se vždy vyplatí pobavit diváka.¹⁶

Interview má mít seriózní a informativní charakter, v českém prostředí je nejčastěji interview spojováno s politikou.¹⁷

„V některých pořadech zve moderátor k interview současně dva hosty nebo více hostů, zastávajících většinou protichůdná stanoviska; moderátor jejich spor inscenuje a vyostřuje, jak tomu bývá v pořadech prezentujících politická témata, např. v Otázkách Václava Moravce vysílaných ČT (...)“ (Čmejrková, 2013, s. 46).

Interview má daný řád, moderátor či moderátorka nejdříve nastíní témata, kterými se v pořadu budou zabývat a následně představí hosty. K jejich oslovování existují určitá pravidla:

„Oslovení je součástí komunikační etikety. Partnera se sluší před vlastní promluvou oslovit. Způsob závisí na věku a pohlaví mluvčích, jejich sociálním postavení, na míře formálnosti a důvěrnosti, na době, po kterou se mluvčí znají, na tom, zda se chtějí oslovovat pouze zdvořile, anebo do jejich vztahu zasahuje nějaký afekt, např. ironie. v konkrétní situaci se mluvčí vždy rozhoduje, jak partnera oslovit.“ (Čmejrková, 1996, s. 42)

Specifické funkce oslovení v komunikaci souvisejí s obecnými podmínkami vytváření a udržování dialogické komunikace, mezi něž patří upoutání pozornosti, koordinace komunikační aktivity a adresování. Pomocí oslovení tak mluvčí nejen adresuje a reguluje blízkost a distanci, ale také může dát najevo připravenost nebo potřebu převzetí komunikační

---

¹⁶ Čmejrková, 2013: 58-59

¹⁷ Čmejrková, 2013, s. 46

aktivity. Oslovení také může příspěvek aktuálního mluvčího navázat na příspěvek nepřímo osloveného účastníka debaty a aktivovat tak jeho pozornost (Schwitalla, 1993, s. 359).¹⁸

Interview lze také charakterizovat pomocí Hallidayovy triády pole, tenoru a modu (1984, s. 33). Pole odkazuje k politickému interview jako k součásti politického diskurzu, který šíří domácí a zahraniční politické informace. Od novinářů a politiků se očekává orientace v aktuální situaci. Tenor odkazuje k rolím a komunikativním cílům účastníků interview. Ačkoliv jsou role novinářů (zde aplikujeme na moderátora – pozn. VB) a politiků v rozporu, nemají jinou možnost než spolupracovat, aby dosáhli společného cíle – předání informací divákovi. Prostřednictvím modu lze vymežit politické interview jako žánr mluveného mediálního diskurzu. U novinářů se předpokládají nezaujaté otázky, u politiků přesnost a přímost v odpovědích.¹⁹

2.1.5 Komunikační strategie

Každý účastník komunikace v průběhu komunikační události sleduje různé komunikační záměry, ať už zjevné nebo skryté, vedlejší. Jedná se o snahu ovlivnit komunikační partnery, ovlivňovat jejich postoje, city, způsobit změny ve vlastní nebo partnerově informovanosti. Souhrn záměrů komunikantů tvoří globální zaměření komunikace (čemu má sloužit, kterou složku skutečnosti má změnit nebo nějak zasáhnout), její cíl.²⁰

Celý postup účastníků v komunikační události, způsob a pořadí realizace jejich dílčích záměrů označujeme jako komunikační strategii. Podstatné je určit, jestli mají komunikační partneři shodné nebo odlišné cíle. Celková strategie se projevuje v pragmatických a komunikačních funkcích jednotlivých úseků komunikační události. Pragmatická funkce představuje zaměření mluvčího na realizaci určitého dílčího komunikačního záměru, pragmatická funkce nemusí v daném úseku být jen jedna. Obvykle se však nepřekrývají, naopak se sleduje jediný elementární komunikační záměr — komunikační funkce.²¹

Komunikační strategie představuje komunikační záměry uspořádané a vztažené k hlavnímu komunikačnímu cíli. Naplňováním dílčích záměrů dochází účastníci k vlastnímu cíli.²²

---

¹⁸ Schwitallu zmiňuje Nekula ve článku Navazování a udržování kontaktu a oslovení. (In Čmejrková, S., Hoffmannová, J. Užívání a prožívání jazyka: k 90. narozeninám Františka Daneše, s. 240)

¹⁹ Adámková, 2010, s. 355

²⁰ Kořenský, Hoffmannová, Müllerová, 1987, s. 61

²¹ Tamtéž, s. 62

²² Kořenský a kol., 1999, s. 31

Mluvčí pozná, jaké jazykové prostředky, taktiky a řečové strategie má používat tím lépe, čím lépe zná své posluchače. Cílem účastníků události je získat moc, což je určující moment pro výběr komunikačního jednání, jehož cílem je vždy potřeba ovlivnit intelektuální, volní a emoční sféru adresáta.²³

2.2 Kontext analýzy

Pořadu Otázky Václava Moravce bylo věnováno mnoho pozornosti ze strany teoretiků, proto ve své práci využiji jejich poznatků pro komparaci se slovenskou variantou, ke které tolik podrobných materiálů není k dispozici. Návodem mi budou zejména články zabývající se různými aspekty pořadu z hlediska konverzační analýzy. České pořady jsou i tématem jiných diplomových prací.²⁴

Chování dvou politiků a moderátora v jednom konkrétním dílu pořadu sleduje Havlík.²⁵ Popisuje, jak jsou politici posuzováni jednak podle toho, co říká, ale podstatný je také jejich projev v interview – jak přebírají repliky, zda se navzájem přerušují apod.²⁶ Orientuje se na střídání replik a moderátorskou komunikační strategii.

Analýze kladení otázek v pořadu Václava Moravce se Havlík věnoval v krátkém stejnojmenném příspěvku. Zabývá se vlivem prostředí, ve kterém interview probíhá, charakterem média, kategorizací zpovídaného hosta, vlivem diskutovaných témat, věkem, zkušenostmi a proslulostí moderátora. Kombinuje kvalitativní a kvantitativní přístup a vychází z konverzačně-analytických prací.²⁷

Etnometodologická konverzační analýza se zabývá metodami, které užívají mluvčí v běžných rozhovorech, detailně rozebírá dialog na jednotlivé repliky a sleduje zejména střídání replik mluvčích²⁸, párové sekvence²⁹, presekvence, opravné sekvence a další jevy.

---

²³ Dulebová, 2012, online. Dostupné z <www.ff.unipo.sk/jak/index.html>

²⁴ Např. Ondřej Kubát – Diskurz Václava Moravce, Diplomová práce, Olomouc, 2010; Petr Wojnar – Role otázek v politickém diskuzním pořadu, Diplomová práce, Olomouc 2009

²⁵ Havlík, 2007, ods. 4

²⁶ Havlík, 2007, ods. 5

²⁷ Havlík, 2008a

²⁸ Střídání replik je základním konceptem konverzační analýzy, je však určeno především pro rozbor přirozených dialogů. Müllerová uvádí tři pravidla, podle kterých se mluvčí v dialogu střídají, ale definovala je pro nepřipravený neřízený dialog. Viz Müllerová, 1999, s. 170-171

²⁹ Párové sekvence (angl. adjacency pairs) omezují specifika přirozeného dialogu. Při uplatnění řádu střídání replik není dovolena okamžitá reakce, z párové sekvence připadá první část moderátorovi, druhá hostům. (Havlík, 2008b, s. 27)

Střídání replik je základním konceptem celé konverzační analýzy, stanovuje pravidla pro převzetí slova a snaží se zajistit, aby hovořil pokud možno jen jeden mluvčí.³⁰

Lingvistika rozlišuje přinejmenším dvě paradigmaty, foneticko-fonologické, které se zabývá fonetickou transkripcí a paradigma teorie verbální komunikace a konverzační analýzy. Jejich odlišnost spočívá v předmětu transkripce. v konverzační analýze jde zejména o vystižení souběžného dění v průběhu mluvené komunikace, proto kromě řeči zahrnuje do transkripčních systémů i záznam neverbálních komunikačních prostředků (Hoffmannová, 1992, s. 234-237).

Při analyzování mediálního dialogu jsou transkripty konverzační analýzy vhodnější, není nutné se zabývat fonetickou stránkou jazyka, protože jsou důležité řečené významy.

„Pro analýzu mediálního dialogu neexistuje jednotná teorie komunikativního jednání a teoretické a metodické výpůjčky se činí takřka ze všech druhů analýzy dialogu. Zkoumají se dialogické techniky a vůbec možnosti dialogu v masmédiích, analyzuje se vztah otázek a odpovědí. Věnuje se pozornost tomu, jaký typ otázek klade redaktor či moderátor hostu/hostům pořadu, jak zachovává svou objektivitu a nestrannost a jak se do jeho otázek naopak promítá jeho zaujatost, jaké presupozice do svých otázek vkládá, jak vyvádí své hosty z míry, jak je přerušuje, usměrňuje a jak jejich repliky shrnuje, komentuje a hodnotí.“ (Čmejková, 2003, s. 88).

2.3 Metodologie

2.3.1 Výzkumné otázky

Hlavní otázkou, a zároveň cílem práce je určit, *„Jakým způsobem řídí moderátorka rozhovor v rámci své institucionální role?“* z ní vyplývají další podotázky, které se zaměřují na čtyři kategorie rozboru.

- 1) *„Jak moderátorka představuje a oslovuje hosty?“*
- 2) *„Jaké typy otázek moderátorka pokládá?“*
- 3) *„Nakolik je moderátorka důsledná ve vyžadování odpovědí na své otázky a jak využívá reformulace?“*
- 4) *„Jakým způsobem moderátorka mění téma?“*

---

³⁰ Nekvapil, 2000, s. 80-87

2.3.2 Pojmy analýzy

2.3.2.1 Replika a sekvence

Televizní interview sestává coby dialog z jednotlivých replik. Replika (angl. turn) je významový celek, který pronáší jeden mluvčí, aniž by byl přerušen jiným mluvčím, jedná se o promluvu významově souvislou. Tvoří základ pro střídání replik (angl. turn-taking³¹), pro které existuje určitý systém pravidel.³²

V komunikaci se repliky spojují do párových sekvencí (angl. adjacency pairs), což jsou dvojice verbálních akcí jako „otázka – odpověď“, „pozdrav – pozdrav“, „žádost – (ne)vyhovění žádosti“. Pro sekvence je charakteristické, že po prvním členu je očekáván člen druhý. Pokud nenásleduje, lze jeho absenci vyhodnotit jako neznalost nebo nezdvořilost. Druhý člen tak v komunikaci nabývá významu, i když chybí.³³

Replika má několik intencí, ne vše je řečeno explicitně. Jedna replika může být explicitně určena jednomu účastníkovi, ale implicitně někomu jinému. Tuto situaci lze přirovnat k divadelnímu představení, ve kterém si postavy navzájem sdělují informace, které ony znají jen proto, aby se o nich dozvěděli i diváci.³⁴

2.3.2.2 Presekvence

„Posloupnost (verbálních) akcí, v jejímž průběhu mluvčí ověřuje, zda jsou splněny základní předpoklady k provedení určité akce. Viz např. zvací presekvence: mluvčí ověřuje, zda má komunikační partner čas; pokud ano, pak formuluje pozvání; pokud ne, pak pozvání neformuluje. Presekvence mluvčím umožňují, aby neformulovali takové verbální akce, jejichž základní předpoklady nejsou splněny (např. formulovat pozvání, když komunikační partner nemá čas). Z toho plyne, že komunikační partneři mluvčích nemusí zase formulovat nepreferované verbální akce (např. odmítat pozvání).“ (Nekvapil, 2000, s. 80-87)

2.3.2.3 Opravná sekvence

Opravných sekvencí užívají mluvčí k eliminování problémů v rozhovoru, jako např. přerěknutí, přeslechnutí nebo chyb. Je to nástroj k předcházení nedorozumění. Zásadní je, kdo iniciuje opravu, tak můžeme rozlišit různé typy:

---

³¹ Střídáním replik se zabývali američtí lingvisté Sacks, Schegloff a Jefferson (1974, s. 700). Označují je jako základní formu organizace konverzace.

³² Nekvapil, 2000, s. 80-87, (srov. Kořenský, Hoffmannová, Müllerová, 1987, s. 66)

³³ Tamtéž

³⁴ Čmejrková, 1999, s. 251

- Oprava provedená v jedné replice jedním mluvčím
- Oprava iniciovaná komunikačním partnerem a provedená původcem problému v další replice
- Oprava iniciovaná a provedená komunikačním partnerem aj.

Z hlediska preferenční organizace (viz níže) mají tyto typy různý status, opravy sebe sama jsou preferované, opravy provedené komunikačním partnerem nikoliv.³⁵

2.3.2.4 Preferenční organizace

V rozhovoru se vyskytují alternativní akce, které jsou buď preferované, nebo nepreferované. v párových sekvencích jsou normativně očekávané akce preferované (např. přijetí pozvání, odmítnutí obvinění). Preferované verbální akce jsou nepříznakové a vyskytují se častěji, nepreferované verbální akce jsou strukturně složitější – příznakové, začínají pauzami nebo hezitačními výrazy, po jejich vyslovení následuje vysvětlení, proč mluvčí vybral nepreferovanou alternativu.³⁶

2.3.3 Kvantitativní formální analýza otázek

Clayman a Heritage (2002) vyvinuli metodu, která umožňuje srovnávat dotazy na základě formy. Zabývají se mírou agresivity tázání, otázky zjišťovací autoři určili jako agresivnější než doplňovací. Dotazy složené mají jinou váhu oproti jednoduchým, stejně tak otázky, kterým předchází úvod, který dosazuje do kontextu apod.³⁷

Pro analýzu jsme zvolili kombinaci kvantitativní analýzy formálního třídění otázek podle Havlíka (2008a) s vybranými prvky konverzační analýzy, které představují kvalitativní metodu. Vzhledem k tomu, že konverzační analýza studuje dialog do detailů a věnuje se širokému spektru prvků, rozhodli jsme se vybrat jen některé rysy, které jsme zahrnuli do podotázek.

Základní jednotkou této analýzy je otázka. Je nutné rozlišovat mezi otázkou a dotazem, kdy dotaz nemusí mít přímo formu otázky, přesto však má funkci tázací. Jedná se o kvantitativní postup, takže budeme zařazovat otázky do předem určených kategorií, spočítáme jejich výskyt a vzájemně porovnáme mezi moderátory. Ostatní aspekty řízení

---

³⁵ Nekvapil, 2000, s. 80-87

³⁶ Tamtéž

³⁷ In Havlík, 2008b, s. 22

rozhovoru budeme analyzovat pomocí konverzační analýzy, zaměříme se na standardizované sekvence a prekvence při představování a oslovování, přebírání slova u změn tématu.³⁸

Sled otázek tvoří kostru celého pořadu. Předem připravené otázky umožňují plynule přecházet mezi jednotlivými tématy a spolu s odpověďmi hostů tak vzniká struktura interview. Otázky lze tedy rozdělit na ty s přípravou (může být velmi důkladná, např. i citace jiných osob) a bez přípravy (vyskytují se méně, při jejich využití může dojít k improvizovanému dialogu mezi účastníky).³⁹

2.3.3.1 *Otázka vs. Dotaz*

Otázka může mít dva významy. Jednak jde o označení jazykové formy věty, která ve své základní funkci vyjadřuje „tázání“ – tu běžně označujeme jako tázací větu, ve druhém pojetí otázka označuje přímo označení komunikační funkce „tázání“. Formou tázací věty nemusí být nutně položena otázka, ale může mít i jinou komunikační funkci, např. prosbu.⁴⁰

Je výhodnější definovat otázku pragmaticky jako žádost o poskytnutí informace, než syntakticky jako výpověď v podobě otázky. v pragmatickém pojetí můžeme jako otázku označit cokoli, čím hosta vybízíme k podání informace. Nejde tedy jen o otázky, ale např. i udělení slova, výzvu, konstatování, shrnutí, provokativní reakce, reformulace předchozích odpovědí apod.⁴¹

Obsahem jednoho dotazu může být i kombinace několika otázek nebo tvrzení. V celkovém součtu tak nemusí počet dotazů odpovídat počtu otázek.⁴²

2.3.3.2 *Dělení otázek*

Podle Jílka lze v jakémkoliv interview provést elementární typizaci používaných otázek:

- otázky dichotomické, které vyžadují odpovědi ve smyslu ano – ne;
- otázky alternativní, které vyčerpávají možnost variant odpovědí;
- otázky kontrolní, jimiž je kontrolována některá z předchozích odpovědí;
- otázky otevřené, které umožňují projevení názoru bez omezení;

---

³⁸ Viz Nekvapil, 2000, s. 80-87

³⁹ Müllerová, 2003, s. 120n. (Srov. Müllerová, 2013, In Styl mediálních dialogů)

⁴⁰ Encyklopedický slovník češtiny, 2002, s. 301

⁴¹ Čmejrková, 2003, s. 92-93

⁴² Havlík, 2008b, s. 22

- otázky doplňující, které jsou položeny ve chvíli, kdy interviewovaný nezodpoví plně či přesně otázku předchozí.

(Jílek, 2011: 122) (srov. Hlavsa, 1972)

Otázky lze také rozdělovat podle následujících kritérií:

2.3.3.2.1 Dle standardizované formy

Otázky ve formě tázací věty dělíme na zjišťovací a doplňovací. Zjišťovacími otázkami žádá mluvčí potvrzení nebo vyvrácení obsahu. Odpovídá se na ně částicemi *ano – ne* a jejich synonymy. Negativní zjišťovací otázky představují významné vychýlení moderátora směrem k vyjadřování vlastního názoru, avšak bez toho, aby byla narušena jeho neutralistická pozice (viz Heritage, 2002).⁴³

Doplňovací otázkou se mluvčí ptá na nějaký úsek projevované situace nebo skutečnosti, který mu je neznámý.⁴⁴

Otázky, které nemají formu tázací věty, jsou obvykle otázky nepřímé, výpovědi oznamovací a otázky imperativní s platností otázky.⁴⁵ „*Forma této otázky má navíc podobu prosté výpovědi. Otázku z ní dělá jen role diskutujících. Slovosled nemá podobu otázky (...) a ani melodie nemá příliš tázací charakter.*“ (Havlík, 2008b, s. 25)

Lze dále rozlišovat na otázky vylučovací, při kterých předkládáme více možností odpovědí, a otázky rozvažovací, které jsou charakteristické pro vnitřní monolog (tudíž nevhodné pro analýzu mediálního dialogu – pozn. VB).⁴⁶

2.3.3.2.2 Dle očekávání/neočekávání odpovědi

Nepravé otázky jsou takové otázky, na které tazatel neočekává odpověď. Nemají otázkový význam, vyjadřují význam jiný např. podiv, nejistotu, rozpaky apod. Pravé otázky jsou pak takové, na které je očekávána odpověď.⁴⁷

2.3.3.2.3 Dle jednoznačnosti odpovědi

Na otázky zavřené lze jednoznačně odpovědět určitou formou, kdežto na otázky otevřené odpověď vyžaduje více významově spjatých výpovědí.⁴⁸

⁴³ In Havlík, 2008b, s. 25,

⁴⁴ Bauer, Grepl, 1980, str. 22.

⁴⁵ Více k tomuto viz Müllerová, 1982, str. 202.

⁴⁶ Šmilauer, 1969, str. 24.

⁴⁷ Müllerová, 1982, str. 201.

2.3.3.2.4 Dle připravenosti/nepřipravenosti

Otázky s přípravou jsou promyšlené, moderátor si je přichystal předem, v diskusi tvoří půdorys celého pořadu. Moderátor jimi uvádí nové téma, které může být doplněno citací (buď samotného hosta, nebo jiného odborníka – pozn. VB). Otázky bez přípravy mohou vést k rozvinutí dialogu. Aby moderátor mohl pokládat takto improvizované otázky, musí být dobře připraven a informován, předpokládá se jeho znalost tématu.⁴⁹

2.3.3.3 Reformulace

V případě, že si moderátor neví rady s rozvláchnými odpověďmi hostů, které se odklánějí od tématu, má k dispozici tzv. reformulace. Nejčastěji bývají reformulovány vylučovací otázky, které hosta mají přimět k přímé odpovědi, protože nelze opakovat jednu otázku neustále dokola. Jedná se o jednu z nejužívanějších technik, kdy je odpověď zopakována vlastními slovy (často za užití výrazů jako čili, takže, podle vás, apod.)⁵⁰

„Reformulacemi moderátor shrnuje předchozí odpověď, vybírá z ní klíčové informace, konkretizuje ji, ale také z ní často vyvozuje další důsledky.“ (Čmejrková, 2003, s. 103).

Moderátor během rozhovor samozřejmě nepokládá čistě jen otázky, užívá různé typy promluv podle sledovaného cíle, přičemž některé z těchto promluv mohou mít z hlediska syntaxe podobu otázky. Moderátor tak například během diskuze udílí slovo dalšímu hostovi, vyzývá hosty k reakci na otázku, shrnuje sdělení hostů, interpretuje odpovědi hostů, může se také ptát čistě jen za účelem rozhovoření pozvaného hosta apod. (Čmejrková, 1999, s. 255–256)

2.3.3.4 Vypracování analýzy

V analytické části se zabýváme prvky analýzy mediálního dialogu, kde jako metodu využíváme kvalitativní výzkum s kvantitativními prvky a prvky konverzační analýzy. Z hlediska výzkumu kvantitativního se jedná o měření výskytu různých typů otázek v rámci dílů. Rozbor oslovení a představování hostů v pořadu nese prvky konverzační analýzy a kvalitativní výzkum pokrývá samotnou roli moderátorů v pořadu, schopnost tuto roli naplnit, zde analyzujeme využití reformulací, důslednost ve vyžadování odpovědí a způsoby, jak moderátoři přivádějí řeč na jiné téma.

---

⁴⁸ Müllerová, 1982, str. 203.

⁴⁹ Müllerová, 1982, s. 201

⁵⁰ Čmejrková, 1999, s. 257

Představování hostů na začátku pořadu a jejich oslovování v průběhu jsou důležitým prvkem v moderátorské práci. Kvůli požadavkům na nestrannost musí volit takový způsob, který žádného z hostů nijak neznevýhodňuje. Porovnáváme různé rozdíly v přístupu k vládním politikům, politikům v opozici, bývalým ministrům a odborníkům.

Při rozlišování otázek se držíme schématu Havlíka (2008a), který uvádí otázky zjišťovací, doplňovací a vylučovací jako základní (viz Jílek, 2011, výše), dále rozlišuje komplexní dotazy (složené z kontextualizujícího úvodu a vlastní otázky) a jednoduché otázky, návodné otázky (preferují určitou odpověď) a následné dotazy, z nichž vyčleňuje následné nesouhlasné dotazy. Do protikladu staví dotazy otevřené a zavřené. Všechny otázky mají přiřazených více rysů, další rysy připadly jen některým otázkám.⁵¹

K uvedenému členění jsme přidali i otázky s přípravou a bez přípravy pro snazší charakteristiku moderátorského řízení rozhovoru, do kterého pečlivá příprava patří (viz výše).

---

⁵¹ Havlík, 2008. Havlík uvádí také výzvové dotazy, ty však do analýzy nezahrnujeme, protože jejich určení je problematické.

3 Analytická část

3.1 Výběr vzorku

Politická interview bývají převážně označována jako diskusní nebo debatní pořady. Slovenská televize pořad O 5 minut 12 označuje jako diskusní relaci na aktuální politické téma⁵², Otázky Václava Moravce bývají nejčastěji považovány za debatu. Ačkoliv jsou si žánry v mnohém podobné, existuje mezi nimi odlišnost v komunikačním záměru. Zatímco diskuse si klade za cíl především společné řešení, debata je pouze prezentací již utvořených názorů (Szymanek, 2003).

Na základě analyzovaných dílů pořadu jsme ovšem došli k závěru, že záleží spíše na pozvaných hostech, jak se situace ve studiu vyvine, než na předem určeném žánru pořadu. Stylistické zařazení proto nebudeme pevně vymezovat.⁵³

3.1.1 O 5 minut 12

Analyzovaným vzorkem pořadu o 5 minut 12 jsou díly z 8. září a 27. října 2013. v prvním sledovaném dílu bylo hlavním tématem financování školství. Pozvanými hosty byli ministr školství Dušan Čaplovič za stranu Smer SD a bývalý ministr školství z let 2002 až 2006 Martin Fronc z křesťansko-demokratického hnutí, mimo studio byla také předsedkyně Sdružení samosprávných škol na Slovensku Alena Petáková. Předmětem diskuse bylo především očekávané zvýšení platů učitelů.

Druhý díl se věnoval povolební situaci v České republice, kde skončily parlamentní volby den před vysíláním. O výsledcích diskutoval místopředseda vlády a ministr vnitra Robert Kaliňák ze strany Smer SD a předsedkyně poslaneckého klubu SDK DS Lucia Žitňanská.

3.1.2 Otázky Václava Moravce

Z pořadu Otázky Václava Moravce byly pro analýzu vybrány dva díly, první se věnoval výběru daní a úctenkové loterii na Slovensku, hosty byli generální ředitel Generálního finančního ředitelství Jan Knížek, ekonom z akademického pracoviště CERGE EI Libor

---

⁵² Dostupné z: <www.rtvs.sk/televizia/program/detail/28/o-5-minut-12>

⁵³ Pozn. VB: Pro účely naší analýzy nezáleží na rozdělení debaty a diskuse, pojmy jsou si poměrně blízké a předmětem analýzy není zařazování do žánru. Moderátoři navíc často z deklarovaného žánru vybočují.

Dušek a z Bratislavy se do diskuse zapojoval slovenský místopředseda vlády a ministr financí Peter Kažimír. Díl se vysílal 22. září 2013 a pro analýzu byla využita pouze jeho druhá část vysílaná na ČT24 v délce přibližně odpovídající pořadu o 5 minut 12.

Z druhého dílu vysílaného 3. listopadu 2013 jsme se zaměřili na téma povolební situace v České republice a vyhlídky na sestavování vlády, které rozebíral filozof Václav Bělohradský a poslanec Martin Stropnický. Jednalo se o prostřední úsek pořadu s přesahem do druhé odpolední části.

3.2 Analýza

3.2.1 O 5 minut 12

Moderátorka Marta Jančkárová k řízení pořadu přistupuje velmi seriózně, odlehčující prvky využívá pouze výjimečně. ve vybraných dílech si pozvala hosty aktivně činné ve vysoké politice kromě zástupkyně sdružení škol, tedy představitelku odborářů. Složení hostů tak automaticky předpokládalo poměrně vyostřené spory, obzvláště v diskuzi říjnové, kde se střetl představitel koalice s velmi tvrdou odpůrkyní z opoziční strany.

Jediným případem, kdy Jančkárová částečně vystoupila z role přísné moderátorky, byla replika připravující na ukončení pořadu, kdy Jančkárová přímo řekla, že mluví s nadsázkou.

Transkript 1⁵⁴

1. *MJ: posledné slovo na záver pán minister. Trošku to nadľahčím, máme všetci počítat'*
2. *s tým viacmenej že když telefonujeme s nekým, tak je to konferenčný hovor?*

Celkově moderátorka velmi pečlivě dodržuje schéma pokládání otázek víceméně střídavě oběma hostům a soustředí se na poskytování vyváženého prostoru. v případě, že jeden z hostů mluví delší dobu, explicitně na to upozorní a odůvodní tak předání slova druhému hostu. K převzetí repliky vybízí mimo jiné i užitím citací jiných osob, kterými legitimizuje své dotazy.

Transkript 2

---

⁵⁴ k vypracování transkriptů je použita metodika podle volně převzatá ze článku Jak přepisovat audiovizuální záznam rozhovoru? Manuál pro přepisovatele televizních diskusních pořadů (Kaderka, Svobodová, 2006). Tento článek se zabývá pravidly přepisu rozhovorů jak z hlediska jazykového, tak technického. Pro přepis jsme zvolili jednodušší pravidla, nezabýváme se např. větou melodií. Iniciály značí mluvčího, dvojité hranaté závorky [[ ]] značí překryv replik, tečky v závorkách značí délku pauzy (.) (..) apod., v závorkách jsou upřesňovány nesrozumitelné výrazy.

1. *MJ: dobre pán minister, dáme teraz opäť priestor pani petákovovej, ktorá celú našu*
2. *diskúziu počúva, pozerá. pani petáková, ako vnímáte vy tie pripravované zmeny, teraz*
3. *aj z hľadiska obsahu vyučovanie. pretože napríklad bývalý minister školstva za esenes*
4. *(myšleno SNS) ján mikolaj kritizuje tie pripravované zmeny aj z pohľadu vnášania*
5. *akejsi väčšej direktívnosti. ako sa na to pozeráte vy?*

3.2.1.1 Způsob představení a následné oslovování hostů

V obou sledovaných dílech se moderátorka striktně drží oslovování buď funkcí, nebo příjmením, případně kombinací obojího. Úvodní představení hostů spadá do jedné ze tří fází řízeného dialogu, tvoří je úvodní fáze, kterou je dialog otevřen, následuje proměnlivá středová fáze, která je nejrozsáhlejší, je do ní soustředěn obsah dialogu, funkce, které má splnit, strategické dění. Dialog uzavírá koncová fáze zahrnující rozloučení s hosty.⁵⁵

Při představování hostů uvede moderátorka každého zvlášť i s funkcí, kterou zastává a stranou, jíž je členem a jejíž názory v pořadu prezentuje. Na hosta, který byl představen jako první, zpravidla připadá i první otázka. Pokud zastává více funkcí, moderátorka zvolí jednu, které se v průběhu pořadu drží.

Ačkoliv lze funkci místopředsedy vlády považovat za důležitější než funkci ministerskou, Jančkárová se rozhodla pro oslovování Roberta Kaliňáka užívat výrazu „pán minister“.

Transkript 3

1. *d'akujeme za tieto informácie, no a v štúdiu o päť minút dvanásť už vítam*
2. *podpredsedu vlády a ministra vnútra roberta kaliňáka zo smeru es dé (myšleno*
3. *Smer SD), dobrý deň prajem.*
4. *RK: dobrý deň*
5. *MJ: a predsedníčku poslaneckého klubu esdékáú dées (myšleno SDKU DS) luciu*
6. *žitňanskú vítajte*
7. *LŽ: pekný deň prajem*
8. *MJ: tak teda pán minister, česká republika má za sebou druhé predčasné parlamentné*
9. *volby v histórii, veľký prepad nastal jak na ľavej, tak na pravej strane politického*
10. *spektra, naopak triumfoval slovenský podnikateľ andrej babiš, ako si vysvetľujete*
11. *odkaz českých voličov?*

⁵⁵ Hoffmannová, Müllerová, 1994, s. 31

Předávání slova moderátorkou je realizováno buď slovně, nebo pouze neverbálními prostředky. v případě předávání slova je většinou oslovení zahrnuto přímo v otázce. Pokud moderátorka přeruší hosta s doplňující otázkou (případně krátkou zjišťovací), dále jej neoslovuje a vrací mu slovo zpět, jako například v následující ukázce.

Transkript 4

1. *DČ: (...) to znamená, že v roku dvetisíce tri malo byť navyšenie jedna celé jedna*
2. *násobku, dvetisíc päť v-v- jedna celá trojnásobok a tak ďalej až v roku dvetisíc*
3. *jedenásť mal byť jedna celá šiest'násobok priemerne- teda priemerného platu*
4. *v slovenskej republike. nestalo sa to. ale teraz nechajme tú minulosť. preto sa-*
5. *MJ: a teraz sa zlepšili?*
6. *DČ: no ale počkajte teraz a preto som bol prekvapený, že sa nikdy to milénium*
7. *komplexne nejak nehodnotilo lebo jednotliví ministri nemali eeh odvahu toto*
8. *predložiť lebo sa neplnili tieto požiadavky čo sa týka predovšetkým plátov učitelov. (...)*

Moderátorka celkově oslovila hosty v prvním dílu ve 46 případech, z toho třikrát se jednalo o přivítání, třikrát o rozloučení. v ostatních případech bylo oslovení použito k položení otázky nebo různému usměrnění hostů. ve druhém analyzovaném dílu použila oslovení ve 45 replikách v rámci hlavního tématu, představovala ale také redaktora v úvodní reportáži, k němuž se s oslovením obrátila třikrát a jednou uvedla i jméno politologa, se kterým dělal rozhovor:

Transkript 5

1. *MJ: toľko výsledky, atmosféru v prahe sleduje kolega **filip minich**, ktorý nám*
2. *ponúkne aj pohľad **politológa z karlovej univerzity v prahe, kamila šveca.***
3. *dobrý deň, **filip**, aké sú reakcie víťazov a porazených?*

Ve sledovaném vzorku pořadů se moderátorka držela jednotného oslovování u jednotlivých hostů, mezi nimi však dělala určité rozdíly. Za předpokladu, že oslovení funkcí budeme považovat za vyšší projev úcty než oslovení jménem, ministrům se jí ze strany moderátorky dostávalo nejvíce, ty oslovovala výhradně „pán minister“, i když se jednalo o otázky negativní zjišťovací, které indikují agresivní řízení rozhovoru:

Transkript 6

1. *MJ: **pán minister**, aj keď to je aj o peňazoch, ale možná aj o organizácii, **nebolo by***
2. ***jednoduchšie** do budúcnosti rozviazať školy tedy ruky školám a povedzme uvoľniť*

3. *trh s učebnicami, aby to ministerstvo nemuselo byť tým prostredníkom?*

V tomtéž dílu se obracela moderátorka jak k poslanci Froncovi, tak k další diskutující na telemostu, předsedkyni sdružení samosprávných škol Aleně Petákové, převážně jejich příjmeními, funkci uváděla pouze při představování a loučení s hosty nebo ne jako přímou součást oslovení. Když mluvila k Aleně Petákové, použila její funkci a zkušenosti jako důvod, proč začít určité podtéma rozebírat právě s ní. Tak dosáhla jednak ukončení předcházející vyhocené výměny replik mezi ministrem a poslancem, a zároveň postavila její účast v pořadu na podobnou úroveň jako u ostatních dvou hostů, protože do té doby dostávala méně prostoru.

Transkript 7

1. *MJ: dobre, otvoríme túto tému niekedy inokedy, ďakujem pánové, máme pred sebou*
2. *Ďalšiu tému, lebo toto si naozaj žiada trošku väčšiu časovú časovú plochu. Ďalšia*
3. *téma je taká, na ktorú upozornila aj nedávno amnesty international, a sice ide*
4. *o segregáciu romských detí. Pani petáková, začnem vami ako zástupkyňou škôl*
5. *pretože minimálne zprostredkované skúsenosti určite máte. Aké dôvody vlastne vedú*
6. *školy k segregovaniu tried s rómskými deťmi, inými slovami k vyučovaniu rómskych*
7. *detí v oddelených triedach?*

3.2.1.2 Typy otázek

Na základě uvedených typů otázek v teoretické části z celkového počtu 29 dotazů v prvním pořadu položila moderátorka 26 otázek zjišťovacích, z toho tři byly negativně zjišťovací. Dále se zeptala na šest doplňovacích a dvě vylučovací otázky. Celkem u třinácti otázek moderátorka uvedla předem zjištěná fakta, označujeme je tedy jako otázky s přípravou. Stejný počet otázek byl improvizovaný. Kromě otázek pronesla i dvacet dva promluv, které měly za cíl jednak usměrňovat hosty, jednak organizačně řídit rozhovor.

Transkript 8

1. *MJ: dobre, otvoríme túto tému niekedy inokedy, ďakujem pánové, máme pred sebou*
2. *ďalšiu tému, lebo toto si naozaj žiada trošku väčšiu časovú časovú plochu*

Transkript 9

1. *MJ: jasne. dobre. toto už tu zaznelo, pán minister.*

Jednak je moderátorka využila k předělům mezi jednotlivými podtématy:

Transkript 10

1. MJ: **presuňme sa** na chvíľu ešte k miléniu, pán fronc, vy ste boli ministrom školstva
2. aj v tých lepších časoch keď sa ekonomiky-

Tabulka 1

	O5M12 září 2013	O5M12 říjen 2013
Zjišťovací otázky	26	34
Z toho negativně zjišťovací	3	5
Doplňovací otázky	6	8
Vylučovací otázky	2	0
Jednoduché otázky	11	28
Komplexní dotazy	14	12
Návodné otázky	4	17
Následné dotazy	8	23
Následné nesouhlasné dotazy	0	4
Zavřené dotazy	15	20
Otevřené dotazy	17	17
Dotazy s přípravou	13	19
Dotazy bez přípravy	13	24
Celkem	29 dotazů 49 replik včetně úvodu	43 dotazů 69 replik včetně úvodu

V následujícím úryvku je otázka „Bude tento rok pokojnější?“ ve své podstatě otázkou dichotomickou, moderátorka však dává ministrovi prostor k delšímu vyjádření i tím, že před samotným dotazem uvádí předem připravená fakta, která mají sloužit ovšem také k vyvedení hosta z míry, implicitně totiž nesou informaci, že za největší stávkou v novodobé slovenské historii může mezi jinými i ministr sám. Ve prospěch současného ministra ovšem hrál fakt, že se jej moderátorka zeptala jako prvního. Kdyby se nejdříve zeptala oponenta, Čaplovič by měl podstatně těžší výchozí pozici coby zástupce koalice.

Transkript 11

1. *MJ: tak pán minister – školský rok už odštartoval, ten prvý, ako vieme poznamenal*
2. *najvetší štrajk v histórii slovenska, štrajk učiteľov samozrejme. **bude tento rok***
3. ***pokojnejší?***
4. *DČ: to ja neviem zaručiť, ale ja samozrejme budem robiť všetko pre to, aby som*
5. *našiel na jednej strane partnerský vzťah a riešenie problémov, ktoré trápia dlhodobo*
6. *našich učiteľov, pedagogických odborných zamestnancov a nepedagogických*
7. *zamestnancov našich škôl a pevne verím, že moje kroky, ktoré mám pripravené aj*
8. *v rámci tých rokovaní, ktoré sa pripravujú, budú úspešné.*

Jednu z ukážek řízení rozhovoru představuje situace, ve které moderátorka přerušila příliš dlouhý projev ministra tím, že téma rozeberou později a po uvedení připravené části se s otázkou v podstatě stejnou obrátila k poslanci Froncovi. Přinejmenším v začátku pořadu se tedy snažila získat od obou hostů odpovědi na stejné diskutované problémy. Takto položená otázka už je ovšem otevřená, takže teoreticky mohl poslanec hovořit déle a rozsáhleji místo stručné odpovědi, ten však příležitosti nevyužil, a tak si Jančkárová po dvou větách převzala slovo zpět a obrátila se na ministra Čaploviče.

Transkript 12

1. *MJ: o tých krokoch samozrejme budeme mluiť aj konkrétne. školskí odborári*
2. *nevyklučujú štrajky a protesty aj v tomto školskom roku. momentálne vyčkávajú,*
3. *samozrejme že ich zaujíma najmä návrh štátného rozpočtu v kapitole školstva*
4. *a ministerstva vnútra, ako sa neskôr dozvieme. pán poslanec, vy aký rok odhadujete?*
5. *MF: no, samozrejme že všetko závisí od peňazí, čiže v školstve to poviem takto, dnes*
6. *v tejto situácii každá zmena je, povedal by som, papierový tiger, pokiaľ nie je krytá*
7. *finančne. čiže budem veľmi pozorne sledovať, ako dopadnú rokovaní o rozpočte*
8. *a ako dopadne kapitola školstva.*

Pro Jančkárovou je typický způsob dotazování komplexními dotazy, ve většině případů uvede přichystaná fakta, popřípadě reformulace či citace a položí zjišťovací otázku. Takto se jí však dostává především vyhýbavých odpovědí, musí tedy následovat ještě doplňovací otázky pro upřesnění.

Transkript 13

1. *MJ: No a tú kapitolu ministerstva vnútra som spomienala preto, lebo výdavky*

2. *na školstvo sú prvýkrát rozpočtované aj tu, súvisí to s reformou verejnej správy eso,*
3. *totiž kompetencie krajských školských úradov prešli pod obvodné úrady, takže*
4. *financie na niektoré školy pôjdu práve z ministerstva vnútra. No a odborári hovoria že*
5. *práve preto je ťažké určiť koľko peňazí na školstvo vlastne bude. Viete povedať pán*
6. *minister zhruba o koľko si školstvo ako také ako celok polepší oproti vlnajšku?*
7. *DČ: áno ten problém vznikol tým, že peniaze ktoré idú cez naše bývalé krajské*
8. *školské úrady, teraz odbory školstva a odborných úradov ehh sa dostali do kapitoly*
9. *rezortu eh vnútra. (...) vieme veľmi dobre, ako sa tieto netarifné zložky ehh rozdeľujú*
10. *obrazne povediac a potrebujem skutočne abysme stabilizovali platy našich*
11. *pedagogických a odborných zamestnancov.*
12. *MJ: viete byť konkrétnejšie, o koľko viac bude približne v školstve ako vlani?*
13. *DČ: neviem vám povedať, viete že to- konkrétnejšie, ja som povedal o troch*
14. *prioritách. troch prioritách s ktorými idem za panom ministrom v súvislosti napriek*
15. *tomu, že je to konsolidácia, že sa tvrdo škrtajú jednotlivé kapitoly a nie sú to malé*
16. *částky. (...)*

Základ druhého dílu pořadu tvořilo 35 otázek, z nichž čtyři byly doplňovací, zbytek zjišťovací, z nich čtyři negativně zjišťovací. Vylučovací otázku moderátorka nepoložila. Celkem osmnáct otázek a dalších replik bylo s přípravou, ostatní byly improvizované.

Dvacetkrát musela moderátorka v rámci řízení rozhovoru vstoupit do řeči hostů, v jeden okamžik na poměrně dlouhou dobu ztratila slovo, protože ministr Kaliňák se jej odmítal vzdát. První reakce moderátorky vyznívá spíše jako snaha ministra uklidnit, nicméně když podotýká, že „a ta pravda sa ešte vyvíja“, už to představuje pobídku k pokračování, nabízí mu možnost reagovat. Na řádcích 13 a 15 Jančkárová vstupuje Kaliňákovi do hovoru, aniž by výrazněji předem projevila snahu převzít repliku. Řádky 21 a 23 už však ukazují poněkud podrážděnou snahu ministrovi do hovoru vstoupit a zkorrigovat jeho monolog.

Transkript 14

1. *RK: [[čiže]] pani poslankyňa, preto som povedal, sú poslanci s ktorými diskutujem,*
2. *nejaký čas boli vo vláde a diskutujeme na odbornej úrovni a potom sú poslanci, ktorí*
3. *proste hovoria, že kritizujú vždy a všetko. čiže preto sem úmyslne povedal, že to sa*
4. *netýkalo vašej kritiky, ale kritiky, ktorú sme počuli inde. čiže toto je tá vec, že potom*
5. *sám se nevyznám, že vlastne tak robím nedemokratické zákony alebo robím*
6. *kozmetické úpravy*

7. **MJ: tak on bol určitý vývoj, viete ako je to pán minister**
8. *RK: no ale teraz sa ukazuje aká je pravda. a pravdu sme teda nakoniec mali my*
9. **MJ: a ta pravda sa ešte vyvíja**
10. *RK: a to som to som rád, že to tak je. no treba povedať, že ten návrh ktorý ste povedali*
11. *ako prvý (...) tento systém tak trochu funguje vo vyšších územných celkoch, kde*
12. *budeme teraz*
13. **MJ: áno**
14. *RK: teda akonáhle je jeden veľký list ja si pamätám*
15. **MJ: áno tak je to**
16. *RK: boli v petržalke, je to relatívne veľký obvod, takže je tam odhadom, prepáčte*
17. *poviem to ci- šíslo nepresne (...) predsa len vyšší územný celok nakoniec má á (.)*
18. *svojho župana voleného trochu iným systémom v osobitných voľbách, kdežto*
19. *v parlamente sa vláda kreuje od samotných poslancov nie je volená samostatne popri*
20. *obsadení parlamentu*
21. **MJ: jasne**
22. *RK: a teraz bysom rád vediel*
23. **MJ: pozor, tam by boli tiež zástupcovia stran**
24. *RK: bezpochyby, ale minimálne tretina parlamentu tak ako to vidíme vo vyšších*
25. *územných celkoch*
26. **MJ: tak je predpoklad, že sú to osobnosti, ktoré majú určité kvality**
27. *RK:*
28. **MJ: tak keď ich zvolia**
29. *RK: podstatné je to, že kto bude premiér*
30. *hovoríme o stabilite, o tom prečo my podporujeme tradičný*
31. *niekto na konci dňa musí prijať zodpovednosť*
32. *jako náhle oňho prideme*
33. **MJ: samozrejme modelov je viac, to by bola zaujímavá diskusia, ale pán minister-**
34. *RK:*
35. *preto abysme neboli obvinený z toho*
36. *ten nadalej de facto udržuje*
37. **MJ: len posledné slovo na záver k tejto téme, čiže nepripúšťať momentálne ťiž**
38. **debatu o zmene**

3.2.1.3 Důslednost ve vyžadování odpovědí a reformulace

Moderátoři často reformulují části výroků a dále je rozvíjejí, většinou s cílem položit další otázku. Zpětná vazba mezi účastníky diskuse vede k vytvoření dialogického stylu (Čmejrková, 2013a: 30-31).

Tabulka 2

	O5M12 září 2013	O5M12 říjen 2013
Reformulace	5	6
Opakování otázky s cílem dosáhnout přímé odpovědi	2	4

Reformulací s celkovým shrnutím právě probraného tématu navázala Jančkárová na delší úsek vyhrazený reakci Žitňanské na projev Kaliňáka o případné změně volebního systému, moderátorka potřebovala urychlit průběh diskuse, a proto téma obrátila k výctu voleb, které Slovensko čekají a položila ministrovi otázku, před kterými volbami by se dal stihnout volební zákon.

Transkript 16

1. *MJ: dobre, ak dovolíte, začneme teraz od konca, ten vývoj nasvedčuje tomu, že*
2. *minimálne pred tie prezidentské voľby by sa to už asi ani nedalo stihnúť, následujú*
3. *d'alsie voľby v poradí, európske, pravdepodobne tam tiež nie, potom komunálne a až*
4. *potom parlamentné, tak ku ktorým voľbám pán minister to bude?*

Pro důslednost v odpovídání hostů využívá moderátorka nejčastěji repliky začínající výrazem „čiže“, kterým chce nasměrovat hosta ke stručnější odpovědi. Většinou dosáhne svého záměru, například na její otázku „čiže kedy to bude platit?“, kterou přerušila poměrně dlouhou odpověď Roberta Kaliňáka, která nesměřovala k jasně vymezené odpovědi, o kterou moderátorka stála, použila proto tuto otázku, čímž ministra přiměla k formulování sice také rozsáhlejší odpovědi, nicméně jej udržela v daném tématu, ze kterého se předtím snažil „vymluvit“. Přesto však ke konci jeho repliky zavedl řeč na téma, o kterém si přál mluvit, moderátorka mu tedy musela vstoupit do repliky a znovu zavést řeč na původní téma. s tím už se obrátila na poslankyni, zřejmě jednak proto, že ministr už mluvil poměrně dlouho, ale také byla zřetelně vidět její snaha ubránit si svou řídicí roli v pořadu.

Transkript 17

1. *RK: ved áno, preto som, preto je to, to ste povedala veľmi správne, to je ten rozdiel, že*
2. *predtým bola ta komisia na ministerstve vnútra diskutovala dva roky a a tie výsledky*
3. *ak iste nejaké existujú, ale v podobe návrhu zákona nezačali existovať. (...) aj diskusie*
4. *predtým než vláda prijme zákon, ak raz zákonodárnú iniciatívu má vláda, tak vláda*
5. *pripraví návrh zákona, dá ho do parlamentu a tam je ten priestor presne pre opozíciu,*
6. *ktorý ja som plne rešpektoval, aby tá diskusia prebiehala a boli sme schopný niektoré*
7. *veci akceptovať*
8. ***MJ: čiže kedy to bude platiť?***
9. *RK: podľa mojho názoru aj predseda vlády hovoril že by bolo dobré abysme dali*
10. *prstor jednotlivým voľbám dostatočný čas aby (.) nejakým spôsobom nedochádzalo*
11. *k ovplyvňovaniu voleb z pohľadu nového zákonodárstva, tak si myslím že (.) budeme*
12. *mocť aj na najbližšej schôdzi, kde budeme diskutovať sa snažiť posunúť ten zákon*
13. *nekde smerom k eurovoľbám. (...) niektoré štáty majú výhodu pretože sú kráľovstvami*
14. *a ten záverečný bodík toho záverečného nominanta dá jednoducho proste príslušný*
15. *král alebo alebo teda ehh zastúpenie té hlavy štátu, ktoré je jednoduchšia, ale musíme*
16. *nájsť presne to aby ta vyváženosť medzi opozíciou a koalíciou, to je jedno kto je kde,*
17. *bola absolutná a ta kontrola bola zároveň efektívna, to bude orgán ktorý bude vydávať*
18. *rozhodnutie, čiže musí prijať rozhodnutie a nekoho potrestať o poruše zákona niekoho*
19. *chráni, kto je proste mimo-*
20. ***MJ: dobre. ostaňme pri téme a tou bol pôvodne ten termín platnosti, vy ste k tomu***
21. *chceli reagovať.*

Reformulace odpovědí jsou další možností dotazování. Podle Čmejrkové patří moderátorské reformulace mezi nejvíce užívané techniky, jimiž může redaktor usměřňovat hosta a převádět jeho odpovědi do vlastních slov. Často k tomu užívá slov čili, neboli, říkáte, takže atd. (Čmejrková, 2003: 103).

Jančkárová reformulace v námi sledovaných pořadech využívá výjimečně, v prvním z pořadů to bylo dvakrát, přičemž užitím doplňovací otázky „takže žiadna väčšia direktívnosť“ pouze přebírala slovo od Dušana Čaploviče, v druhém případě využila reformulaci Čaplovičovy repliky k položení vylučovací otázky Froncovi:

Transkript 18

1. *MJ: pán fronc, je uspokojujúce to, čo deklaroval minister školstva, že ten záväzok*

2. *zatiaľ znie jedna celá dvojnásobok priemerného platu, alebo si myslíte, že majú skôr*
3. *pravdu odborári, že by ta správa mala priniesť konkrétny záväzok navýšenia každý rok*

Povolební díl se vyznačoval vyšším počtem reformulací, moderátorka v jedné z nich stejně jako dříve zopakovala řečená fakta Lucie Žitňanské a obrátila se s otázkou ohledně stability vlády na Roberta Kaliňáka. Jejím záměrem bylo přirovnat českou opoziční smlouvu k současné politické spolupráci ve slovenské vládě a už samotným tímto přirovnáním vyzvat ministra k reakci, aniž by vyslovila otázku ve formě tázací věty.

Transkript 19

1. *MJ: čo sa týka tej stability, tak česko má historickú skúsenosť aj so spoluprácou dvoch*
2. *Stran na základe opozičnej zmluvy, čo sa skončilo iniciatívou ďakujeme odejdete,*
3. *takže nie vždy sa aj ta stabilita končí dobre*
4. *RK: tak ale to bola opozičná zmluva to bolo niečo úplne iné, to bola spolupráca dvoch*
5. *stran z opačného spektra (...)*

Jiným typem reformulace byla předem připravená otázka, do které moderátorka zahrнула citaci z předchozího vyjádření poslankyně o jejím jednání s ministrem vnitra. Otázka „v akom zmysle?“ dává poslankyni možnost vysvětlit své prohlášení ne pro účastníky ve studiu, ale pro diváky, čímž naplňuje charakteristiku mediálního dialogu.

Transkript 20

1. *paní poslankyňa, vy ste tú celú diskusiu vyhodnotili tak, že minister vnútra s vami*
2. *nerokuje o konsenzuálnych zákonoch, ale o tom, čo chce smer, nové zákony vôbec*
3. *nechcete podporiť a chýba vám diskusia o zmene voľebného systému v akom*
4. *zmysle?*

3.2.1.4 Způsoby změny tématu

Moderátor mimo jiné dohlíží na to, aby všichni hosté dostali přiměřeně stejný čas k vyjádření svých stanovisek (viz Müllerová, 1999: 170-171).

Dochází však k mnoha situacím, kdy některý z hostů chce vysvětlit problematiku podrobně a nedá se přerušit, jako předvedl například ministr Kaliňák (viz Typy otázek). Jančkárová se nejčastěji snaží neverbálně naznačit, že hostu vypršel čas, následně používá

výrazy typu „jasne“, „dobre“, apod. k přerušení řeči hosta, poté uvede konkrétní téma, na které chce přivést řeč.

Do některých replik hostů moderátorka vstupuje s omluvou, často proto, že chce dodat nějakou poznámku, ale také pro změnu tématu, jak ukazuje následující transkript.

Transkript 21

1. MJ: *mimochodom prepáčte keď o tom hovoríte, smer chcel v minulosti práve takto*
2. *zmeniť voľebný systém a vtedajší predseda pán fico hovoril, že vtedajší systém*
3. *nedáva dostatečnú zodpovednosť poslancu vôči voličovi*

Stává se, že hosté nechtějí přestat diskutovat, v takovém případě moderátorka vstupuje do jejich hovoru přímo s oznámením, že se přesunou k dalšímu tématu. Působí to poněkud „uklidňujícím“ dojmem, kdy moderátorka nechce přímo zabránit hostům ve vyjádření názoru, musí však brát ohled např. na ubývající čas relace, takže v podstatě odvádí pozornost od diskutovaného s tím, že se k tématu případně vrátí později.

Transkript 22

1. MJ: dobre. Samotné čerpanie eurofondov je samozrejme veľká téma, ktorej sa budeme
2. ešte venovať

Transkript 23

1. MJ: dobre, otvoríme túto tému niekedy inokedy, ďakujem pánové, máme pred sebou
2. ďalšiu tému, lebo toto si naozaj žiada trochu väčšiu časovú plochu. Ďalšia téma je taká,
3. na ktorú upozornila aj nedávno amnesty internešnl (myšleno Amnesty International),
4. a sice ide o segregáciu rómskych detí.

Dalším příkladem, kdy moderátorka usměrňovala hosta prostřednictvím změny tématu, byla jedna z posledních sekvencí v prvním dílu pořadu. Ministr Kaliňák si poměrně horlivě obhajoval svůj názor, až Jančkárová velmi implicitně naznačila, že by se měl uklidnit („ešte si uchovejte energiu“). Dalším dotazem směřovaným na ministra jej však moderátorka přivedla na téma odposlechů, ke kterým se nechtěl příliš vyjadřovat. Následující návodná otázka ministra vyprovokovala k odmítnutí odpovědi.

Transkript 24

1. MJ: dobre, ešte si uchovajte energiu pre jednu tému špeciálne pre vás ako ministra
2. vnútra, ide o odpočívanie novinára toma nicholsona, chce dať trestné oznámenie lebo
3. sa obáva, že ho odpočívajú štátne orgány. Treba povedať, že siska (myšlena
4. Slovenská informační služba) a vojenské spravodajstvo sa už od toho dištancovalo
5. a polícia sa nechce vyjadriť lebo tvrdí, že to čo zistila nemôže povedať pretože to
6. spadá pod utajenie. Pán minister mohol byť zákonný dôvod k odpočívaniu toma
7. nicholsona?
8. RK: pani redaktorka, ja si myslím že v tom vyjadrení ktoré sme dali to bolo naozaj
9. jasne povedané, informácie ktoré sme získali sú predmetom ochrany utajovaných
10. skutočností v zmysle zákona a my sa nemôžeme vyjadriť viacej. Jednak tie veci
11. defakto sú živé keď to tak poviem a samozrejme (..) my (..) musíme predovšetkým
12. rešpektovať to čo mi hovorí zákon o ochrane utajení
13. MJ: môžete garantovať že nešlo o to, aby ste zistili zdroje toma nicholsona?
14. RK: dostávate ma do pozície v ktorej sa mi ťažko hovorí, ja by som rád mnoho vecí
15. možno povedal, ale v každom prípade zákon ma v tomto prípade jednoznačne limituje
16. a a nemôžem k veci hovoriť viac ako som povedal

Poznámka: Marta Jančkárová ukončila moderování pořadu nedlouho po odvysílání dílů sledovaných v této analýze. Přestoupila do zpravodajské redakce a v relaci ji nahradil Martin Strážinec.

3.2.2 Otázky Václava Moravce

Václav Moravec je televizním moderátorem od roku 2004, je známou tváří a jeho jméno v názvu pořadu mu dodává poměrně jasně vymezenou sociální roli, lze jej v jistém smyslu považovat za celebritu. Atmosféra v jeho studiu je často uvolněnější než v případě diskusí Marty Jančkové. Moravec však také častěji zve hosty, kteří nejsou přímo součástí politického života, ale spíše z odborné sféry. v jednom z těchto dílů, který je předmětem analýzy, byl jediným politikem slovenský vicepremiér Kažimir, jinak se jednalo spíše o odbornější ekonomickou diskusi, ve druhém dílu s politikem diskutoval filozof, což také nepředpokládalo nijak vyostřené rozhovory.

„*Chvilkovým opuštěním institucionální pozice může moderátor pořad oživit, zřejmě je však třeba udržet rovnováhu mezi veřejným oficiálním dialogem a volnější osobní konverzací.*“ (Müllerová, 1999, s. 178)

Moravec by v pozici moderátora neměl příliš často z role „vypadnout“, přesto se mu to ve sledovaných dílech stalo několikrát. Nejvýraznější a nejméně zdvořilý či vhodný byl vstup do repliky Jana Knížka (viz Transkript), aniž by jej následně nechal vrátit se k jeho původní myšlence. Libor Dušek položil otázku, ptal se na tip spoluúčastníků diskuse ohledně české situace, Jan Knížek začal odpovídat a Moravec jej bez vysvětlení přerušil.

Na druhou stranu by bylo možné se na tuto situaci dívat jako na projev řízení rozhovoru, kdy nechtěl připustit, aby host kladl otázky, nicméně verbálně se k tomu nevyjádřil, takže to nepovažujeme za pravděpodobné.

Transkript 25

1. LD: (...) a ty údaje jsou zajímavé v tom, že například v zemích é ú (myšleno EU)
2. přibližně v současnosti něco přes osmnáct procent hrubého domácího produktu
3. představuje šedá ekonomika. jenom si tipněte, jestli třeba česko je na tom lépe nebo
4. hůře, co myslíte?
5. JK: já si osobně-
6. VM: = já bych tipl, že hůře, podle mediálního obrazu a záhy dostanu vynadáno, že to
7. je jenom mediální obraz, [[protože jsme na tom lépe]]
8. LD: [[to je právě ten mediální obraz]] malinko lépe, nějakých těch šestnáct procent,
9. takže šestnáct procent je rozsah šedé ekonomiky.

3.2.2.1 Způsob představování a následné oslovování hostů

Ohledně oslovování hostů byl Moravec poměrně nekonzistentní, v dílu se třemi hosty nejčastěji uváděl veškeré funkce u slovenského představitele, můžeme usoudit, že to bylo kvůli jisté úctě k hostovi, který nepocházel z typického prostředí, odkud moderátor běžně zve účastníky do své debaty. Kažimira tak několikrát uvedl při jeho vstupu ve třetí osobě, nebylo však výjimkou ani přímé oslovení oběma funkcemi, příjmení nepoužil ani jednou.

Transkript 26

1. VM: tak slováci jsou dokonce na tom, když slovenský ministr financí bojuje proti
2. daňovým únikům a vyhlásil akční plán, tak vy jste **pane vicepremiére a pane ministře**

3. *dokonce na tom lépe než česká republika, o procento.*

Jiný typ oslovení zvolil u ekonoma Duška a generálního ředitele Jana Knížka. K Duškovi se obracel většinou celým jménem (např. „*odhad libora duška?*“), jeho funkci nebo odbornost případně uvedl jako odůvodnění pro položení otázky.

Transkript 27

1. *VM: a vy byste si jako akademik z toho neutrálního hodnocení doporučoval v česku?*
2. *LD: potřeboval bych vědět asi víc čísel. co mi chybí možná jsou, ale rozhodně potom*
3. *se neobjevují v těch debatách je, jaké jsou skutečně ty náklady a přínosy. (...)*

Ředitele Generálního finančního ředitelství oslovoval moderátor buď jménem, nebo jednoduše „*pane (generální) řediteli*“. Při uzavření debaty označil Moravec Knížka za „*státního úředníka*“. Celkově v tomto dílu pořadu Moravec užil 35 oslovení či představení hostů, při některých otázkách se k nim však obracel pouze oslovením ve druhé osobě plurálu bez jakékoli jiné kategorizace. Rozložení pořadu mezi dvě části znamenalo také dvojitě představování i dvojitě uzavírání diskuse.

Transkript 28

1. *VM: ekonom libor dušek, hosty otázek zůstávají slovenský ministr financí vicepremiér*
2. *peter kažimir v bratislavě, a také v pražském studiu generální ředitel generálního*
3. *finančního ředitelství jan knížek. Přepněte si na zpravodajskou čtyřadvacítku, kde*
4. *otázky i o vašich daních pokračují za pár okamžiků po stručných zprávách.*

Výjimkou nebylo ani oslovení pouze zájmenem „*vy*“, přičemž to často neodkazovalo jen k samotnému hostu, ale přímo k celé instituci, kterou v pořadu zastupoval.

Transkript 29

1. *JK: (...) znám odhady, které říkají sto miliard, dvě stě miliard, ale tam si myslím že se*
2. *opravdu [[nepohybujeme]]*
3. *VM: [[protože kdyby]]ste nebyli konzervativní a a říkali yy sto miliard, tak*
4. *logicky to padá také na vrub možné špatné práce generálního finančního ředitelství*
5. *JK: tak... (zdráhavě přikývne)*

V dalším případě však zájmeno „vy“ sloužilo pouze jako označení samotného Jana Knížka, když se Moravec ptal na jeho osobní názor.

Transkript 30

1. VM: *vy byste uvítal takovou když (.) si hypoteticky řekneme v česku budou povinně*
2. *spuštěny registrační pokladny, aby aby k tomu byla ta ta loterie?*
3. JK: *pakliže budou povinně spuštěny a rozhodne tak politická reprezentace, já to, tu*
4. *loterii považuju za určitou nadstavbu, nicméně byl bych (.) v celkovém přístupu*
5. *k tomuto problému trochu zdrženlivější*

Druhý díl pořadu, kde byli hosty Martin Stropnický a Václav Bělohradský se vyznačoval poměrně netypickým oslovením hostů. Moderátor oba hosty představil, Václava Bělohradského uvedl jako filozofa a při ukončení pořadu jako profesora, Martin Stropnický byl v průběhu pořadu označen jako bývalý diplomat, nově zvolený poslanec za hnutí Ano 2011 a vcelku irrelevantně jako bývalý šéf vinohradského divadla. v průběhu pořadu však Moravec používal nejčastěji oslovení jménem a příjmením, několikrát dokonce příjmení úplně vypustil. Tento přístup nelze označit jako nevyvážený nebo jednostranně znevýhodňující, protože tak moderátor přistupuje k oběma hostům, přesto jej však nepovažujeme za příliš vhodný z hlediska institucionálního charakteru mediálního dialogu.

Transkript 31

1. VM: *vraťme se, václave k těm slovům, která říkal martin stropnický, že ta situace*
2. *v české republice a v itálii, to znamená srovnávání berlusconiho a babiše, je rozdílná.*
3. *a to značně rozdílná, ehm. (pokyne k VB, dává mu slovo)*

Transkript 32

1. VM: *nakolik vám martine konvenuje ten průměr václava bělohradského, který velmi*
2. *často opakuje ve svých textech, rozpad té tradiční osy levice pravice. a teď přichází*
3. *tedy ehh s tím, že le- ta osa je nahrazena právě kaleidoskopem?*

3.2.2.2 Typy otázek

Tabulka 3

	OVM září 2013	OVM listopad 2013

Zjišťovací otázky	22	28
Z toho negativní zjišťovací	0	6
Doplňovací otázky	6	10
Vylučovací otázky	0	2
Jednoduché otázky	13	20
Komplexní dotazy	13	12
Návodné otázky	0	13
Následné dotazy	8	9
Následné nesouhlasné dotazy	1	6
Zavřené dotazy	16	22
Otevřené dotazy	12	8
Dotazy s přípravou	8	12
Dotazy bez přípravy	19	18
Celkem	29 dotazů 53 replik včetně úvodu	34 dotazů 64 replik včetně úvodu

Základní pro stavbu Moravcova rozhovoru jsou zjišťovací otázky, z nichž větší část nezačíná kontextualizujícím úvodem a jedná se častěji o otázky nepřipravené. Moderátor častěji vyžaduje jednoduché a stručné odpovědi, proto preferuje pokládání uzavřených otázek.

Vylučovací otázky Moravec použil výjimečně, a pouze v listopadovém dílu. Pokaždé se jednalo o snahu přimět Martina Stropnického k odpovědi na otázku, o jakou funkci bude ve vládě usilovat Andrej Babiš. Moravec v tomto případě neprojevoval příliš trpělivosti a po položení prvního dotazu složeného ze zjišťovací a vylučovací otázky postupně vedl poslance k přímým odpovědím i za použití imperativní otázky a ještě dodatečné zopakování požadavku. Když se Stropnický opět začal od tématu odklánět, vrátil se k vylučovací otázce, kterou položil už na začátku úseku a po poslední doplňující otázce dosáhl potvrzení odpovědi, i když jen přikývnutím.

Transkript 33

1. *VM: eeh, a co se, co se tedy týče těch orgánů pos- poslanecké sněmovny, vy máte už-*

2. MS: = určitě
3. VM: -už ve straně ehh (.) prodiskutováno nebo hnutí prodiskutováno, kdo by byl
4. reprezentantem poslanecké sněmovny za hnutí ano, jestli vy jako místopředseda či
5. předseda poslanecké sněmovny či andrej babiš
6. MS: ehh, já se nechci vymlouvat na ta- na propojenost těch jednání, ale samozřejmě
7. pracujeme v nějakých hypotetických variantách [[a at' už budeme jakkoli]]
8. VM: [[tak mi řekněte personální]]
9. tip na vedení poslanecké sněmovny
10. MS: kdybychom byli v čisté opozici, řekněme
11. VM: ano
12. MS: nebo i té toleranci jakoby, no tak vzhledem k volebnímu výsledku se nabízí,
13. abychom měli předsedu poslanecké sněmovny, ehh
14. VM: teď mi jde o ten personální tip
15. MS: minimem je místopředsednictví a potom několik i docela významných výborů
16. Samozřejmě
17. VM: ( ) rozpočtový?
18. MS: ale tam nejde věru o židle, tam jde o efektivní výkon jakési kontroly, jo, nebo
19. rozdělení moci. Ale ta jména, to je takové na hranici bulvárnosti. Samozřejmě, že by
20. [[to byli ti]]
21. VM: [[počkejte ale]]
22. MS: z popředí toho hnutí, já to ale, víte
23. VM: ptám se na andreje babiše, zase a vracím se k začátku naší diskuse. Jestli andrej
24. babiš jako předseda nebo místopředseda poslanecké sněmovny, nebo člověk, který
25. bude stát vzadu, aby hnutí ano nečelilo těm námitkám, které tady zazněly na začátku
26. MS: ne, tak nepochybně jednoduchá odpověď, pokud bychom byli v čisté opozici, tak
27. Bychom chtěli pro svého předsedu rozpočtový výbor, to má svoji logiku
28. VM: pro andreje babiše
29. MS: (přikyvuje) mhm

3.2.2.3 Důslednost ve vyžadování odpovědí a reformulace

Moravec využívá reformulace a citace vnějších zdrojů podstatně častěji než Jančkárová. Citace zaštiťují moderátorovu neutralistickou pozici, dotaz je položen tak, aby bylo zřetelné, že se nejedná o názor samotného moderátora, ale o podloženou argumentaci.

V následujícím příkladu posloužila replika Libora Duška k bezprostřední reformulaci s položením otázky Petru Kažimirovi.

Transkript 34

1. *VM: když jsme když jsme tady i v československé diskusi a ve spojení se slovenským*
2. *vicepremiérem a ministrem financí, jak jsou na tom slováci?*
3. *LD: malinko o jeden procentní bod lépe*
4. *VM: tak slováci jsou dokonce na tom, když slovenský ministr financí bojuje proti*
5. *daňovým únikům a vyhlásil akční plán, tak vy jste pane vicepremiére a pane ministře*
6. *dokonce na tom lépe než česká republika. o procento.*

Tabulka 4

	OVM září 2013	OVM listopad 2013
Reformulace	17	17
Opakování otázky s cílem dosáhnout přímé odpovědi	4	4

Opakované otázky lze položit jednak v bezprostřední návaznosti na neuspokojivou odpověď (Transkript), ale stejně tak je možné se k otázce vrátit po delším časovém úseku. Martin Stropnický si o návrat k otázce přímo požádal, poněvadž mu aktuální otázka nebyla příliš pohodlná a Moravec mu vyhověl – ačkoliv Stropnický ani tak neodpověděl jasně na původní otázku. Moderátor se také vyhnul agresivnímu řízení rozhovoru, kdy by odpovědi dosahoval např. negativními zjišťovacími otázkami. (Transkript)

Transkript 35

1. *VM: to znamená, že to je je jeden z důvodů, proč chcete spíš být vně vlády?*
2. *MS: vyloučit to nelze, vyloučit to nelze a představte si-*
3. *VM: to se může stát i hnutí ano*
4. *MS: to italským slovem pastýčo (myšleno pastichio = nepořádek), žejo, co by se v tom*
5. *březnu tady stalo za zmatek, kdybys (.) nemůžete jít, jinak je ten sjezd formální*
6. *VM: takže to je jeden z důvodů, proč chcete zůstat vně vlády?*

Transkript 36

1. *VM: no ale zároveň tam byl únik toho, že jágr (myšlen Jaromír Jágr) podpořil babiše*

2. (myšlen Andrej Babiš) reklamou na vodňanské kuře, jako první to napsala mladá
3. fronta dnes bez toho, aniž by zjistila, že Jaromír Jágr odmítá podporovat hnutí ani,
4. protože těžko oddělíte vodňanské kuře a majitele vodňanských drůbežáren
5. od předsedy hnutí ano dva tisíce jedenáct
6. MS: já bych se vrátil k tomu, s čím jste vlastně se na mě obrátil jako s otázkou, to
7. znamená
8. VM: jak budete eliminovat ta rizika?
9. MS: ano, ano
10. VM: to znamená, že tady chcete přejít tu námitku třeba vůči mladé frontě a tomuto
11. jednomu z textů, které mohly dát spin do veřejnosti, že Jágr podporuje Babiše, protože
12. rozdíl mezi vodňanským kuřetem a hnutím ano v té době nebyl mladou frontou
13. dostatečně kriticky prozkoumán?
14. MS: tak já netvrdím, že se v tom, v té bouři jo, to nic jiného nebyl té kampaně, nestalo
15. třeba pár nějakých věcí, které mohou vyvolávat otázky, ale to je jenom další důvod
16. k nějakému ještě vlastně zpřísnění jisté, řekl bych tomu skoro autocenzury (...)

3.2.2.4 Způsoby změny tématu

Nejjednodušší postup, jaký Moravec využívá ke změně tématu je ocitování vnějšího zdroje, kterým nastolí téma. Slouží také k formulování následné otázky k upřesnění situace, např. po ocitování prohlášení eurokomisaře položil moderátor zjišťovací otázku ohledně situace pro Českou republiku směrem k Janu Knížkovi.

Transkript 37

1. VM: citoval jsem páteční prohlášení komisaře pro daně evropské osumadvacítky
2. šemety (myšlen litevský eurokomisař Algirdas Šemeta) členské státy dál musejí
3. reformovat vnitrostátní daňové systémy tak, aby usnadňovaly dodržování předpisů,
4. odrazovaly od daňových úniků a vyhýbání se daňovým povinnostem a zlepšily
5. efektivnost výběru daní. co to znamená v českém příkladě z pohledu generálního
6. finančního ředitelství pane řediteli? jsme-li u dépéhá

Jako další z možností, jak dosáhnout okamžité změny tématu je otázka se skutečnou funkcí imperativní. Moderátor nepoužívá presekvenci, nijak předem nedá najevo, co je jeho úmyslem. Konkrétně v tomto případě se mu odpovědi nedostane, Martin Stropnický

požadavek na jasnou odpověď zamluví s tím, že to zatím nemůže určit. To otevírá prostor pro nepřipravenou diskusi, kdy Moravec využívá citací a reformulací, aby od poslance dostal alespoň jeho názor na problematiku, když ne celou odpověď.

Transkript 38

1. VM: *[[počkejte ale]] no ale teď mi řekněte, s vědomím těchto slov teď budete*
2. *vyjednávat o vládě. Jako nejpravděpodobnější se jeví to to uspořádání, že zásadní roli*
3. *v té vládě budou mít sociální demokraté a nějakou roli by v ní mělo mít hnutí ano*
4. *a lidovci. a teď je otázkou, jakou roli? To budete ale i s těmi, kteří za to nesli*
5. *spoluzodpovědnost v těch minulých letech, vůči nimž jste se tak vážně vymezovali.*
6. MS: *proto tam opravdu neskáče po hlavě, byť je nám to občas vytýkáno, dokonce*
7. *jsme pod tlakem, říkají zvlášť ti, co to s náma myslí hodně dobře, chlapci tak co, běžte*
8. *makat a tak a už si mnou ruce jak se toaletu právě stane. To je ta- proto jsou ta*
jednání
9. *pro nás tak složitá, proto tak netrpělivě očekáváme, s kým budeme jednat (...)*
10. VM: *ehh, položím vám stejnou otázku jako milanu chovancovi v první části otázek,*
11. *podle vás je jaké nejpravděpodobnější uspořádání budoucího vládnutí v česku?*
12. MS: *myslíte ten model koaliční, partnerství a tak dále?*
13. VM: *ano*
14. MS: *uf, to strašně záleží znova – a neberte to jako únikovou odpověď alibistickou, ale*
15. *tak to prostě je. Jsme zvědaví, s čím přijdou pánové [[ze sociální demokracie]]*

4 Shrnutí analýzy a závěr

Marta Jančkárová využívá jednotného oslovení hostů v průběhu celé relace, oslovuje buď příjmením, nebo funkcí hosta. Tento způsob jí zaručuje moderátorskou neutralitu. Oproti Václavu Moravcovi je moderátorka méně zaměřená na confrontation, převážně jí jde o vyjádření hostů k problematice. Václav Moravec naopak žádné zřetelné schéma oslovení nedodržuje, nevyhýbá se ani oslovením křestním jménem.

Oba moderátoři shodně využívají největší množství zjišťovacích otázek. Ačkoliv bychom mohli předpokládat, že se budou snažit ke svým hostům přistupovat s poměrně agresivním stylem tázání, toto se nepotvrdilo. Negativních zjišťovacích otázek užívají oba moderátoři poměrně málo (Jančkárová jich užila v jednom dílu třikrát, ve druhém pětkrát, Moravec se jim v jednom dílu zcela vyhnul a ve druhém se zeptal šestkrát).

Z hlediska jednoduchých otázek a komplexních dotazů záleží zřejmě jejich použití ze všeho nejvíce na probíraném tématu. z poměrů těchto typů dotazů (viz tabulky) nevyplývá žádný jasný záměr ohledně určení strategie. z analýzy uzavřených a otevřených otázek vysledovat u Jančkové velmi vyrovnaný poměr, Václav Moravec preferuje uzavřené otázky.

Jančkárová užívá výrazně častěji návodné otázky, které hostovi přímo ve vlastní otázce nabízejí možnou odpověď. Objevuje se u ní také vyšší frekvence otázek následných, kterými navazuje na předchozí výpovědi. Následných nesouhlasných však využil častěji Moravec.

Oba moderátoři shodně používají více otázek improvizovaných, bez přípravy, než otázek s přípravou. Je nutné také zmínit, že oba moderátoři vykazují v otázkách velmi kvalitní připravenost, nestává se, že by je host vyvedl z míry uvedením svých faktů.

Reformulací Jančkárová využívá podstatně méně než Moravec, zato však z analýzy vychází jako důslednější při dotazování. Častěji se k otázkám vrací a hosta přiměje k odpovědi, aniž by však bylo nutné otázku neustále opakovat.

Moderátorka velmi často mění téma tak, že zkrátka oznámí, že mění téma. Její repliky jsou často zakončeny spojeními jako „presuňme sa k ďalšej téme“, „otvoríme tému niekedy inokedy“ apod. u Moravce jsou přechody plynulejší, vkládá je do otázek nebo reformulací, což působí přirozeněji.

Celkově jsme přišli k závěru, že komunikační strategie slovenské moderátorky a českého moderátora jsou poměrně odlišné. Jančkárová působí upjatěji, atmosféra v jejím studiu byla znatelně více vyhrocená. Vliv na to samozřejmě měl i výběr hostů, nicméně fakt, že zvala výhradně politiky, u kterých bylo jasné, že se budou přít, mnohé o jejím stylu vypovídá. Důležité je, že své hosty dokáže udržet v mezích, ale zároveň jim dopřát dostatek prostoru k vyjádření protichůdných postojů. Místy však její role v pořadu může působit spíše jako pozorovatelka v pozadí než „rozhodčí“ rozhovoru. v tomto ohledu je Václav Moravec více „slyšet“, na druhou stranu si však udržoval (přinejmenším ve sledovaných pořadech) výrazně uvolněnější prostředí, byl vtipnější (ale je si vědom toho, že není jeho jediným cílem bavit diváky). Tento odlehčující prvek u Jančkové téměř chybí. Otázky Václava Moravce tak představují pořad, u kterého se divák i pobaví, O 5 minut 12 představuje spíše seriózní diskusi.

5 Seznam literatury

ADÁMKOVÁ, J. *Porušování Griceových maxim ve výpovědích politiků v britských a českých politických interview*. In *Užívání a prožívání jazyka: k 90. narozeninám Františka Daneše*. Vyd. 1. Praha: Univerzita Karlova v Praze, nakladatelství Karolinum, 2010, 546 s. ISBN 978-802-4617-565.

BACHMANNOVÁ, J. *Encyklopedický slovník češtiny*, 2002

BAUER, J., GREPL, M.: *Skladba spisovné češtiny*. Státní pedagogické nakladatelství, 1980.

ČMEJRKOVÁ, S. et al. *The style of media dialogues*. Vyd. 1. Academia, 2013, 316 s. ISBN 80-200-2267-8.

ČMEJRKOVÁ, S., KADERKA, P. *Pragmatické aspekty češtiny*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, Filozofická fakulta. 2013, 147 s.

ČMEJRKOVÁ, S.; HOFFMANNOVÁ, J. (eds.). *Jazyk, média, politika*. Vyd. 1. Praha, 2003, 258 s. ISBN 80-200-1034-3.

ČMEJRKOVÁ, S. *Televizní interview a jiné duely. Mediální dialog jako žánr veřejného projevu*. Slovo a slovesnost, r. 1999, č. 60, s. 247-268. ISSN 0037-7031 .

ČMEJRKOVÁ, S. et al. *Čeština, jak ji znáte i neznáte*. Vyd. 1. Praha, 1996, 259 s. ISBN 80-200-0589-7.

DULEBOVÁ, I. *Politický diskurz ako objekt lingvistického výskumu*. In *Jazyk a kultúra*, r. 2012, č. 9. ISSN 1338-1148. Dostupné na adrese <www.ff.unipo.sk/jak/index.html>

HAVLÍK, M. *Otázky Václava Moravce*. In Jaklová, A. (ed.) *Člověk - jazyk - text*. České Budějovice: Jihočeská univerzita, 2008. ISBN 978-80-7394-075-1. (Havlík, 2008a)

HAVLÍK, M. (2008): *Poznámky k práci moderátorů televizních politických debat a rozhlasových interview*. In *Jazykovědné aktuality*, r. XLV, č. 1 a 2, 69 s. ISSN 1212-5326. (Havlík, 2008b)

HAVLÍK, M. (2007): „Slušný“ Bursík a „neslušný“ Železný v *Otázkách Václava Moravce*. *Biograf* (43-44): 85 odst. Dostupné na adrese <<http://www.biograf.org/clanky/clanek.php?clanek=v4302>>

HERITAGE, J.; CLAYMAN, S. *Talk in action: Interactions, identities, and institutions*. Malden, Mass.: Wiley-Blackwell, 2010. ISBN 978-140-5185-493.

HIRSCHOVÁ, M. *Pragmatika v češtině*. Vyd. 1. Olomouc: Univerzita Palackého, 2006, 243 s. ISBN 80-244-1283-7.

HOFFMANNOVÁ, J., MÜLLEROVÁ, O. *Kapitoly o dialogu*. Vyd. 1. Praha: Pansofia, 1994, 94 s. ISBN 80-858-0429-8.

HOFFMANNOVÁ, J. *Metodologie "konverzační analýzy" a transkripční symboly*. In *Symbol v lidském vnímání, myšlení a vyjadřování*. Vyd. Stachová, Jiřina, Filozofický ústav ČSAV, Praha, 1992. ISBN 80-7007-033-1.

JÍLEK, V.: *Lexikologie a stylistika nejen pro žurnalisty*. Olomouc: Univerzita Palackého, 2005.

KOŘENSKÝ, J., HOFFMANNOVÁ, J. *Komplexní analýza komunikačního procesu a textu: učební text pro výběrové semináře filologických oborů*. České Budějovice: Pedagogická fakulta, 1987, 149 s.

KOŘENSKÝ, J., HOFFMANNOVÁ, J., MÜLLEROVÁ, O. *Metody analýzy komunikačního procesu*. Naše řeč, ročník 70 (1987), číslo 2, ISSN 0027-8203

KOŠČO, J. *Žurnalistické žánry v televizi*. 1. vyd. Novinář, 1984. 179 s.

MÜLLEROVÁ, O. *Úlohy moderátora v rozhlasovém diskusním pořadu Radiofórum*. Naše řeč, r. 82 (1999), č. 4. ISSN 0027-8203.

MÜLLEROVÁ, O. *Otázka a odpověď v dialogu*. Slovo a slovesnost, r. 43 (1982), č. 3. ISSN 0037-7031.

NEKVAPIL, Jiří. *Etnometodologická konverzační analýza v systému encyklopedických hesel*. *Češtinář*, 1999, 2000: 80-87.

NEKULA, M. *Navazování a udržování kontaktu a oslovení*. (In ČMEJRKOVÁ, HOFFMANNOVÁ, 2010. ISBN 978-80-246-1756-5) s. 239-244.

OSVALDOVÁ, B., HALADA, J. *Praktická encyklopedie žurnalistiky*. Libri, 2002, 240 s. ISBN 80-7277-108-6

SZYMANEK, K. *Umění argumentace: terminologický slovník*. 1. čes. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého, 2003, 392 s., ISBN 80-244-0699-3

ŠMILAUER, V.: *Novočeská skladba*, 1969

ULIČNÝ, O. *k teorii mluveného jazyka*. In *Slavica Pragensia XXXVIII*. Vyd. 1. Praha: Karolinum, 2006, 423 s. ISBN 80-246-0813-8.

6 Seznam tabulek a transkriptů

<u>Tabulka 1</u>	28
<u>Tabulka 2</u>	33
<u>Tabulka 3</u>	40
<u>Tabulka 4</u>	43
<u>Transkript 01</u>	24
<u>Transkript 02</u>	24
<u>Transkript 03</u>	25
<u>Transkript 04</u>	26
<u>Transkript 05</u>	26
<u>Transkript 06</u>	26
<u>Transkript 07</u>	27
<u>Transkript 08</u>	27
<u>Transkript 09</u>	27
<u>Transkript 10</u>	28
<u>Transkript 11</u>	29
<u>Transkript 12</u>	29
<u>Transkript 13</u>	29
<u>Transkript 14</u>	30
<u>Transkript 15</u>	32
<u>Transkript 16</u>	33
<u>Transkript 17</u>	34
<u>Transkript 18</u>	34
<u>Transkript 19</u>	35
<u>Transkript 20</u>	35
<u>Transkript 21</u>	36
<u>Transkript 22</u>	36
<u>Transkript 23</u>	36
<u>Transkript 24</u>	37
<u>Transkript 25</u>	38
<u>Transkript 26</u>	38
<u>Transkript 27</u>	39
<u>Transkript 28</u>	39
<u>Transkript 29</u>	39
<u>Transkript 30</u>	40
<u>Transkript 31</u>	40
<u>Transkript 32</u>	40
<u>Transkript 33</u>	41
<u>Transkript 34</u>	43
<u>Transkript 35</u>	43
<u>Transkript 36</u>	43
<u>Transkript 37</u>	44
<u>Transkript 38</u>	45

7 Seznam Zkratek

O5M12.....	O 5 minut 12
OVM	Otázky Václava Moravce
MJ.....	Marta Jančárová, moderátorka
VM.....	Václav Moravec, moderátor
DČ.....	Dušan Čaplovič, ministr školství, vědy, výzkumu a sportu, Smer-SD
MF.....	Martin Fronc, poslanec, bývalý ministr školství, Kresťansko-demokratické hnutie
AP.....	Alena Petáková, předsedkyně Sdružení samosprávných škol Slovenska
RK.....	Robert Kaliňák, vicepremiér, ministr vnitra, Smer-SD
LŽ.....	Lucia Žitňanská, poslankyně, SDKÚ DS
VB.....	Václav Bělohradský, filozof, profesor
MS.....	Martin Stropnický, poslanec, hnutí ANO 2011
LD.....	Libor Dušek, ekonom, CERGE-EI
JK.....	Jan Knížek, generální ředitel Generálního finančního ředitelství ČR
PK.....	Peter Kažimír, vicepremiér, ministr financí

Transkript 1

O 5 minút 12

8. září 2013

MJ ..... Marta Jančkárová, moderátorka

DČ ..... Dušan Čaplovič, ministr školství, vědy, výzkumu a sportu za Smer-SD

MF ..... Martin Fronc, poslanec za KDH (Kresťansko-demokratické hnutie)

AP ..... Alena Petáková, předsedkyně Sdružení samosprávných škol Slovenska

N1 .....

N2 ..... } reportážní vstupy s nejmenovanými mluvčími

N3 .....

MJ: peknú nedeľu všetkým. sledujete našu prvú politickú diskusiu po letnej prestávke. prázdniny majú za sebou aj školy, zmeny čakajú žiakov i pedagógov. reč bude aj o peniazoch, a to nie len na platy. a neostane len pri novinkách v školstve, dotkneme sa tiež rómskej reformy. vítajte pri o päť minút dvanásť. nový školský rok sa začína vyčkávaním, či budú peniaze na zvýšenie platov čakajú učitelia, odborári aj minister školstva. ten sa spolieha na úspešné rokovanie s ministrom financií. učitelia zase čakajú na správu o stave školstva. tá by mala stanoviť, kedy a koľko peňazí školy dostanú.

N1: chceme, aby každoročne sa zvyšovali platy o desať percent v priebehu rokov dve tisíc štrnásť dve tisíc šesťnásť aby jasne táto vláda zdefinovala, koľko verejných financií dá školstvu.

N2 (DČ): mojím cieľom je v roku dve tisíc šesťnásť, aby učitelia mali jedna celá dva percenta priemerného platu na slovensku. to je veľmi dôležité, aby neboli pod priemerným platom.

N3: to by sme možno považovali za určitý úspech, ale nie na naplnenie našich požiadaviek.

MJ: pozvanie do o päť minút dvanásť prijali minister školstva, vedy, výskumu a športu dušan čaplovič zo smeru esdé. dobrý deň.

DČ: dobré nedeľné po- popoludnie.

MJ: a niekdajší šéf rezortu martin fronc z kresťansko-demokratického hnutia. vítajte.

MF: pekný nedeľný deň prajem.

MJ: ja len podotýkam, že reláciu pre ďalší program ministra školstva vysielame zo záznamu. tak pán minister – školský rok už odštartoval, ten prvý ako vieme poznamenal najväčší štrajk v histórii slovenska, štrajk učiteľov samozrejme. bude tento rok pokojnejší?

DČ: to ja neviem zaručiť ale ja samozrejme budem robiť všetko pre to aby som našiel na jednej strane partnerský vzťah a riešenie problémov, ktoré trápia dlhodobo našich učiteľov pedagogických odborných zamestnancov a nepedagogických zamestnancov našich škôl a pevne verím že moje kroky, ktoré mám pripravené aj v rámci tých rokovaní ktoré sa pripravujú budú úspešné.

MJ: o tých krokoch samozrejme budeme mluiť aj konkrétne. školský odborári nevyklučujú štrajky a protesty aj v tomto školskom roku. momentálne vyčkávajú, samozrejme že ich zaujíma najmä návrh štátneho rozpočtu v kapitole školstva a ministerstva vnútra, ako sa neskôr dozvieme. pán poslanec, vy aký rok odhadujete?

MF: no, samozrejme že všetko závisí od peňazí, čiže v školstve to poviem takto: de- dnes v tejto situácii každá zmena je, povedal by som, papierový tiger, pokiaľ nie je krytá finančne, čiže budem veľmi pozorne sledovať, ako dopadnú rokovania o rozpočte a ako dopadne kapitola školstva.

MJ: no a tú kapitolu ministerstva vnútra som spomínala preto, lebo výdavky na školstvo sú prvýkrát rozpočtované aj tu, súvisí to s reformou verejnej správy eso, totiž kompetencie krajských školských úradov prešli pod obvodné úrady, takže financie na niektoré školy pôjdu práve z kapitoly ministerstva vnútra. no lenže odborári hovoria že práve preto je ťažké určiť koľko peňazí na školstvo vlastne bude. viete povedať pán minister zhruba o koľko si školstvo ako také ako celok polepší oproti vlaňajšku?

DČ: áno ten problém vznikol tým že peniaze ktoré idú cez naše bývalé krajské školské úrady teraz odbory školstva a odborných úradov ehh sa dostali do kapitoly rezortu eh vnútra. a na

druhej strane mince si zachovávame všetky tie kompetencie na rozdiel od iných ministrov máme skutočne tie kompetencie ujasnené. ja viem že je možné sa to javí neprehľadné, ale ten nápočet hlavne čo sa týka mzdových prostriedkov je bude vždy transparentní, pretože mne osobne teraz v súčasnom období pôjde predovšetkým o tarifné platy našich pedagogických a odborných zamestnancov, pretože to považujem za rozhodujúce, lebo ak by to boli netarifné zložky, tak vieme veľmi dobre, ako sa tieto netarifné zložky ehh rozdáajú obrazne povediac a potrebujem skutočne aby sme stabilizovali platy našich pedagogických a odborných zamestnancov.

MJ: viete byť konkrétnejšie, o koľko viac bude približne v školstve ako vlani?

DČ: neviem vám povedať, viete že to- konkrétnejšie, ja som povedal o troch prioritách. troch prioritách s ktorými idem za pánom ministrom v súvislosti napriek tomu, že je to konsolidácia že sa tvrdo škrtajú jednotlivé kapitoly a nie sú to malé čiastky. ale idem za tromi v podstate tromi prioritami, to je sú platy učiteľov, hovorím znovu o tarifných platoch, sú to mm- zdroje na učebnice, pretože naozaj peniaze na učebnice sú požadované vo výške šesťnásť miliónov keby sme ich mali všetkých pokryť a ten rozpočet aj tohoročný nám nedovoľuje pokryť tieto požiadavky, teda zvýšenie peňazí aj na učebnice, a potom je to tretia oblasť ktorá je pre mňa tiež veľmi dôležitá a ktorú si musíme začať riešiť a to je to znamená financie, ktoré pôjdu na študijné, vzdelávacie a vedecko-výskumné programy na našich vysokých školách práve pre tých, ktorí majú najlepšie výsledky, tá motivácia tu je potrebná a pripravuje aj skupina ľudí okolo pána profesora urbana tie kritéria ktoré by boli jasné a aj už by sa mali objaviť aj v budúcom štátnom rozpočte na budúci rok, kde by sme mali oceniť tie najlepšie tímy, tie najlepšie pracovné tímy a súčasne aj najlepšie študijné výsledky jednotlivých vysokých škôl.

MJ: ak poznáme ale pri tej úvodnej otázke, pán franc vy ako niekdajší minister školstva považujete to v tejto chvíli za dostatočne transparentné alebo si myslíte, že by už teraz malo byť jasnejšie, o koľko bude mať školstvo viac alebo menej peňazí ak vlani?

MF: no mňa trochu prekvapila odpoveď pána ministra. ja sa priznám, že pred reláciou som sa pripravoval veľmi pozorne som pozeral na internete všetky informácie a z tých informácií, ktoré som našiel v tabuľkách, možno nie sú vcelku správne, ale pán minister, celkovo ten nápočet vychádzal pre tento rok dvetisíc štrnásť dve celé tridsať dva miliardy eur, pričom dvetisíc trinásť v tomto roku bolo dve celé štyridsať šesť miliardy. možno že to nie je celkom správny nápočet, ale jednoducho vyzerá tak dokonca že tie peniaze v celkovom objeme budú

menšie. povie, že to sú eurofondy alebo niečo podobného, ale v zásade už to samotné ma mimoriadne znepokojuje a pokladám za dôležité pán minister, aby vy ste rokovali naozaj tento krát zabojovali za záujmy učiteľov, pretože toto sú toto je váš rezort a aby ste naozaj čosi dosiahli. poviem aj veľmi otvorene, toto je vlastne váš predposledný rozpočet, pretože ešte dvetisíc pätnásť, dvetisíc šesťnásť to už je volebný rok, to tam bude krátko. čiže toto je kľúčové a rád by som bol keby sme mali viac informácií aby sme mohli o tady tej veci detailnejšej diskutovať kde koľko tých peňazí pôjde. a ešte jednu vetu. som veľmi nerád, to som povedal v minulosti, že boli zrušené krajské školské úrady a že peniaze a teda isté aj kompetencie odišli z pod ministerstva školstva do zodpovednosti rezortu ministra vnútra

MJ: samozrejme minister školstva má vždy zložitú úlohu keď bojuje o peniaze, navyše teraz ste limitovaný tým, že štát šetrí, potrebuje dodržať plánovaný deficit. na druhej strane ale školstvo je deklarovanou prioritou je to tak už desaťročia, dá sa povedať a stále v tej praxi učitelia ukazujú na to, že tá priorita ako keby v skutočnosti nie je. pán minister, teraz v tejto chvíli, cítite podporu za sebou, podporu vlády, kolegov ktorí vás podržia a naozaj si myslíte, že sa vám podarí vybojovať viac peňazí?

DČ: ešte jednu poznámku k tomu nápočtu čo hovoril pán poslanec franc. naozaj tam sú tie eurofondy a tie sú veľmi to sa s tým sa veľmi šibovalo aj v minulosti, pretože pre mňa sú dôležité predovšetkým peniaze mimo eurofondov, ktoré idú z nášho národného rozpočtu. toto sú podstatné veci, na eurofondy sú trochu inak orientované, predovšetkým nie do platov, nie do ďalších vecí samozrejme a musia ísť predovšetkým na, nazvem to štrukturálnu vnútornú vybavenosť našich škôl, ktoré potrebujú túto výbavu.

MJ: áno na to sa tiež ešte pozrieme

DČ: ale chce znovu zopakovať áno cítim tú podporu lebo tá priorita tu je, ta bola jasne zadefinovaná aj v programovom vyhlásení vlády, táto priorita bola jasne zakomponovaná aj do národného programu reforiem a vychádza aj z odporúčení o í sí dí (myšleno OECD), s ktorým sa vláda slovenskej republiky stotožnila. čo sa týka tých rokovaní, samozrejme nebudú ľahké, ja som to niekoľkokrát v médiách povedal a veľmi otvorene, že budú veľmi náročné, pretože trvám na tých sv- požiadavkách, ktoré predložím, aby sa tie veci predovšetkým týmto smerom v rámci týchto priorit riešili. ale viete ja som vďaka odborárom a teraz im treba poďakovať odborovému zväzu, oni vypracovali tabuľku keď sme prehodnocovali a na poslednej štvorpartite, školskej štvorpartite na mojom rezorte mi predložili tabuľku o miléniu. a ja som teda v podstate to milénium už pozeral cez tie čísla cez

ten obsah, lebo to bolo podstatné ale tam boli jasne zadefinované tak iste v roku dvetisíc dve tisíc jedna, ako sa budú postupne navyšovať platy učiteľov. to znamená, že v roku dvetisíc tri malo byť navýšenie jedna celé jedna násobku, dvetisíc päť v-v- jedna celá trojnásobok a tak ďalej až v roku dvetisíc jedenásť mal byť jedna celá šesťnásobok priemerne- teda priemerného platu v slovenskej republike. nestalo sa to. ale teraz nechajme tú minulosť. preto sa-

MJ: a teraz sa zlepšili?

DČ: no ale počkajte teraz a preto som bol prekvapený, že sa nikdy to milénium komplexne nijak nehodnotilo lebo jednotliví ministri nemali eeh odvahu toto predložiť lebo sa neplnili tieto požiadavky čo sa týka predovšetkým platov učiteľov. to bolo toto tento materiál dostanú aj poslanci lebo vypracovali ich skutočne nezávislí odborníci nie z môjho rezortu ale samozrejme konkrétne odborového zväzu. a teraz samozrejme je to o to ťažšie, je to ťažšie, pretože tam sa v minulosti, hlavne v roku dvetisíc dva až dvetisíc šesť, keď boli a privatizácia ten dlh, ktorý sa odstraňoval a znižoval sa kryl predovšetkým s privatizáciou čiže mohlo byť viacej zdrojov do školstva, podobne aj v tých ďalších obdobiach, kedy bol ten hospodársky rast taký aký bol mohlo ísť ďaleko viac peňazí do školstva. nestalo sa tak. teraz sme v situácii ťažkej, tak bola aj v tejto ťažkej situácii bola aj predchádzajúca vláda ivety radičovej, prišla hospodárska kríza, prišla konsolidácia, prišlo šetrenie a napriek tomu ideme do toho a ideme predovšetkým s cieľom dosiahnuť zvýšenie tarifných zložiek našich učiteľov, pretože to považujem za podstatné, lebo ta netarifná zložka sa dá ešte vyriešiť v súčasnom období a riešia ju väčšinou učelia, pedagogický a odborný zamestnanci cez kredity, to znamená to je to osobné ohodnotenie, ktoré chcú dosiahnuť a dajú si majú nejakým spôsobom zvýšené zdroje.

MJ: presuňme sa na chvíľu ešte pri miléniu, pán franc, vy ste boli ministrom školstva aj v tých lepších časoch keď sa ekonomiky

MF: no to teda určite nie

MJ: no dobre, ale bolo to pred krízou, ale môžem sa vás aspoň to opýtať, určite je to legitímna otázka, že keďže ste pôsobili v tejto funkcii nejaký čas, ako to vidíte vy, prečo sa nepodarilo naplniť tie ciele milénia, o ktorých hovoril minister školstva?

MF: ako riešiť problémy, ktoré boli v minulosti mne sa nezdá, že to je až tak podstatné pre poslucháčov. eh, ale musím povedať pozrite sa, ja som musel ťažko zápasiť o peniaze a za to

obdobie sa z priemerného platu učiteľov dvanásť tisíc päť sto korún zvýšil na osemnásť tisíc korún, to je najväčšie zvýšenie ktoré bolo nako- existuje aj v tabuľkách tých odborárov, takže ale toto nie je podstatné. pre mňa to nie je podstatné, ja si myslím, že zatiaľ nikdy v skutočnosti nebola a nebolo školstvo prioritou vlády. bolo vždy deklarované a teraz je jedinečná možnosť pretože vy ste v tejto chvíli tak že keď sa táto vláda do- dohodne tak nemá v ohľade žiarlivého súpera ktorý si povie že oni budú mať ( ) a podobne. naozaj si myslím že je teraz jedna veľká možnosť s tým niečo urobiť. len ja budem trochu ako (.) tak trochu jedovatý v tejto chvíli pán minister. ja by som sa nespoliehal príliš na pomocnú ruku alebo na záchranný pás od premiéra alebo od ministra financií, obávam sa že to bude taký záchranný pás ako keď topiacemu podá pomocnú ruku vodník, aby ho zachránil. takže budete musieť naopak pán minister, budete musieť veľmi tvrdo bojovať a ja vám prajem aby sa vám to podarilo ale súčasne musím istým spôsobom vysloviť ľútosť nad tým že zatiaľ ani minister financií ani pán premiér vás v tejto oblasti nepodržali.

DČ: no to ja by som samozrejme chcel dementovať čo vy hovoríte vo vzťahu k pánu ministrovi financií a podpredsedovi vlády a samozrejme osobitne aj pánu premiérovi. ja viem čo oni hovoria a o čom diskutujeme a poznám ich priority a poznám aj ich stanoviska takže to čo ste povedali nie je pravda.

MJ: čili bude školstvo prioritou pán minister?

DČ: ale, školstvo sa- naďalej zostáva

MF: to bude podľa čísiel

DČ: no samozrejme bude to podľa čísiel, bude to poznať podľa čísiel, ale znovu chcem zopakovať, v roku dve tisíc päť mal byť taký priemerný plat učiteľa aký sme mali minú- v roku dve tisíc dvanásť. taký bol nápočet a pripravený nápočet priemerný plat učiteľa. ja hovorím v roku dve tisíc jedenásť mal byť priemerný plat učiteľa podľa milénia tisíc dve sto dvanásť- dvadsať šesť eura čiže

MJ: dobrá, nestalo sa?

DČ: ale toto sú nestalo sa, viete a ja stále opakujem, ja nikomu nevyčítam, ja ja len chcem aby sme skutočne nemali dve tváre. tie ktoré sme mali v minulosti a tie ktoré máme v súčasnosti, tie ktoré sme mali v pozícii koalície alebo vládnej strany a tie ktoré máme v opozícii. naozaj pozerajme, ja som sa ako predseda výboru školského keď som bol v opozícii za roky dve tisíc

desať dve tisíc dvanásť vnímal tieto veci, nevystupoval som tak arogantne ako vystupuje pán beblavý a skutočne snažil som sa pochopiť mnohé veci a konkrétne kroky ktoré sa diely. a i keď som kritizoval, ale nevystupoval som tak by som povedal populisticky a bezbreho ako sa vystupuje v súčasnej dobe.

MJ: pán beblavý tu nie je. minulosť teraz na chvíľu nechajme. priestor dáme aj riaditeľke školy, ktorá zastupuje názor pedagógov alene petákovvej, dobrý deň prajem.

AP: dobrý deň

MJ: ste predsedníčkou združenia samosprávnych škôl slovenska, čo očakávate od nového školského roka?

AP: no určite sa tu v prvom rade jedná o zvýšenie plátov, určite ich očakávame a hlavne očakávame čo prinesie akú konkretizáciu prinesie správa o stave školstva, lebo skončilo sa pripomienkové konanie a my chceme vidieť konkrétne čísla. hovorilo sa tu o prioritě vlád jednotlivých eh, (.) v podstate nás tieto politické eh es- proste hádky nezaujímajú, nie, pretože my si myslíme že školstvo by malo byť apolitické a malo by byť naprieč politickým spektrom. predsa nám ide o deti a tie deti sú učené cez učiteľa, čiže učiteľ by mal mať vytvorené naozaj dobré podmienky na to, zatiaľ priority vlády boli vlastne deklarované len tým že sa kládol na učiteľa čo najväčší tlak aby on vlastne podržal všetky tie veci, aby on podržal v podstate aby kvalitne učil, aby sa pripravoval na vy- na vyučovanie a aby používal nové technológie, čiže v podstate my vnímame tak, že na učiteľa boli kladené veľké nároky, čiže v podstate aj keď sa plat znižoval, či zvyšoval, jemu sa vlastne znížil reálne lebo mal vykonal o veľa viac práce ako predtým za tie isté peniaze ale bolo o kúsok valorizované. čili že určite tento rok očakávame že platy pôjdu v roku dve tisíc štrnásť hore.

MJ: pani petáková, ale čím to je, že dlhé roky učitelia chcú to isté, chcú byť lepšie ohodnotení, chcú byť motivovaní k svojej ťažkej práci, ale nič sa nedeje podľa predsedu nových školských odborov môže byť problém napríklad aj v tom, že v školstve pracuje priveľa pasívnych ľudí. sledujú učitelia podľa vás aký bude rozpočet napríklad alebo čo sa dostane do správy o stave školstva?

AP: viete pasívnych ľudí, ľudia už rezignovali v mnohých veciach, pretože vidia že nikde sa veci nehýbu. išli sme do štrajku v podstate tam vyšiel naozaj veľký počet a zvlášť učiteľov základných škôl. cez to všetko sme sa dopracovali vlastne k správe ktorá síce sme ju vítali ale

naozaj pomenovala veci reálne ako sú, ale v podstate stále čakáme na to čo z nej konkrétne zide

MJ: pozrieme sa na to, ďakujem veľmi pekne zatiaľ. tak pán minister, čo z nej zide, vieme že verejnosť mohla posilať pripomienky do konca júna, správa o stave školstva by mala ísť na vládu v septembri, ešte tento mesiac. bude tam záväzok ktorý požadujú aj odborári, aby každý rok bola určitá suma tam garantovaná? konkrétne navýšiť investície do školstva o dvesto miliónov eur zaviazá sa vláda k takému niečomu?

DČ: nehovorte o týchto číslach, ja som povedal jasné stanoviska ako minister že sa zaväzujem predovšetkým a to je najpodstatnejšie a to je splniteľné že jedna celá dva desatiny priemerného platu dosiahnem v roku dve tisíc šesťnásť. to sú reálne veci ktoré sa dajú dosiahnuť aj keď to bude náročné pretože každým rokom v rámci situácie aká je ako raste dlh ako raste deficit alebo ako sa snažíme sanovať ten deficit na tie požiadavky ktoré nám hovoria aj dlhová brzda a to je ústavná, napriek tomu tie peniaze je treba pre školstvo zabezpečiť a samozrejme osobitne vyčleniť aby tie peniaze pre školstvo boli. v tejto správe samozrejme sú aj ďalšie veci ďalšie požiadavky ktoré sú dané. mňa len mrzí jedna vec, ja som to povedal aj v tom svojom príhovore pre učiteľov na začiatku tohto roku že tí ktorí nesú zodpovednosť za minulosť se teraz krčia a respektíve tí ktorí mali vtedy kričať keď sa nesplnili záväzky milénia boli ticho. ja ja to priznávam nikto nediskutoval, nikto sa k tomu nehlásil, teraz je situácia ďaleko horšia čo sa týka ekonomická je tu kríza je tu je tu konsolidácia finančných zdrojov ktoré ohrozujú slovenskú ekonomiku aby sme nedostali sa do situácie ako grécko a iné južné krajiny a to by bola katastrofa úplná a napriek tomu sa samozrejme táto vláda roberta fica aj náš rezort snaží získať peniaze zdroje do plátov učiteľov a osobitne nie len do nejakých tarifných zložiek, ktoré sa tam hodili a potom sa nediferencovali ani sa nerobilo tak ako to malo byť aby tie peniaze boli použité ale predovšetkým bol tarif. pretože tarifné platy považujem za prioritné pre ďalšie ďalší rozvoj finančnej situácie našej našich pedagogických odborných zamestnancov

MJ: pán franc, je uspokojujúce to, čo deklaroval minister školstva, že ten záväzok zatiaľ znie jedna celá dvojnásobok priemerného platu, alebo si myslíte, že majú skôr pravdu odborári, že by ta správa mala priniesť konkrétny záväzok navýšenia každý rok

MF: viete ja som vo viacerých diskusných reláciách povedal že pokladám za dôležité nakoniec myslím si že na záver školského roka sme mali tlačovú konferenciu kresťansko-demokratické hnutie kde som explicitne toto pomenoval. Ja si myslím že ten záväzok by mal

byť urobený konkrétne na každý rok. to je viac ako taký všeobecný alebo ak sa v tej správe uvádzalo že v roku dve tisíc dvadsať budú mať učitelia taký alebo obdobný plat. Jedno je fakt, pozrite sa, dnes učiteľ u nás má štyridsať štyri percent priemerného platu vysokoškolača, ak by sa to malo zvýšiť na sedemdesiat päť percent priemerného platu vysokoškolača na slovensku, tak by to navýšenie muselo byť päťdesiatpercentné, to pán minister vie. a ja musím povedať pani moderátorka, nie s vami veľmi súhlasím v tom že učitelia sú pasívny. ja dostávam množstvo ako materiálov, podnetov, výpočtov práve od učiteľov bez ohľadu na to že odkiaľ som dostával to vie aj iní poslanci a myslím že aj pán minister a podobne, takže určite je aj nemalá skupina učiteľov aktívnych v tejto oblasti.

MJ: to hovoril nový školský šéf odborov o tej pasivite. ale pán minister, musím sa opýtať, ak by ste mali inú optiku, oči učiteľa, keby ste momentálne učili na škole, nebolo by pre vás také zrozumiteľnejšie, upokojujúcejšie, keby vám vláda deklarovala konkrétny záväzok, nie že v roku dvetisíc šesťnásť to bude toľko a toľko, ale že každý rok vám pridáme toľko a toľko

DČ: však ja mám aj oči učiteľa však som učil aj na vysokej škole a viem ako to bolo a viem aké sú platy vedeckých zamestnancov osobitne v slovenskej akadémii vied

MJ: aj teraz?

DČ: no v súčasnom období, okolo štyri sto päťdesiat eur nástupný plat vedeckého pracovníka slovenskej akadémie vied

MJ: jasne, ale teraz sa pozeráte predsa len ako minister

DČ: čiže viem aký je problém, ale ja sa pozerám áno samozrejme by som požadoval, by som sa tešil každému zvýšeniu každému euru, minule sme hovorili o každej korunke a samozrejme by som sa snažil tie veci presadiť keď by som bol v politike politickou cestou a keď by som bol v odbornom teda v profesnom zamestnaní, tak samozrejme nejakým poukázaním na nedostatky. ja samozrejme vnímam túto situáciu ale naopak treba to chy- vnímať aj v tej celosti, nie je to také jednoduché a znovu opakujem ja nemám problém však ja tu nemám tu stoličku vyárendovanú vyzedenú, ja ten problém nemám, ale tá situácia je predovšetkým aby som ja cez svoj rezort a cez svoju osobu pri rokovaní vyrokoval isté finančné zdroje v tejto ťažkej situácii ktoré by mali byť navýšené do rezortu školstva napriek tomu že v iných rezortoch sú rezorty výrazne a výrazne krátené. a tam sa mení už aj výrazne tá štruktúra rozpočtu, to znamená že ten ( ) sa z celového balíku peňazí ktoré ide ktoré sa rozdeľujú

alebo prerozdeľujú v rámci štátneho rozpočtu budú klesať v iných kapitolách a v kapitole školstva budú narastať.

MJ: ehh, ako sa postavíte k situácii ak miera trpezlivosti učiteľov pretečie a opäť budú hroziť štrajkami a protestmi. pristúpite tedy pripúšťate, že budú konkrétnejšie čísla?

DČ: ja pod tlakom nebudem nič presadzovať vám poviem rovnú ja pod tlakom v žiadne veci nebudem presadzovať je to moje vlastné vnútorné rozhodnutie zabojsovať a dosiahnuť isté zmeny v školstve v neľahkej dobe v ťažkej situácii a to je rozhodujúce a ja sa potom osobne vždy zariadim. na žiadne rôzne nátlakové akcie reagovať nebudem

MJ: aké možnosti vlastne učiteľom ostávajú v tejto chvíli pán fronc, z vášho pohľadu?

MF: no viete čo, aj keď som opozičný politik, ja rozhodne nebudem vyzývať na štrajk, to ako nepokladám za korektné. ale štrajk je jeden z nástrojov ktorý použili a istým spôsobom a aj keď málo mám pocit že čosi priniesol. ale to je na ich rozhodovanie. ale keď sme už pri týchto veciach ma by zajímalo preto aj to pán minister, že jednoducho ja beriem že sa snažíte urobiť úsporné opatrenia, ale keď hovoríme o zmenách, ako niektorú už ste sa pokúsili, ostatné som si všimol že vo vláde bolo prerušené rokovanie o novele školského zákona ktorý hovoril o dvoch veciach jedna asi ktorá bola veľmi pripomínkováaná, týkala sa toho že si navyšujú ako defakto minimálne počty a počty žiakov v triedach je tam taký návrh, zrejme to súvisí s tým že ak bude viacej žiakov v triede, bude samozrejme menej prostriedkov, ale pán minister je to tam ja som to pozeral

MJ: nech sa páči pán minister

DČ: pán pán pán pán pán poslanec. vo troch má právo riaditeľ už od prvého septembra navýšiť to už je v súčasnom zákone a v súčasnej novele a vychádzali sme z hlasov učiteľskej obce, pretože veľmi často sa stávalo že deti migrujú, pricha- nastúpili počas roka do školy a riaditeľ školy respektíve opakujú ročník má právo navýšiť o tri v súčasnom stave o tri deti má riaditeľ možnosť rozhodnúť. čo sa týka tej novely. v tej novele sa nakoniec vynegociovalo a ta diskusia bola náročná, my sme mali číslo tridsať a existovalo dvadsať osem, dohodli sa na dvadsať deväť. a osobitne od asociácie štátnych gymnázií, riaditeľov štátnych gymnázií a iných profesných zväzov boli požiadavky aby sme znížili spodnú hranicu, nehovorili o hornej hranici, ale hovorili sme o spodnej hranici

MF: pán minister...

DČ: a znovu si- áno samozrejme to sme aj zakomponovali na základe tejto požiadavky sme zakomponovali do tohto návrhu. a chceme do toho ešte zakomponovať veci ktoré sú požadované v rámci zákona o výchove a vzdelávaní aby sa zmenili, napríklad aby skutočne vypadla zo zákona povinnosť učiteľov robiť učebné osnovy, tieto nezmyselné slohové cvičenia ktoré vznikli po roku dve tisíc osem, toto chceme zmeniť a toto vlastne a ďalšie veci ktoré sa tam týkajú priamo konkrétneho vyučovacieho procesu by mali byť v rámci tejto novely zmenené. ale hlavná úloha tam hlavná novela je zákon o financovaní pretože sme sa nakoniec zhodli aj s odborníkmi že potrebujeme pripraviť nový zákon o financovaní to robí aj v českej republike v českej republike súčasne aj zákon o vzdelávaní je nový ale musí byť výrazne novelizovaný zákon o odbornom vzdelávaní a zákon o pedagogických a odborných zamestnancoch to čaká ten druhý prvý polrok budúceho roku. a pevne verím že tam sa prijímú zásadné veci ktoré pomôžu odbyrokratizovať problémy v školstve. výraznejšie ztransparentniť finančné zdroje ktoré potrebuje školstvo a samozrejme to čo ja hovorím prirodzene musí tam byť jasne zadefinované a to sa týka aj tejto správy ten rast platov do roku dve tisíc šesťnásť takže garantovať to do roku dve tisíc dvadsať nemám právo hoci pán minister- eh- ste iste boli štátnym tajomníkom keď sa sch- ch- schvaľovalo milénium a vláda schválila milénium ste ho garantovali na rast platov do roku dve tisíc jedenásť a nebol žiadny ( )

MJ: dobre. Pán franc, nech sa páči, rada na vás

MF: pán minister ja sa nechcem vracat' do minulosti aj keď ministrom bol váš kolega, súčasný primátor, súčasný ( ) štátny tajomník, pán ( ) bol vtedy ministrom. Ale toto nie je vec ktorá trápi ľudí ja si myslím trápi v súčasnej situácii a čo sa týka týchto problémov školského zákona, ja som si to nevymyslela, ja som čítal tie pripomienky ktoré sú tam vyše sto päťdesiat'-

MJ: aké sú vaše najväčšie výhrady, poďme buďme konkrétny

MF: no ja ja vnímam túto jednu vec a druhú zásadnú vec veľmi podstatnú že tam padol návrh na zrušenie medzinárodných certifikátov ako uznanie náhrady maturity z cudzieho jazyka. to sú certifikáty ktoré sú podstatne ťažšie ako urobiť test maturitný. jednoducho to sú veci ktoré boli najviac pripomienkované, počty ktoré sú tam a preto sa na to pýtam. odborári mali tuším jedenásť zásadných pripomienok

DČ: ale odborári mali na školskej- ale teraz sa vráťme k tým certifikátom lebo toto ste zase vytiahli ale to je požiadavka asociácie riaditeľov štátnych gymnázií a bola to diskriminácia, ja som mal vážne rokovania a vysvetlil som tieto veci, certifikát je skutočne na tri roky, nemôže nahradiť maturitu v žiadnom prípade a v žiadnom štáte. poviem vám normálne štáty ako francúzsko španielsko a ďalšie existuje jedna maturita z anglického jazyka a toto bola požiadavka profesného zväzu riaditeľov štátnych gymnázií, takže my sme ju plne akceptovali a sme ju aj vynegociovali

MJ: dobre, pán minister, dáme teraz opäť priestor pani petákovovej, ktorá celú túto našu diskusiu počúva, pozerá. pani petáková, ako vnímate vy tie pripravované zmeny, teraz aj z hľadiska obsahu vyučovania. Pretože napríklad bývalý minister školstva za esenes ján mikolaj kritizuje tie pripravované zmeny aj z pohľadu vnášania akejsi väčšej direktívnosti. ako sa na to pozeráte vy?

AP: no určite našou prioritou bolo keď nastúpil pán minister čaplovič bolo aby sa zmenil štátny vzdelávací program, upravil sa na ročníky a bol rozpísaný na ročníky. Toto bolo vlastne aj za ministra pána mikolaje ale potom keď bol ministrom pán ( ) tak sa to zmenilo a dalo sa na stupeň vzdelávania. robilo to veľké problémy a veľký chaos v školstve. Čiže teraz je nové pripomienkové konanie vlastne pripomienkovanie návrhu štátnych vzdelávacích programov ktoré sú rozpísané na ročníky a učitelia majú teraz jedinečnú možnosť do konca októbra vlastne pripomienkovať aj obsah učiva aj rozdelenie počtu hodín teda rámcové učebné plány. určite prešlo veľkým rokovaním medzi ministerstvom štátnym pedagogickým ústavom a našim združením za základné školy aby v podstate vznikol nejaký kompromis alebo konsenzus rámcových učebných plánov a pevne veríme že táto úprava keď bude dobre spravená keď učitelia odpripomienkujú hlavne predmetári čo čo je tam špecifické pre ten daný predmet že sa to upraví. lebo pán mikolaj síce tvrdil že máme voľnou slobodu, my sme mali šesť hodín voľných disponibilných, ale učivo bolo tak dané, že ten obsah nestačil na počet hodín ktoré boli dané v rámci učebných plánov. takže my sme tie jednotlivé hodiny museli tak či tak prerozdeliť na jednotlivé predmety ktoré nestíhali prebrať učivo ktoré bolo dané štátnym vzdelávacím programom. čiže sloboda nesloboda. teraz predpokladám, to bola jedna zo zásadných požiadaviek že v podstate učivo má byť dané na počet hodín, ktoré v podstate je dané v rámcových učebných plánov ak sa toto podarí, tak potom tých pár hodín, síce ich je málo disponibilných ale tých pár hodín si môže škola podľa regiónu v ktorom je zvoliť slobodne čo chce učiť.

MJ: ďakujem, pán minister, krátka reakcia.

DČ: ale toto je všetko dohodnuté a toto je v tom navrhovanom materiáli.

MJ: takže žiadna väčšia direktívnosť

DČ: žiadna väčšia direktívnosť, ja skutočne hovorím zákonom z toku dve tisíc osem o výchove a vzdelávaní vznikli veľké problémy a samozrejme potom sa to ešte rôznymi novelami ešte sťažilo ten problém a myslím si že toto je vypočutý hlas predovšetkým pedagogickej verejnosti a nám ide o základné školy, hovorím o základné škôl nehovorím o stredných školách kde bude väčšia sloboda väčšia voľnosť a samozrejme o vysokých školách to je úplne-

MJ: pán fronc

MF: no to je ako keď bol prijatý zákon keď ste boli podpredseda vlády pre vedomostnú ekonomiku vo vláde. ja som upozorňoval že je to prijatý veľmi narychlo nezabezpečený s mnohými problémami. teraz chvalabohu ak ich sanujete pretože ta situácia je naozaj tak ako povedala pani petáková, že povie sa že máte neviem tretinu voľnosť lebo štvrtinu voľnosť a v skutočnosti nalejú vám obsah plný ako je v tomto pohári, potom tá voľnosť neexistuje

MJ: dobre počkáme si na ten

MF: takže je toto bol

MJ: konečný výsledok

(nesrozumiteľný úsek)

DČ: vrátane i s tým že by som naozaj chcel aby učitelia nemuseli robiť tie ťažké slohové cvičenia aby mali trošku zjednodušené, to sú tie učebné osnovy, oni musia písať skutočne na každú hodinu

MJ: jasne. dobre. toto už tu zaznelo, pán minister

DČ: a to sa musí tiež tak iste odstrániť lebo to považujem za veľmi zbytočné a v tomto mám aj podporu štátneho pedagogického ústavu že je v tomto-

MJ: ehh, ďalším problémom sú učebnice, opakuje sa to každý rok, teraz napríklad bol trochu zmätok okolo učebnice lipka, respektíve jej obnovenej verzie s ktorú učitelia pôvodne už

nepočítali, nakoniec tesne pred školským rokom dostali medzitým si nakúpili pracovné zošity k iným učebniciam, lebo vy alebo iné školy, ako ste to vyriešili?

AP: no ten problém sme mali aj my ako sme tiež mali objednanú lipku, potom bolo že lipka nebude tak sme vlastne preobjednávali a nakoniec sme dostali lipku čiže sme sa zabezpečili vlastne na dve strany. problém s učebnicami bude asi vždy, on bol vždy nejaký problém, vždycky nejaká učebnica chýbala, je to práve preto že je asi nedostatok financií na to čo si školy naplánujú lebo robíme plán na budúci školský rok kde rátame s vyšším počtom žiakov ktorí k nám majú prísť. v podstate do edičného plánu sa všetky učebnice nedostanú, pretože je nedostatok peňazí, čiže ten problém môže nastať aj vtedy keď učebnica bola síce vydaná ale bola vydaná rok predtým a škola si ju znova žiada a nie je teda na sklade ani nikde, potom škola najskôr rieši problém cez ministerstvo si podá požiadavku na do- dokúpenie teda doloženie učebníc ale potom si to rieši cez vydavateľstvo cez prefocovanie proste ako to ide, pretože niekedy nie sú učebnice ani vo vydavateľstvách.

MJ: pán minister, aj keď to je aj o peniazoch, ale možná aj o organizácii, nebolo by jednoduchšie do budúcnosti rozviazať školy tedy ruky školám a povedzme uvoľniť trh s učebnicami, aby to ministerstvo nemuselo byť tým prostredníkom?

DČ: ale to je jeden z návrhov v tej správe však pán poslanec ho pozná, áno to je cesta ale my máme problém predovšetkým to čo sa stalo a ja som bol vždycky kritický aj k tomu čo sa týka zákona o výchove a vzdelávaní vrátane tých termínov ktoré tam boli dané a samozrejme aj prípravy nových školských a štátnych vzdelávacích programov vrátane učebníc. dnes nemáme trinásť učebníc ja to považujem za veľmi vážnu problém, ale problém je v autoroch, pretože každé vydavateľstvo v zmysle zákona si vyjedná autora, vyjedná si autorský kolektív a ten to pripravuje. a tieto učebnice, týchto trinásť, ktoré sú, teraz dve budú dodané, nám chýbajú aj z tohto dôvodu, ale ja sa nevyhovám, riešime to, ale je tu ešte jedna z možností, a to je iaktovka, ktorá je otvorená a je k dispozícii, v súčasnosti už ich je tam sedemdesiat dva v tej elektronickej podobe sedemdesiat dva učebníc, to je (.) program ktorý ide cez našu webovú stránku ministerstva školstva a deväťdesiat päť učebných materiálov čiže naplňuje sa to aj v tejto oblasti aby keď vznikne problém aby učitelia mali k dispozícii toto

MJ: ďakujem, pán fronc, vaša reakcia

MF: tak ako ten základný problém je naozaj o financiách, tie financie naozaj vždy chýbali najviac. druhý vážny problém je, naozaj to sú tie reformné učebnice keď som upozorňoval na

to keď bola ta novela o ktorej vedel vtedajší minister mikolaj že to nie je zabezpečené rok po roku sa to opakovalo. a tretia poviem veľmi otvorene napriek tomu, že pán minister je z koalície, i ja som za to aby niesol zodpovednosť ale s tým aby sa mu zvýšila aj kompetencie, viete on keď ja dám návrh na zvýšenie kompetencií ministra v parlamente tak to mi najprv koaliční poslanci s tým súhlasí a potom ako odpovedia že nie no tak ja som s tým prekvapený to predsa nie je možné aby sme, aby minister nemal v niektorých prípadoch kompetencie rozhodovať aj trochu inak to nie je stroj ktorý len veci vyčísluje, takéto návrhy dávam len na prepravu vaši kolegovia priamo v národnej rade ktoré potom vec zhodia

MJ: pán minister

DČ: boli sme o tom informovaný pán, však ste ma o tom informovali vo štvrtok tento týždeň a ja sa samozrejme pozriem na tu vec, viete že v niektorých tých odborných veciach máme vyslovene zhodu v mnohých veciach aj v minulosti aj v súčasnosti a že sa hľadám tu zhodu ku konsenzu a najmä v oblasti školstva, to je veľmi dôležité. čiže pozriem sa na to a samozrejme budem i keď to je poslanecký návrh a samozrejme budem ho s kolegami hovoriť.

MJ: dobre. na záver na záver našej témy o školstve by som ešte rada spomenula ale v skratke lebo spomínali ste aj pána beblavého v úvode relácie. zhodou okolností on za opozíciu poukazuje na to, že z európskych peňazí iba veľmi malé percento, konkrétne osem percent z eurofondov vo výške dve sto osemdesiat miliónov eur ide priamo na školy a ostatné ide napríklad veľkým dodávateľom em, na organizácie riadené ministerstvom. aký je váš názor?

DČ: viete, ak to hovorí, viete tam by sme sa mohli opýtať ktorý beblavý, či to hovorí pán beblavý keď bol

MJ: poslanec

DČ: viacej častejšej na u pána ministra a teda bývalého ministra eugena jurzicu (myšlen ministr školství z dob vlády Ivety Radičové) ako bol v parlamente keď sa mnohé veci dali vtedy riešiť ja som prišiel na rezort keď neboli zazmluvnené žiadne programy, že to znamená že neboli pripravené žiadne zmluvy, nič nebolo pripravené. a teraz vám poviem a poviem konkrétne číslo, to viete on hovorí, najprv začal hovoriť o tom, že to malo ísť do platov, potom sa zmýlil do platov to samozrejme nemôže ísť. ale aj my napriek tomu v súčasnom období máme osem sto dvadsať tri pracovných zmlúv už s učiteľmi uzavretých uzavretých, ďalších dve tisíc šesť deväť sto vyše dve tisíc deväť sto dohôd a toto číslo narastá. a všetky tieto peniaze idú do školstva, idú cez väčšie národné projekty-

MJ: dobre, je to efektívne, pán franc?

DČ: ide to cez väčšie národné projekty a keď to by nešlo cez tieto národné projekty tak tá, tie malé čiastky ktoré idú cez agentúru sa veľmi ťažko implementovali a ťažko sa získavali.

MF: viete čo, musím povedať, že europeniaze sú vážny problém v školstve, nakoniec z programov tých veľkých ktoré boli v školstve boli presunuté pretože bolo evidentné že sa nedokážu vyčerpať. na druhej strane ja som neraz aj na výbore pre európske záležitosti vyzýval aj pána ministra aaj pána premié- myslím ministra financií aj pana premiéra nech sa zmenia pravidlá ktoré nie sú závislé len od európskej únie ale sú závislé aj od nášho ministerstva pretože ehh, uzatvárať zmluvy tak, že sa tam musí zmeniť keď pomaly sa zmení ja neviem pár (.) centov tak to katastrofa potom aby to mohlo fungovať. zle to funguje. treba povedať, že je zle, ak nedokážeme čerpať peniaze a dnes je situácia taká mimochodom že sme tak poľ napoľ že akurát sme nie sme už platitelia čistý platitelia ( )

MJ: dobre. samotné čerpanie eurofondov je samozrejme veľká téma, [[ktorej sa budeme ešte venovať]]

DČ: [[ale paní redaktorka urobte k tomu]] osobitnú diskusiu pretože treba povedať že za päť a poľ roka sedemročné obdobie je, za päť a poľ roka bolo vyčerpané vo vzdelávaní keď som nastúpil na rezort okolo desať percent finančných zdrojov v operačnom programe vzdelávaní. a teraz zostalo na poľ druhu roka a toto je práve ten tlak ktorý tu aj ja mam samozrejme a snažím se [[tie peniaze ( )]] sa do roku dve tisíc dvanásť vyriešili

MF: [[ale to sú obidvaja ministri]]

MJ: [[dobre, otvoríme túto tému]] niekedy inokedy, ďakujem pánove, máme pred sebou ďalšiu tému, lebo toto si naozaj žiada trochu väčšiu časovú plochu. ďalšia téma je taká, na ktorú upozornila aj nedávno amnesty internešnl (myšleno Amnesty International), a síce ide o segregáciu rómskych detí. paní petáková, začnem vami ako zástupkyňou škôl pretože minimálne sprostredkované skúsenosti určite máte. aké dôvody vlastne vedú školy k segregovaniu tried s rómskymi deťmi, inými slovami k vyučovaniu rómskych detí v oddelených triedach?

AP: rómska problematika je veľmi vážna. naozaj riaditelia z východného slovenska zo stredného slovenska a vlastne z oblastí kde majú veľa rómov v triedach tak sa ozývajú že pokiaľ sa ten problém nebude riešiť tak jednoducho vybuchne. oni čo majú v svojich rukách

(.) je, riešenia sú veľmi ťažké a ehh jednoducho segregácia. v podstate každý žiak príde do triedy vlastne od prvého ročníka. všetci bývajú v jednom regióne, čiže sa poznajú navzájom kto je kto a keď riaditeľ chce zabezpečiť aby mohol prijať všetkých žiakov do školy tak veľmi zvažuje a rozmýšľa koho dá s kým do triedy aby rodič nepovedal že zajtra dieťa odnáša čiže riaditelia v týchto školách majú veľmi ťažké ťažkú pozíciu a ťažkú pozíciu a myslím, že pri najlepšej vôli sa niekedy segregácii nemôžu vyhnúť

MJ: pani petáková, ďakujem veľmi pekne za všetky vaše vstupy v dnešnej relácii, želám ešte príjemnú nedeľu, dovidenia

AP: dovidenia

MJ: pán minister, svojho času ste sa zamýšľali aj nad internetovými školami, teraz má rómsku problematiku viesť gesy váš kolega, minister vnútra pán kaliňák spolu s vládnym s pomoci- s pomocníkom pánom polákom, ktorého onedlho privítam v tejto relácii. aký je váš názor ako minister minister školstva dnes, ako zabezpečiť tým rómskym deťom primerané vzdelanie, čo je kľúčové k tomu?

DČ: kľúčové je predovšetkým kvalita v- zriaďovateľa, samozrejme zriaďovateľa konkrétnej školy, kľúčové je samozrejme aj ten pedagogický zbor a ten pán riaditeľ alebo riaditeľka čo je ako právnická osoba, ale najkľúčovejší zo všetkého je riešenie komplexné riešenie rómskeho problému, to nie je možné vytrhnúť len vzdelávanie. to dieťa ktoré napríklad v jaslovej ide pravidelne do školy do základnej školy, uvediem konkrétny príklad lebo amnesty internešnl vyberie si jeden príklad a na základe toho tento príklad univerzalizuj- univerzalizuje pre celé slovensko. idú do školy pekne oblečené čisté, učia sa tam ale potom sa vracajú znovu do toho prostredia, to sú vážne problémy. a to je aj nastavenie tej otázky internátnych neinternátnych škôl, hľadania aj tohto problému, riešenia tohto problému, vytvorenie plnohodnotných podmienok a to robíme už pre tie deti a pre tie rómske deti aby se mohli kvalitne dobre vzdelávať a aby skutočne nepáchali drobnú kriminalitu. aby ich rodičia chápali zodpovednosť za svoje deti, plnú zodpovednosť a súčasne aby sa vyvodili vždy konkrétne a nekompromisné opatrenia na úrovni obce, na úrovni policajných orgánov vo vzťahu k tým ktorí si neplnia zákonné podmienky povinnej návštevy, povinnej návštevy našich základných škôl.

MJ: pán fronc, tento problém sa ťahá tiež desaťročia, podľa vlanejšieho prieskumu rozvojového programu oesen bolo štyridsať päť percent detí segregovaných, teda tých, čo boli z rómskych detí zapísaných v bežných školách, prečo dodnes máme segregované triedy?

MF: viete čo, ja už čosi pamätám a ja si pamätám, keď bola segregácia a keď bojoval proti tomu martin luther king, segregácia znamenala že v reštauráciách boli špeciálne pre bielych a čiernych, v autobuse vo vlaku a podobne. toto sme my tu chvalabohu nikdy nemali a dúfam že ani mať nebudeme čo je tu treba prvé povedať. druhé čo sa týka tej segregácie viete keby to bolo robené na základe že toto je rusín a ten nepôjde so slovenskými deťmi alebo že toto je róm to je v tom prípade si myslím že to nie je v poriadku. ale pokiaľ je to na základe urobené toho že tam potrebuje to dieťa takzvané špeciálne výchovno-vzdelávacie po- potreby má to dieťa špeciálne, tak ako je to je to veľký rozdiel a ja vám poviem ako a to pochopíte ako rodič má takisto právo na výber školy a to je takisto uznesenie rady európy záväzné, to znamená že tí rodičia povedia ja nechcem aby moje dieťa zaostávalo, ak tam prídu deti, ktoré jednoducho nemajú základne sociálne návyky, ktoré treba niečím iným učiť, tak je celkom prirodzené že tí druhí rodičia sa dožadujú a jednoducho naopak, to dieťa, ktoré je takto mentálne zameškane musí mať iný prístup a musí mať inú starostlivosť, čiže tam by som bol veľmi opatrný. viete to sa celé odvoláva na ten jeden súdny rozsudok [[ktorý sa stal]] tak ako len by som

MJ: [[šarišské michaľany]]

DČ: [[šarišské michaľany]]

MJ: áno, len je treba povedať, že tam to ale bolo trochu komplikovanejšie, pán fronc, lebo tam údajne dokonca deti mali trochu oddelené aj stravovacie zariadenie a tak ďalej

MF: ja ja ja ten konkrétny príklad neriešim pani moderátorka, ja len upozorňujem ja som na tom východe žil, ja som chodil do školy kde sme mali v triede šesť rómov ako a celých deväť rokov a poznám tieto problémy takže bol by som k tej časti obyvateľov veľmi citlivý a veľmi pozorne by som to riešil a nie len dával normy, jasné vyhlásenia o segregácii, ja si myslím, že v tomto smere slovenská spoločnosť až tak nastavená nie je.

MJ: pán minister

DČ: ja v súvislosti keď ste spomenuli michaľany, no nemôžem to dať na ú- za že má to riešiť minister, dnes máme decentralizáciu dnes máme zriaďovateľov dnes máme osobitné postavenie jednotlivých škôl, máme samozrejme o čom hovoril aj pán poslanec fronc že rodič sa rozhoduje, dajte slobodu rodičovi aby sa rozhodol. a preto sme aj zmenili ten tá pripomienka čo bola v tej správe berieme to a samozrejme zvaž- zvažili sme

MF: áno spádová škola povinná [[alebo rodič sa má právo rozhodnúť]]

DČ: [[áno áno áno takiste]] sme dali túto možnosť a neponechávame túto možnosť naozaj je situácia taká, kde je päť šesť rómov v škole v triede, tam je to v poriadku ale ak sa to začne meniť a tá agresivita narastá a samozrejme ten vplyv učiteľa nestačí, môže mať tam aj asistenta nestačí na to aby tým druhým deťom venoval dokon- dôkladnú pozornosť ktoré sú vyspelejšie a ktoré sa potrebujú zdokonaľiť vo vzdelávaní, tak takáto je normálna situácia, ja nerozumiem tým amnesty internešnl a opakujem že tu chodia na slovensko a nevšímajú si vo vlastných krajinách aké majú konkrétne problémy

MJ: páni, tému rozoberieme v druhej časti, ďakujem pekne za debatu, minister školstva dušan čaplovič a poslanec martin fronc

DČ: dovidenia

MF: prajem príjemný zvyšok nedele

DČ: prejem tak iste

<http://www.rtvs.sk/tv.programmes.detail/archive/28?date=08.09.2013>

Transkript 2

O 5 minút 12

27. října 2013

MJ ..... Marta Jančárová, moderátorka

LŽ ..... Lucia Žitňanská, poslankyně za SDKÚ DS

RK ..... Robert Kaliňák, vicepremiér, ministr vnitra za Smer-SD

FM ..... Filip Minich, reportér

KŠ ..... Kamil Švec, politolog

MJ: příjemnú nedeľu. víťazstvá a prehry. o tom je najmä víkend u našich susedov za riekou morava. v prvej časti politickej diskusie sa budeme venovať práve českým voľbám. z domácich tém rozoberieme najmä volebné kódexy, reformu eso a ďalšie aktuality vrátane odpočúvania európskych politikov. neobídeme ani odpočúvanie, ktoré sa odohralo na slovensku v prípade novinára toma nicholsona. vítajte pri o päť minút dvanásť.

MJ: čeesesdé (myšleno ČSSD) utrpela víťazstvo, kráľom volieb je andrej babiš. aj takto reagovali titulky v médiách po sčítaní volebných výsledkov v česku. pozrime sa na ne. sociálny demokrati získali takmer dvadsať a pol percenta, hnutie áno necelých devätnásť, tretí skončili komunisti so ziskom skoro pätnásť percent, štvrté miesto patrí bývalej vládnej strane top nula deväť so ziskom približne dvanásť percent. ďalšia pravicová strana ódéés (myšleno ODS) získala necelých osem percent hlasov voličov. novým zoskupením v poslaneckej snemovne je hnutí úsvit s necelými siedmimi percentami, no a do snemovne sa vracia aj strana kádéúčeesel (myšleno KDU-ČSL), tiež s takmer siedmimi percentami hlasov voličov. volebná účasť bola takmer šesťdesiat percent. toľko výsledky, atmosféru v prahe sleduje kolega filip minich, ktorý nám ponúkne aj pohľad politológa z karlovej univerzity v prahe, kamila šveca. dobrý deň, filip, aké sú reakcie víťazov a porazených?

FM: příjemný deň z prahey, česi si počas víkendu volili nové nové zloženie parlamentu, potrebných päť percent na dostanie sa do snemovne sa podarilo prekročiť siedmim stranám ako ste už videli, víťazi volieb čeesesdé neoslavovali príliš veľmi, pretože očakávali, že dostanou viac hlasov ako sa im ako nakoniec získali. takými nepísanými víťazmi volieb sú predovšetkým nové strany, hnutie áno slovenského podnikateľa a miliardára andreja babiša, ale aj strana úsvit priamej demokracie japonského (.) senátora tomia okamuru. obe strany presvedčili ľudí najmä tým, tým že sú nové strany, ktoré nemajú škandály, tvrdili že budú bojovať proti korupcii, a taktiež využili odpor ľudí voči tým tým starým stranám a politikom. naopak porazenými vo voľbách sú tie tradičné strany, predovšetkým z pravicového spektra top nula deväť a ódéés, najväčší odliv voličov bol práve u občanských demokratov,

ktorí boli zvyknutý mať nad dvadsať percent, nikdy v histórii nemali menej hlasov, no tento krát nepresvedčili ani osem percent (.) českých voličov. pri mne teraz stojí politológ karlovej univerzity kamil švec, dobrý deň.

KŠ: dobrý den

FM: eh (.) ako vy teda hodnotíte výsledky českých volieb

KŠ: tak vy jste to řekl celkem přesně a správně, zkrátka v těch volbách které proběhly teďkom o víkendu, eeh voliči se nerozhodovali podle toho pravolev- levicového nebo pravolevého dělení na ty strany socialistické respektive respektive eh konzervativně liberální. důležitější pro ně byly strany eeh strany nové, částečně populistické, částečně založené spíše možná byznysově nebo na byznys orientované ať už je to ten úsvit přímé demokracie tomia okamury anebo anebo ano andreje babiše. v tomto smyslu vodi tedy voliči dali celkem jasně najevo, že ty klasické politické strany pro ně nejsou vhodným řešením

FM: nové strany teraz čaká zostavovanie vlády, teda nie nové ale strany čaká zostavovanie vlády, ódeés a top nula deväť už povedali, že pôjdu do opozície, naopak prienik medzi sociálnymi demokratmi a hnutím áno sa bude zrejme hľadať ťažko, aký je podľa vás ten najpravdepodobnejší scenár, ako by mohla vypadat' nová česká vláda?

KŠ: tím, že tam máme teďkom ty dvě nové politické strany, tak se dostáváme do situace, kdy prakticky většina politických stran prohlašuje, že nechce jít do vlády, že nechce mít tu vládní zodpovědnost. což je trošku zvláštní, jelikož od politických stran bychom předpokládali, že chtějí reprezentovat ty voliče a tedy na té vládě se podílet. pravda je, že jediný, kdo kdo požaduje, nebo kdo kdo chce sestavovat vládu, tak je sociální demokracie, myslím si že v konečném důsledku nic nezbyde ani (.) tomu hnutí andreje babiše, který sice prohlašoval, že do vlády v žádném případě jít nechce, má-li se ale chovat zodpovědně, eh myslím si že myslím si že tohle je asi varianta která, která bude schůdná a která zřejmě bude uvažovatelná.

FM: dá sa možno počítat' aj s prípadnou variantu, že by boli ešte ďalšie voľby?

KŠ: vzhledem k tomu, že již toto byly předčasné volby, kdy se poslanecká sněmovna rozpustila, nedovedu si úplně představit, že by politici ehh (.) prokázali nebo projevíli takovou míru neshody nebo neschopnosti najít kompromis a takovou míru řekněme mm nezodpovědnosti že by že by že by vyhlásili nebo že by opět došli k novým volbám, domnívám se, že to by opravdu mohlo začínat podkopávat začít podkopávat vůbec důvěru v ten demokratický režim, respektive parlamentní systém a jeho a v jeho schopnost řešit problémy, které v politice jsou.

FM: aké budú tie hlavné úlohy novej vlády, čo bude čakať novú vládu, čo trápi česko, aké najväčšie problémy, ktoré sa ktoré bude treba riešiť?

KŠ: tak tím největším problémem, který česko teďka čeká je schválení státního rozpočtu. ehh jelikož vláda nyní v demisi, kterou jmenoval prezident zeman, tak samozřejmě navrhla nějaký návrh rozpočtu, nicméně ten je ten je třeba schválit, eh domnívám se, že vláda to do konce roku nestihne, tudíž česká republika začne nový rok dva tisíce čtrnáct s rozpočtovým provizoriem. takže to je určitě jedna z těch nejzásadnějších věcí, současně jsou tam další věci ohledně zákonných opatření, které schválil senát, které musí poslanecká sněmovna

prohlasovat. jedná se o nový občanský zákoník a podobně. takže těch důležitých zákonů je tady více, ale ten státní rozpočet je určitě nejdůležitější.

FM: v této chvíli vám děkuji za rozhovor a odovzdávám slovo naspět do štúdia.

MJ: to bol kolega filip minich z prahy. ďakujeme za tieto informácie. no a v štúdiu o päť minút dvanásť už vítam podpredsedu vlády a ministra vnútra roberta kaliňáka zo smeru es dé (myšleno Smer-SD), dobrý deň prajem.

RK: dobrý deň

MJ: a predsedníčku poslaneckého klubu esdékáú dées (myšleno SDKÚ DS) luciu žitňanskú vítajte.

LŽ: pekný deň prajem

MJ: tak teda pán minister, česká republika má za sebou druhé predčasné parlamentné voľby v histórii, veľký prepad nastal tak na ľavej, ako aj na pravej strane politického spektra, naopak triumfoval slovenský podnikateľ andrej babiš, ako si vysvetľujete odkaz českých voličov?

RK: viete čo na úvod sa patrí zablahoželať víťazom, takže kolegom zo sociálnej demokracie by som rád zablahoželal k víťazstvu aj keď treba úprimne povedať je to víťazstvo ťažké

MJ: = tiež to tak vnímate, že utrpeli víťazstvo?

RK: je to predovšetkým problém v tom, že čísla siedmych strán eh zatiaľ nevyvolávajú v nikom asi pocit že vznikne rýchlo a jasne stabilná vláda. a toto je vlastne problém ktorý všeobecne mnohé demokracie majú, že vždy po rokoch v každých voľbách vyrastie nejaká nová strana, ktorá prinesie veľmi ľubivé sľuby a ako náhle sa má dostať k nejakej zodpovednosti tak to už potom ide trošku dole vodou spomeňte si veľmi silné postavení vecí verejných vo voľbách, ktoré boli predtým, keď si všimnete momentálne ani sme nevideli že sa vôbec nachádzali v tom spektre alebo ich zánik bol už dopredu jasný. voľby ešte predtým veľmi silne sa znovu vrátila na scénu strana zelených, na jedno volebné obdobie, presne to isté prišli do vlády, neboli schopní naplniť to o čom hovorili predtým. jednoducho prevzatie zodpovednosti a snaha riadiť štát v rámci mantinelov ktoré vám stanovujú pravidla európskej únie, ktoré vám stanovujú pravidla maastrichtských kritérií ohľadne oblasti ekonomiky, udržanie dôveryhodnosti na trhoch je dneska tak náročné, že ľahko sa samozrejme zo zákopov kričí akým spôsobom sa to dá ľahko zmeniť. ale keď tá zmena potom nastane tak viete že druhá najúspešnejšia strana hnutie andreja babiša sa do vlády až tak nehrnie, takže držíme palce českej republike, aby si postavila vládu ktorá bude pevná a bude ju schopná viesť von z krízy. verím že sa to sociálnym demokratom podarí a my im v tom držíme palce samozrejme

MJ: ( ) vašich slov andrej babiš už avizoval, že pokiaľ jeho strana sa rozhodne inak, tak bude prípadne akceptovať aj vstup do vlády. Paní poslankyňa, predsa len zvíťazili alebo teda dosť veľký úspech zaznamenali opäť aj nové subjekty ako už spomínané áno, tak aj strana úsvit. Nevnímate toto aj určitý ako taký odkaz voličov, ktorí sú povedzme znechutení, rozčarovaní z tých štandardných politických strán a ich káuz? Alebo ako to vnímate vy?

LŽ: áno, jednoznačne, pretože ukazuje sa že zlyhania ak to mám nazvať štandardných strán, hádky vo vláde a možno aj nečitateľná politika proste rozladuje voličov a voliči významná

časť voličov potom je pripravená voliť znova a znova nové projekty napriek tomu že voliči si musia byť vedomí toho že vlastne nevedia celkom presne koho volia pretože svetonázory ak to tak mám povedať tie strany nie sú veľmi ukotvené takže je otázne ako pri jednotlivých rozhodnutiach vlastne sa budú rozhodovať a na základe čoho, a zároveň je zaujímavé na tých projektoch aj to že vlastne nechcú prevziať zodpovednosť nechce sa im ísť do vlády. takže je to taká paradoxná situácia ale je to odkaz predovšetkým že keď používame ten pojem štandardné strany že asi niekde spravili chybu a zároveň je to odkaz že sa to vlastne môže stať prakticky ktorejkoľvek strane ako vidíme aj na českej sociálnej demokracii, pretože naozaj to víťazstvo je podstatne podstatne nižšie než česká sociálna demokracia odkázala a očakávala. ale možno ešte jednu poznámku. vy ste to uviedli na úvod, tá volebná účasť nebola ani šesťdesiat percent bola niekde tesne pod šesťdesiatimi percentami, čo ako som včera zachytila je menej ako po čas predchádzajúcich dvoch volieb v čechách a to je tiež istý odkaz si myslím aj všetkým politikom pretože tá druhá reakcia vlastne voličov ako keby bola že proste sa vôbec nezúčastňujú volieb a pokiaľ by ich politika prestala vôbec zaujímať

MJ: bol tam rozdiel aj keď nie až taký výrazný a ešte sa na záver tejto časti zamerajme na tradičných partnerov strán, ktoré tu reprezentujete, čiže vo vašom prípade esdékáu dées je to ódéés, vo vašom prípade smeru esdé čéesesdé. áno čéesesdé síce zvíťazila, ale predsa zaznamenala určitý prepád, ako to vnímate?

RK: predovšetkým čéesesdé pamätám si ešte pred zhruba ôsmimi rokmi keď bol zaznamenaný odchod miloša zemana z čéesesdé a pomaly na scénu po vtedajším premiérovi špidlovi a grosovi sa postupne vrátil jirí paroubek ktorý potom priviedol čéesesdé k víťazstvu, tak čéesesdé bola v tom čase niekde na úrovni kolem desiatich percent iba. čili výsledok je priemerný, asi nie podpriemerný, ale priemerný, očakávania boli vyššie ale v každom prípade tie problémy ktoré v česku nastali a to je predovšetkým dočasná vláda a už niekoľkomesačný rozpad vôbec celého politického spektra zapríčinili u niektorých strán väčší prepád, to najmä si myslím že najviac stratila top nula deväť oproti tým voľbám ktoré boli predtým a tam aj práve táto znechutenie z tej instability. a tá vlastne zapríčinila potom samozrejme množstvo káuz a množstvo ďalších vecí, čiže to čo je asi najpodstatnejšie pre každý štát je stabilita čo samozrejme ne všetky nové strany prináša, pretože top nula deväť bol rovnako nový projekt, ktorý v minulých voľbách vlastne kandidoval prvýkrát a veľmi ľahko a to je asi to najpodstatnejšie, veľmi ľahko sa predovšetkým z opozície tých nových strán pretože tie zvyšné ktoré v parlamente sú a sú raz v opozícii raz v koalícii majú nejakú históriu a dajú sa nejaké ich kroky predvídať. tak tie slová sú veľmi ľúbivé, naozaj svojím spôsobom populistické, ale pri prebratí zodpovednosti teraz zistia že neexistuje čarovný prútik ktorý to zmení za jedenkrát. my sa dnes už máme možnosť pozrieť na slovensko od roku osemdesiat deväť lebo deväťdesiat tri kedy vznikli samostatné republiky a ten pohyb či už životnej úrovne aj ostatných vecí je už jednoznačne smerom nahor, nie vždy rýchlo, nie vždy priamo ale niekam sa ten štát pohybuje ale ako náhle príde nestabilita, a vidíte že v čechách nie je možné zložiť vládu z menšieho počtu ako troch strán, dokonca sú tam eh veľmi (.) možné koalície až z štyroch strán, tak to žiadnu stabilitu hneď tak na úvod úplne úplne nepripomína. čiže pokiaľ sa čéesesdé nedohodne s anom, hnutím eeh

MJ: andreja babiša

RK: andreja babiša, tak tak koalícia bude samozrejme slabšia. kádéúčéesel návrat na scénu, tam asi oni si myslím že sú z tých všetkých najúspešnejší

MJ: = áno oni to veľmi oslavovali, že teda [[opäť sa dostali]]

RK: [[lebo u babiša sa]] čakalo že bude mať nejaké percenta ale kádéúčeesel sa vrátilo do do parlamentu po dlhšie prestávke a a tak teoreticky by mohla prispieť k stabilizácii toho.

MJ: podme teraz k príbehu ódéés, zaznamenala veľký prepád, oni sami to označujú za fatálnu prehru. kde vidíte vy príčiny?

LŽ: tak určite v tej vláde, pretože ta vláda naozaj utrpela aj množstvo škandálov presadzovali ťažké zmena a ťažké reformy, ale ta vláda nebola úplne jednoliata pri tomto ako keby ťahu na bránu čiže naozaj sa ukazuje že hádky spory eh proste ľudí, aj aféry, proste naozaj to ľudí nezaujíma a chcú niečo iné ja možno budem trošičku oponovať, nie vždy znamená viac strán vo vláde aj automaticky nestabilitu, to treba povedať, ale na druhej strane treba povedať že ak hľadáme nejakú paralelu tak aj ta predchádzajúca česká vláda toto nezvládla pretože naozaj ten obraz ktorý vysielala bol k voličom áno hádky aj aj škandály a ja môžem popriať samozrejme ódéés len aby proste zvládla nejaký ten seba obnovný vnútorný proces a podarilo sa jej znova nejaku upevniť svoju pozíciu na českej politickej scéne a možno by som k tomu dodala aj to že želám ódéés aj to aby ten veľký škandál ktorý bol a ta veľká aféra aj s odpočúvaním a mm s podozreniami z korupcie aby boli rýchlo po voľbách vyšetrené aby sme vedeli ako to bolo aby sme nemuseli čakať tak ako my dlho musíme čakať na výsledky vyšetrovania gorily

MJ: čo sa týka tej stability, tak česko má historickú skúsenosť aj so spoluprácou dvoch strán na základe opozičnej zmluvy, čo sa skončilo iniciatívou ďekujeme odejděte, takže nie vždy sa aj ta stabilita končí dobre

RK: tak ale to bola opozičná zmluva to je niečo úplne iné, to bola to bola spolupráca dvoch strán z opačného spektra, to znamená silnej čéesesde a silnej ódéés, jednej vedenej milošom zemanom, druhej vedenej václavom klausom, dvomi neodškripiteľnými osobnosťami českej politiky mimo tretej ktorá už dneska nie je medzi nami václavom havlom, takže to je vlastne traja najvýraznejší politici českej republiky po novembri osemdesiat deväť tak samozrejme (.) aj média zvyknú a majú takú teóriu, že pozitívne články o žiadnej vláde teraz nepíšem či o našej proste ľubovoľnej, pozitívne články písať o politikoch to sa nehodí lebo to je piár (myšleno PR – public relations) a my musíme písať len kritiku lebo my máme strážiť a samozrejme neustále kritizovanie a zatieňovanie tých vecí a pozitívnych výsledkov ktoré ten štát dosahuje potom vyvoláva tie nálady, to je samozrejme, lepšia nebude, nehovorím že sa to dá nejaku zmeniť to sa zmeniť nedá, ale faktom zostáva že tu nutnú dávku zodpovednosti v tvorení nálad je aj táto časť kedy na ty podstatné zmeny ktoré štát prekonáva často krát možno v porovnaní zo svojimi kolegami lepšie to myslím tým ostatnými susednými štátmi, niekde lepšie niekde horšie a to objektívne hodnotenie posunu každej krajiny je veľmi dôležité aj na sebavedomie aj na určitej i rast štátu a jeho pozitív a to samozrejme v niektorých štátoch funguje keď zoberiete maďarsko tak samozrejme je tam obrovská kritika k mnohým opatreniam ktoré prináša vláda viktor orbána, na druhej strane sú mnohé veci ktoré predovšetkým z pohľadu ochrany pri niektorých kritikách tak tam sa postaví na stranu to že maďarsko sa niekam posunulo, to isté platí o polsku. a česká republika aj slovensko má takú tradíciu, že všetko je zlé a to potom samozrejme vyvoláva tu náladu, ktorá je bezpochyby kauza ktorú mala ódééska v súvislosti s predchádzajúcim premiérom bola dramatická, ale na druhej strane takisto platí že ta nestabilita je vyvolávaná práve aj novými novými stranami ktoré nedokážu realizovať a nedokážu si uvedomiť čo vlastne hovoria vtedy keď povedia toto sa dá zmeniť toto vieme upraviť toto vieme okamžite spraviť a to sklamanie prichádza veľmi rýchlo po voľbách, už po troch štyroch mesiacoch je to sklamanie obrovské a potom také

hnutie ako bolo aj ďakujeme odejdete eeh potom sa má šancu vytvoriť. I keď to hnutie vzniklo tuším až po dva a pol roku.

MJ: keď už sme pri tom sklamaní pán minister, nedá mi nezareagovať na- pani poslankyňa vám pred chvíľou nahrala na smeč ohľadom gorily, ktorá mimochodom tiež do istej miery ovplyvnila tie naše predchádzajúce volebné výsledky

RK: áno, podobne ako v prípade českej republiky to bola kauza pravicovej vlády, to je v poriadku

MJ: na druhej strane ale to vyšetrovanie teraz keď ste ministrom vnútra sa nehýbe dopredu tak ako mnohí očakávali

RK: ja som to ale hovoril dlhodobo, a my predovšetkým plníme všetky sľuby, ktoré sme v tejto veci dali, a to sú že do zostavenia vyšetrovacieho tímu ako ho urobila predchádzajúca vláda zasahovať nebudeme, to som aj urobil, budú mať vytvorený absolútny priestor aby mohli šetriť ten takisto majú. ja sa ešte raz vrátim, mnohé kauzy ostali nevyšetrené v deväťdesiatych rokoch a postupom času ako sa ako plyne čas tak začíname získavať tie zásadné argumenty a viem že v posledných dvoch rokoch sme v oblasti organizovaného zločinu od- objasnili asi štyri vraždy. môj predchodca asi tri, predtým sa nám tiež podarilo nejaké štyri veci z deväťdesiatych rokov. to sú veci ktoré bohužiaľ keďže neboli vtedy kedy sa diali onlajn (myšleno online) vyšetrované, to znamená to boli roky dvetisíc päť a dvetisíc šesť tak samozrejme s odstupom času po tých rokoch je to vždy komplikované, ale ten tím

ale ten tím intenzívne pracuje, množstvo materiálu ktoré ten spis má je obrovský čiže nemyslím si že v tejto chvíli sú to už preteky, dôležité je aby nikto nezasahoval do nezávislosti vyšetrovania a špeciálneho tímu ktorým je špeciálna prokuratúra, to je najpodstatnejšie na to ta prokuratúra bola vytvorená a kedykoľvek môžeme byť konfrontovaní s kýmkoľvek, ministerstvo vnútra do tejto kauzy z pohľadu zasahovania neurobila žiadny chybný krok.

MJ: pani poslankyňa chceli ste reagovať, nech sa páči

LŽ: musím na to zareagovať lebo áno, je to kauza ktorá má počiatky niekde v rokoch dve tisíc päť dve tisíc šesť a ja musím na to povedať že od roku dve tisíc šesť do teraz ste to vy ktorý je ministrom vnútra, teda nesie politickú zodpovednosť za rezort vnútra (.) a nemáme výsledky a myslím si že výsledky v kauze gorila je dôležité nie pre esdékáu dées, aj, ale ja si myslím že sú dôležité pre celý politický systém na slovensku a možno práve preto, aby sa do budúcnosti mohli tie nazvime to teda štandardné politické strany postaviť pred voličov s čistým štítom a nevznikali nám nové projekty, takže ja si myslím, že to je viac ako len to či vyšetríme jednu kauzu alebo nevyšetríme

MJ: zatiaľ ďakujem, prejdime teraz na ďalšiu domácu tému, parlamentné voľby tak ako v česku síce momentálne nemáme, ale čo skoro nás čakajú voľby župné, prezidentské, európske a komunálne. otázne je, ktorých sa stihne dotknúť zmena volebných zákonov keďže tie boli zatiaľ stiahnuté zo schôdze parlamentu. nové volebné zákony majú zjednotiť pravidlá pre všetky voľby a kampane k nim na slovensku. kandidáti ako aj politické strany by mali financovať svoju činnosť a kampane z takzvaných transparentných účtov. takéto účty budú musieť mať aj tretie osoby, ktoré sa budú chcieť do kampane zapojiť. má sa tiež zaviesť štrnásťdňové moratórium na zverejňovanie predvolebných prieskumov verejnej mienky. dva

dni pred voľbami bude zakázaná akákoľvek politická kampaň. opozícia tieto zmeny považuje za kozmetické, volá po zmene volebného systému. tak teda pán minister, rozhodnutie o konečnej podobe týchto volebných zákonov bolo odsunuté minimálne o mesiac, na čom ste sa zatiaľ s opozíciou dohodli a čo ešte na tu dohodu čaká?

RK: ja si myslím, že dohodli sme sa asi na drvivšej väčšine opatrení, ktoré na úvod boli trochu kritizované, bol kritizovaný spôsob ako rýchlo sme zákon do parlamentu dali, ja by som rád predoslal že ideálnym priestorom pre prijatie zákona o volebných pravidlách pre všetky voľby na slovensku bol medzi rokom dve tisíc desiat dve tisíc trinásť, vtedy sme vlastne tri roky nemali v pláne žiadne voľby a aj môj predchodca zriadil komisiu, ktorá dva roky diskutovala, ktorej niektoré výsledky sú samozrejme zapracované v tomto návrhu, faktom zostáva, že bez zásadného tlaku bez snahy mať aj nejaké časové ohraničenie sa vlastne komisia ďaleko nedostala pretože šesť alebo sedem strán, šesť alebo sedem rôznych názorov na to ako by tie voľby mali fungovať, kde pri posledných diskusiách sme sa hýbali od sto päťdesiat nezávislých poslancov cez väčšinové systémy po osem alebo štvorkrajové riešenie pre pomerný systém volieb, takže to sú tak diametrálne názory ktoré nie je možno jednoducho skĺbiť ale som rád že v podstate po tej diskusii dvojmesačnej ktorú sme mali teraz sa sme sa dostali vlastne už k riešeniu tých štandardných technických vecí a jediná vec ktorá je otvorená asi tá najpodstatnejšia je zriadenie nezávislého orgánu na kontrolu volieb, kontrolu volebných kampaní a predovšetkým kontrolu politických strán

MJ: zhodli ste sa na tom, že tam má mať paritné zastúpenie tak vláda, ako aj opozícia, respektíve keď je vo vláde, tak koalícia, napríklad mali by tam byť alebo mohli by tam byť bývalí prezidenti alebo nominanti [[ústavného súdu a podobne?]]

RK: [[toto sú všetko veci, o ktorých dis]]kutujeme, niektoré názory hovoria o tom, že by bolo dobré nakoniec bývalí prezidenti už majú svoje skúsenosti a už asi nemajú potrebu politikárčiť potom čo skončili svoje funkčné obdobie (.) sú názory zazneli ktoré hovoria o tom že bolo by to pre nich znížením tej úrovne, ktorú ako zastávali napríklad, boli názory že by tam boli zástupca najvyššieho súdu, ombudsmana alebo úradu ombudsmana najvyššieho súdu, najvyššieho kontrolného úradu a tak ďalej. toto sú veci ktoré riešime ale stále ty zástupca sú urobíme proste výber ktorý si budeme myslieť že zodpovedá, ale ten najpodstatnejší fakt je predseda a teda niekto kto má dva hlasy a láme vlastne väčšinu. a toto je dôležité aby sme zabezpečili a mali istotu že nie politici priamo budú si schvaľovať alebo neschvaľovať kontrolné fungovanie v oblasti hospodárení politických strán vo volebnej kampani. a tak sme si povedali že by sme potrebovali ešte mesiac, my robíme veľmi hlboký ehk rešerš informácií z európy a ten potom by sme chceli a spolu s nápadmi našich kolegov z politických strán už by sme to chceli pred vianocami mať hotové

MJ: pani poslankyňa, vy ste tú celú diskusiu vyhodnotili tak, že minister vnútra s vami nerokuje o konsenzuálnych zákonoch, ale o tom, čo chce smer, nové zákony vôbec nechcete podporiť a chýba vám diskusia o zmene volebného systému v akom zmysle?

LŽ: strana smer vo svojom programovom vyhlásení vlády sľúbila (.) že otvorí diskusiu na tému volebných zákonov, vrátane zmeny politického systému. vidíme že moji kolegovia v parlamente to otvárajú aj teraz medzi prvým druhým čítaním to znamená záujem politických strán o tom rozprávať a hľadať riešenie aj na túto tému existuje v parlamente, ale nejde len o volebné systémy, ide o celkové nastavenie aj týchto kódexov pretože ministerstvo vnútra sa proste vybralo nejakou cestou, ja vždy hovorím že vybralo sa cestou zákazov a limitov, ktoré treba kontrolovať. ale nehovorilo sa aj o tom že existujú aj iné cesty, možno väčšej

otvorenosti a viac slobodného priestoru a ktorý v kombinácii s tým, že máme transparentné účty umožňuje voličom voličom kontrolovať že či tie voľby prebiehajú fér. ani o tom nebola predtým diskusia, ďalej sme sa všetci zaviazali vrátane strany smer ešte pred voľbami priniesť model práve tej nezávislej kontrolnej inštitúcie ktorá bude kontrolovať voľby, volebné kampane, financovanie politických strán a znova musím povedať že do parlamentu ten zákon prišiel bez toho aby existoval návrh, ako by ta komisia mohla vyzerat'. takže to je moja základná výhrada voči týmto zákonom, že proste prišiel minister vnútra alebo vláda s nejakou svojou predstavou a o ktorej nediskutoval a potom v parlamente medzi prvým a druhým čítaním otvoril nejaký priestor na diskusiu a aj minister vnútra povedal že dohodli sme sa na drvivej väčšine opatrení. no dohodli sme sa na drvivej väčšine opatrení v rámci zlepšovania toho čo ste priniesli do parlamentu, nie na tom ako by sme si predstavovali že má volebné zákonodarstvo na slovensku vyzerat' a preto ja si myslím že nebol dostatočne pripravený a tento volebný kódex alebo tieto volebné kódexy predtým ako prišli do parlamentu, o čom svedčí aj to že proste hľadáme to riešenie ako má vyzerat' komisia a ešte stále sme to riešenie nenašli, svedčí o tom aj to že minister vnútra zadal tak ako nám povedal na poslednom stretnutí svojim úradníkom aby spravili nejakú komparáciu ako podobné komisie vyzerajú v zahraničí no a ja by som očakávala že taká komparácia je už rok na svete a potom by sme sa mohli samozrejme inak rozprávať a mohlo byť ten celý proces mohol byť ten celý proces mohol prebiehať rýchlejšie. možno ešte jednu poznámku si dovoľím, pre mňa je rovnako kľúčová otázka aj otázka od kedy tieto nové pravidlá budú platiť. a hovorím to z principiálnych dôvodov pretože nemali by sme akceptovať ani do budúcnosti aby sa pravidla volieb menili tesne pred voľbami. pretože raz to akceptujeme no tak potom náhodou budete v horšej pozícii pred parlamentnými voľbami nezabrání aby ste tri mesiace pred voľbami zmenili napríklad volebný systém. takže ja si myslím že toto je principiálna otázka.

MJ: dobre, ak dovoľíte, začneme teraz od konca, ten vývoj nasvedčuje tomu, že minimálne pred tie prezidentské voľby by sa to už asi ani nedalo stihnúť, nasledujú ďalšie voľby v poradí, európske, pravdepodobne tam tiež nie, potom komunálne a až potom parlamentné, tak ku ktorým voľbám pán minister to bude?

RK: treba povedať asi, že naozaj volebné pravidlá sú najcitlivejším, jedným z najcitlivejších zákonov lebo kresťujú systém demokracie ktorý v každej krajine existuje a roku osemdesiat deväť a ten rok deväťdesiat tri sme to potvrdili sa slovensko ubralo teda pomerným systémom parlamentnej demokracie politických strán, preto zavádzanie nejakých nových modelov ktoré by spočívali v naozaj vo väčšinovom systéme napriek tomu že možno práve tento systém ešte viacej vyhovuje veľkým stranám s veľkým zastúpením starostov a primátorov v regiónoch-

MJ: mimochodom prepáčte keď o tom hovoríte, smer chcel v minulosti práve takto zmeniť volebný systém a vtedajší predseda pán fico hovoril, že vtedajší systém nedáva dostatočnú zodpovednosť poslancovi voči voličovi

RK: áno to je presne ten problém, ako náhle my sme takým opakom niektorých, niektorých iných štátov, máme tu aj teraz situáciu z českej republiky, kedy ta vláda je stabilná, je stabilná a ta cena za stabilitu, ktorú platíme je, že neustále sme obviňovaný z toho že je to valec alebo je to proste násilné presadzovanie zákonov. Ja si myslím že my sme už viackrát dokázali či to bolo pri zákone o verejnom obstarávaní alebo pri tomto zákone že nemáme záujem proste presadiť naše rozhodnutie na silu, práve preto sme odložili aj teraz rokovanie aby sme nehlasovali o tomto zákone počas tejto schôdze ktorá je v októbri napriek tomu že hlasy samozrejme bez problémov na to máme, mohli by sme schváliť zákon taký aký ho vláda do parlamentu dala a týmto sa snažíme dokázat' že aj dvadsať jedna zmien ktoré sme akceptovali

zo strany opozície naznačujú že máme chuť diskutovať a že teda tieto obvinenia sú naozaj falošné ale

MJ: na druhej strane aj diskusia sa teraz musí skončiť, že kedy to-

RK: veď áno, preto som, preto je to ste povedala veľmi správne to je ten rozdiel že predtým bola komisia na ministerstve vnútra diskutovala dva roky a jej výsledky ak iste nejaké existujú ale v podobe návrhu zákona nezačali existovať. a ja som povedal že kedy už dáme zákon do parlamentu, pretože opozícia je súčasťou parlamentu a jej úloha meniť zmeniť zákony a robiť návrhy do diskusie sú hlavne na parlamentnej pôde. všetky ostatné diskusie sú svojím spôsobom neštandardné. aj diskusie predtým než vláda príme zákon. ak raz zákonodarnú iniciatívu má vláda, tak vláda pripraví návrh zákona dá ho do parlamentu. Tam je ten priestor presne pre opozíciu, ktorý ja som plne rešpektoval, aby ta diskusia prebiehala a boli sme schopní niektoré veci akceptovať

MJ: čiže kedy to bude platiť?

RK: podľa môjho názoru aj predseda vlády hovoril že by bolo dobré aby sme dali priestor jednotlivým voľbám dostatočný čas aby nejakým spôsobom nedochádzalo k ovplyvňovaniu volieb z pohľadu nového zákonodarstva. tak si myslím že budeme môcť aj na najbližšej schôdzi keď budeme diskutovať sa snažiť posunúť ten zákon niekde smerom k euro voľbám. k euro voľbám preto lebo máme tak či onak povinnosť vykonať zmeny ktoré majú limitovať zákaz kandidatúry vo viacerých štátoch a podobne. a ak sa zhodneme na tom s opozíciou, že aj euro voľby sú veľmi blízko a mohli by ovplyvniť samotnú kampaň, je možné ten zákon posunúť ešte ďalej. čiže táto dohoda nie je pevne uzavretá kedy začne zákon platiť. Bude podstatné aby sme tú dohodu celkovo mali, ak tú dohodu neuzavrieme budeme musieť napríklad k voľbám o euro o euro parlamentu urobiť nejaké drobné technické zmeny ktoré vyžaduje európska komisia takže lebo teda európsky parlament. takže z môjho pohľadu eh eh naša akceptácia niekoľkých dvadsať jeden konkrétne tých zmien a snaha tú diskusiu urobiť dostatočne dlhú na to aby sme si to naozaj povedali vyjadruje tú snahu neprijať ten zákon len preto lebo máme väčšinu. a posledná vec ktorú poviem je, že áno my sme si urobili tento tuto komparáciu so zahraničím ale podľa môjho názoru vzhľadom na ten istý bod na ktorý sa pýtame tak ten samozrejme absentuje. niektoré štáty majú výhodu pretože sú kráľovstvami a ten záverečný bodík toho záverečného nominanta dá jednoducho proste príslušný kráľ alebo alebo teda zastúpenie tej hlavy štátu ktoré je jednoduchšie ale musíme nájsť ten presne to aby tá vyváženosť medzi opozíciou a koalíciou, to je jedno kto je kde, bola absolútna a ta kontrola bola zároveň efektívna. to bude orgán ktorý bude vydávať rozhodnutia, čiže musí prijať rozhodnutia niekoho potrestať kto porušuje zákon a niekoho ochrániť kto je proste krivo obvinený.

MJ: dobre. ostanme pri téme a tou bol pôvodne ten termín platnosti, vy ste k tomu chceli reagovať.

LŽ: nie len k tomu, k viacerému, čo hovoril pán minister kaliňák, ale môžem začať tým. áno, ja si myslím že ta predstava že by sa tie nové pravidla mohli vzťahovať k možná prezidentskej voľbe bola od začiatku veľmi ťažko priechodná, euro voľby sú pre mňa tiež príliš skoro, vieme že budú v máji to znamená ak sa prejde ten zákon v parlamente tak to by bolo nejaké štyri mesiace pred euro voľbami kedy by začal platiť. Ja, ideálne podľa mňa by bolo keby začal platiť od parlamentných volieb ale ten priestor na rozumný kompromis vidím pri tých komunálnych voľbách a možno že sa k tomu aj prepracujeme ale-

MJ: takže budúca jeseň?

LŽ: áno, lebo to je tak skoro rok vopred a teda to už sa naozaj každý môže pripraviť takže to vidím ako ja za seba hovorím ako rozumný kompromis ale predsa len musím reagovať na to čo hovoril pán minister, no samozrejme že ste valec, máte osemdesiat tri hlasov a samozrejme že valcujete, schválite v parlamente len to čo vám vyhovuje, však to vyplýva z logiky veci a to, že ste ukázali, že nemáte záujem presadzovať niečo na silu to tiež trošičku nesedí, nesedelo to ani pri zákone o verejnom obstarávaní a samozrejme to nesedí ani pri tomto zákone. pretože vy ste prišli už s nejakými mantinelmi ktoré ste proste jasne zarámcovali a všetko čo robíme teraz na čom sa dohadujeme je odstraňujeme protiústavnosti alebo možné protiústavnosti, odstraňujeme hlúposti a v rámci mantinelov ktoré ste vytýčili sme sa dohodli na nejakých dvadsať jedna zmenách, ktoré ale povedzme si úprimne na základnej filozofii nič nezmení. čiže v konečnom dôsledku bude budú to volebné pravidlá ktoré ktoré ste sa rozhodli že takto ich skrátka chcete mať. a musím opakovane vyčítať pánovi ministrom vnútra že pokiaľ ide práve o tú nezávislú komisiu, prišiel nepripravený.

MJ: vy teda, prepáčte pán minister, hneď budete mať možnosť reagovať. vy teda ako zákony ako celok nepodporíte?

LŽ: nie, z dôvodov ktoré som povedala

MJ: pán minister?

RK: to je presne ten problém ktorý niekedy sa vyznať v našej opozícii je komplikované. Na jednej strane sme prišli s mantinelmi a je nám vyčítané že sme prišli s mantinelmi našich predstav ale keď pre tu najcitlivejšiu vec, ktorá je práve táto komisia sme priniesli voľné pole aby sme mohli absorbovať všetky nápady sme boli pripravení nestanovovať tieto mantinely za čo sme pred chvíľkou boli kritizovaní a teraz sme kritizovaní že sme nepripravení. [[ja si myslím že]]

LŽ: [[to bol jediný bod]] aby som zareagovala, to je jediný bod kde sme všetci mali mantinely už dopredu dané v rámci ktorých sa pohybuje, pretože nejaký hrubý náčrt ako by ta komisia mala vyzerat' bol v tom záväzku ktorý sme pred voľbami podpísali

RK: napriek tomu je to najpodstatnejšia vec podľa mňa

LŽ: je.

RK: je to najpodstatnejšia vec, a preto si myslím, že potrebuje ešte trochu času (.) nedá sa vylúčiť účinnosť zákona žiadna ani najbližších parlamentných volieb teda veci ktoré pravdepodobne budú o dva a pol roka, ale budeme sa snažiť to pripraviť čo najskôr aby sme naplnili aj ten záväzok čo sme mali pred voľbami

MJ: iba krátko. keby ste mali povedať svoj osobný názor na to, ako by ta komisia mala vyzerat', vy by ste sa k čomu priklonili?

RK: tak ja som sa, často krát média kritizujú že politici a bolo to aj v termíne vládnej organizácie, politici majú kontrolovať politikov keď potom samozrejme príde k nejakej výzve smerom k mimovládny organizáciám, ich účasť v takej komisii je veľmi ťažko uchopiteľná lebo kto tvorí dneska reprezentantov mimovládnych organizácií, je to rada mimovládnych

organizácií vlády slovenskej republiky, alebo boli vybrané alebo nakoniec mimovládna organizácia je spolok rybárov? čiže toto sú veci ktoré je veľmi často určiť že ktorý svet to je. to isté platí o osobnostiach, o odborníkoch alebo veľkých mm orgánoch ktoré by mohli byť súčasťou tej komisie. to sa takisto ťažko vyberá, pretože ak by sme sa bavili o úradoch akým je úrad najvyšší kontrolný úrad alebo ústavný súd alebo ombudsman alebo najvyšší súd aj u nich nakoniec sú politickou nomináciou

MJ: čiže kto by to mal byť teda?

RK: všetka je kreovaná z parlamentu čiže každý je kreo- slovensko je celé postavené na tom že sa kreuje, slovensko sa kreuje z parlamentu, nakoniec jediný prezident je volený priamo, čiže preto som hovoril že by bolo zaujímavé keby bývalí prezidenti boli súčasťou tejto komisie a mali šancu doň vstúpiť, na druhej strane určite by to bolo pomerne nezávislé. čiže ja sa aj k tomu prikláňam, prikláňam sa aj k určitému zastúpeniu práve enkáú (myšlen NKÚ) alebo ústavného súdu kde by boli ich nominanti, teda nie priamo predstavitelia súdu. To je asi cesta ale stále sa bavíme o tom, že potrebujeme mať schopnosť rozhodnúť, musí táto komisia prijať rozhodnutie lebo vydávať rozhodnutia o správnom konania, preto nemôže tak ako parlamentný výbor si povedať že tak neprijala tie rozhodnutie.

MJ: dobre, aby sme sa bavili opäť o konkrétnostiach, pán minister povedal pár konkrétnych svojich predstáv, pani poslankyňa, povedzte teraz vy, akú máte predstavu o tej komisii, ktorá má kontrolovať dodržiavanie pravidiel

LŽ: môžem byť veľmi konkrétna, pretože som dávala konkrétne návrhy a tie moje návrhy smerujú k tomu aby v komisii mali zastúpenie cez svojich nominantov inštitúcie ktoré majú z ústavy nejakú formu nezávislého postavenia aj keď sú odvodené možno od parlamentu ale predsa len ten mechanizmus zúženia okolností za ktorých môžu byť odvolaní predsa len garantuje isté nezávislé postavenie, to je enkáú, to je úrad ombudsmana, to je napríklad ústavný súd. to je moja predstava o to viac že by to garantovalo aj to, sú to inštitúcie ktoré majú iné funkčné obdobia a to znamená že tá komisia by aj v čase sa nejakým spôsobom obmenila, čo si myslím že je tiež na prospech na prospech veci aby mala status nezávislosti

MJ: dobre, čiže toľko volebná komisia, teraz zmena volebného systému, vy ste na to narážali, že vám práve chýba diskusia o tom, mimochodom je to veľmi zaujímavá téma, venujú sa jej aj ľudia z akademického prostredia. uvediem len jeden názor. napríklad politológ martin klus si dokonca myslí, že by pokojne mohol ostať jeden volebný obvod tak ako je aj dnes a nebolo by teda viac volebných obvodov, ale že by sa poslanci vyberali väčšinovým princípom, inými slovami, že volič by mohol zakrúžkovať povedzme aj poslancov z viacerých strán, víťazili by vlastne jednoznačne tie silnejšie zaujímavé osobnosti. bol by tento spôsob prijateľný?

LŽ: ja myslím, že to je teraz úplná nepodstatná debata. nepodstatná debata medzi politikmi pretože sme medzi prvým a druhým čítaním a volebný systém nebudeme v rámci týchto volebných kódexov meniť

MJ: nie je to škoda?

LŽ: to povedala strana smer a môžeme si povedať že je to škoda

MJ: z hľadiska voličov

LŽ: ale strana smer a vláda proste neotvorila túto diskusiu predtým ako predložila volebné kódexy tak v tomto čase je to irelevantná debata a tesne pred voľbami budem zásadne nesúhlasit' aby sme menili volebné systémy to zase si tiež treba povedať takže v odborných kruhom je to podľa mňa dôležitá debata pretože do budúcnosti sa tomu jednoducho nevyhneme, ale povedzme si úprimne medzi prvým a druhým čítaním nezmeníme zásadne volebný systém, nemôžeme takýmto spôsobom meniť volebný systém bez toho aby proste nevznikol aspoň nejaký konsenzus naprieč nejakou väčšinou v parlamente ktorá je väčšia než akú predstavuje strana smer

MJ: pýtala som sa preto lebo aj vy a vôbec opozícia hovorí o tom, že chýba diskusia o zmene volebného systému

LŽ: no samozrejme že nám chýba normálna relevantná na politickej úrovni, napríklad na úrovni takej komisie ako zriadil minister lipšic lebo ja rozumiem tomu že tie debaty sú zložité, každej strane možno vyhovuje niečo iné ale o tom to je že sa proste nejakým spôsobom tie strany medzi sebou rozprávajú nie nezáväzne ale inštitucionálne na tuto tému. táto debata nebola a nemôžeme to robiť medzi prvým a druhým čítaním naozaj no a ďakujem pekne aby sme to robili nejaké dva mesiace pred voľbami to naozaj by som sa obávala že sa dopracujeme k politickému systému ktorý vyhovuje naozaj len jednej strane. to znamená tá debata keď prebieha dnes v odborných kruhoch, je to úplne na mieste a je dôležitá, pretože raz príde ten čas že budeme sa musieť aj na politickej úrovni tým musieť zaoberať, ale dnes v dnešnej situácii tak ak to zarámcovala strana smer to považujem nateraz za tému ktorá vlastne nie je aktuálna

MJ: otázne je, že či je aktuálna pre voliča

LŽ: nie stra- ale strana smer ju nespravila aktuálnou pretože predložila zákony do parlamentu tak ako ich predložila

MJ: dobre, dajme teraz priestor pánovi ministrovi. áno je otázne, čo si o tom vlastne myslí volič, keďže tam by sa posilnila jednak tá zodpovednosť tých poslancov ktorí boli volení trochu iným spôsobom, jednak je debata o váhe preferenčných hlasov, hovorí sa o tom, že by to kleslo z troch na dve percenta aby sa to trochu zvýšilo, sú aj hlasy, že by mala byť absolútna tá váha tých preferenčných hlasov. inými slovami kto získa najviac krúžkov, ten jednoducho ide smerov vyššie. ako reagujete aj na slova pani poslankyne

RK: no predovšetkým samozrejme jedna vec je komunikácia s politikom ktorý je už tu nejaký rok a už nejaký rok má aj zodpovednosť vládnuť a nejaký rok bol aj v opozícii a iná je to diskusia s politikmi ktorí sú zvyknutí byť takzvanými audiotextovými číslami, na ktoré keď zavoláte kritizujú všetko a principiálne a a vždy. keď si spomeniete, dneska sa zrazu hovorí že aké neškodné diétne zákony, ktoré len kozmeticky upravovali systém smer predložil, ale keby sme si pustili vaše reportáže z pred dvoch mesiacov, tak to boli tlačové konferencie o tom ako smer ide valcovať, ako smer mení systém na svoj prospech, ako je to nedemokratické, ako sa vracia boľševizmus, neviem aké veci, vraciame sa späť ako všetky zákony boli pripravené len preto lebo smer sa rozhodol urobiť zákony vo svoj prospech a dnes počúvam že sú to vlastne len kozmetické zákony, dnes počúvam že sú to zákony ktoré nič nerieši, takže-

LŽ: nie o tom

MJ: tak zrejme tá diskusia trochu ovplyvnila ( )

LŽ: nie odo mňa... [[odo mňa nikdy]]

RK: [[čiže]] pani poslankyňa, preto som povedal, sú poslanci s ktorými diskutujem, nejaký čas boli vo vláde a diskutujeme na odbornej úrovni a potom sú poslanci, ktorí proste hovorím, že kritizujú vždy a všetko. čiže preto som úmyselne povedal, že to sa netýkalo vašej kritiky, ale kritiky, ktorú sme počuli inde. čiže toto je tá vec, že potom sám sa nevyznám, že vlastne tak robím nedemokratické zákony alebo robím kozmetické úpravy

MJ: tak on bol určitý vývoj, viete ako je to pán minister

RK: no ale teraz sa ukazuje, aká je pravda. a pravdu sme teda nakoniec mali my

MJ: a ta pravda sa ešte vyvíja

RK: a to som to som rád, že to tak je. No, treba povedať, že ten návrh ktorý ste povedali ako prvý, že by bol vlastne jeden obvod (.) kandidátky a volič by mal dajme tomu štyri hlasy, ktorými by preferoval štyroch politikov bez ohľadu na to z ktorej kandidátky pochádzajú. Tento systém tak trochu funguje vo vyšších územných celkoch, ktoré budeme teraz

MJ: áno

RK: teda ako náhle je jeden veľký list ja si pamätám

MJ: áno tak je to

RK: boli v petržalke, je to relatívne veľký obvod, takže je tam odhadom, prepáčte poviem to cis- číslo určite nepresne ale len na vyobrazenie zhruba dvesto kandidátov a ja si vyber- vyberám tuším sedem alebo osem tých krúžkov a môžem ich dať naprieč politickým spektrom, čiže je to taký poľoväčšinový systém že si vlastne vyberám najsilnejšie mená (.) zo všetkých strán. čo by v parlamente znamenalo ale pomerne iný problém, pretože predsa len vyšší územný celok nakoniec má á (.) svojho župana voleného trochu iným systémom v osobitných voľbách, kdeko v parlamente sa vláda kreuje od samotných poslancov nie je volená samostatne popri obsadení parlamentu

MJ: jasne

RK: a teraz by som rád vedel ako sto päťdesiat defakto nezávislých poslancov by bolo schopné vytvoriť vládu väčšinu, a niečo v tomto štáte prijať

MJ: pozor, tam by boli tiež zástupcovia strán

RK: bezpochyby, ale minimálne tretina parlamentu tak ako to vidíme vo vyšších územných celkoch alebo pri samosprávach je vždy takzvaná naka, nezávislý kandidát a títo nezávislí kandidáti boli v parlamente. koho by reprezentovali okrem samozrejme svojich voličov, to je otázka keby boli jeden obvod, tak vlastne nevedia presne ktorý región a predovšetkým akým spôsobom by by bolo možné čítať že ak ehm chcú prevziať vládu zodpovednosť napríklad

MJ: [[tak je predpoklad, že sú to osobnosti]]

RK: [[ako by sa z toho ako by sa z toho]]

MJ: ktoré majú určité kvality

RK: no zákon nemôže hovoriť o tom, že máme nejaké predpoklady snáď tam budú slušní ľudia,

MJ: tak keď ich zvolia

RK: také niečo zakladať nevieme, podstatné je to, že kto bude premiér. (.) kto by bol poverený zostavením vlády, ten ktorý prinesie na papieri sedemdesiat šesť podpisov, ktoré sa podpíšu ale už o týždeň to neplatí a my by sme mali voľby každé tri mesiace? hovoríme o stabilite, o tom že vlastne prečo my preferujeme štandardný politický systém prečo-samozrejme sú zaujímavé protestné hlasy, pirátske strany a všetky tieto veci, ktoré majú nejaký význam v rámci zvýšenej kontroly, ale niekto na konci dňa musí prevziať zodpovednosť a musí prijímať rozhodnutie aby ten štát neprišiel napríklad o kvalitný rejting (myšleno rating) pri požičiavanie peňazí lebo ako náhle oňho prideme, tak okamžite ideme do bankrotu podobne ako slovensko bo inde, kde proste podcenili to, že štát sa musí správať zodpovedne a prišli na chvíľu politici, ktorým to bolo jedno

MJ: samozrejme modelov je viac, to by bola zaujímavá diskusia, ale pán minister-

RK: áno, jeden model by tu vedel fungovať, opätovne hovorím a to je miešaný systém sedemdesiat päť väčšinovo volených, sedemdesiat päť pomerne volených, tento je systém, ktoré ktorý vyhovuje predovšetkým veľkým stranám. preto aby sme neboli obvinení z toho že prispôbujeme systém na pomery strany smer, ktorá má silné štruktúry, mnoho starostov, primátorov, tak sme vytvorili ponechali sme ten systém ktorý je, pretože ten naďalej defakto udržuje strany s menším počtom hlasov alebo strany ktoré sú okolo piatich percent, aby naďalej mali právo demokraticky sa uchádzať o svojich voličov. väčšinový systém by ich pravdepodobne zmietol z politickej z politickej scény

MJ: len posledné slovo na záver k tejto téme, čiže nepripúšťate momentálne tiež debatu o zmene

RK: ale pripúšťam, ale to ja pripúšťam, len zatiaľ som počul sedem rôznych nápadov ako by to malo vyzerať a keďže neexistuje konsenzus dokonca aj to čo ste povedali ohľadne preferenčných hlasov, no už to tak veľmi neplatí s tými dvoma percentami, pretože už v koalícii je teraz teda v opozícii pardon, pretože u nás tri alebo dve percenta nenásobí nedelí v prípade smeru čiže nám my sa prikloníme aj k väčšine väčšinovej dohode opozície, ale už na poslednom stretnutí opozícia prejavila záujem že teda radšej by nechala status quo, takže je pravda ehh, sila preferenčných hlasov má byť vyvážená pretože strana má vybrať aj odborníkov do parlamentu nie len ako sa hovorí kone na ukazovania ale aj kone na prácu. Malo by to byť vyvážené ta kandidátka ktorú zostavuje vláda má byť vyváženým pomerom medzi obľúbenými politikmi a odborníkmi, ktorí potom vzájomne vytvárajú kvalitné zákony (.) takže to je asi predbežná dohoda

MJ: dobre, podľa pána...

RK: my sa nebránime tej diskusii, určite nie

MJ: a budete taky niečo iniciovať prípadne?

RK: môžeme to otvoriť aj v rámci tejto komisie, ako ktorá teraz zasadá aby (.) naozaj má pravdu pani poslankyňa aby sme to neriešili dva mesiace pred voľbami tak to by bolo samozrejme nezmyselné

MJ: dobre. pani poslankyňa teraz vy budete mať taky trošku väčší priestor. poslanec pán kadúć ( ) si myslí, že to práve vyhovuje takým stranám ako sú napríklad kádéá alebo most híd, aby sa nemenila váha tých preferenčných hlasov. ako reagujete na toto? ... aký je postoj esdékáú

LŽ: ja som predložila k volebným zákonom päť zásadných pripomienok o ktorých sme myslím viedli pomerne relevantnú diskusiu, bola to účinnosť, bolo to zriadenie nezávislej komisie, bolo to aby v okrskových komisiách mala zastúpenie každá politická strana v parlamente, ktorá kandiduje v tých voľbách a aby tretie strany neboli vylúčené z akejkoľvek kampane to znamená napríklad mimovládne organizácie a aby drobné dary mohli byť dávané či už na kampaň alebo politickým stranám jednoduchým spôsobom, pretože mám za to, že keď strana smer predložila do parlamentu zákon kde vytýčila nejaké mantinely tak je treba áno odstrániť mm absolútne neprijateľné veci, to bol zákaz kampaní tretích strán napríklad vo voľbách, vyhnúť sa protiústavnostiam, napríklad otázka či môžu byť limitované niektoré strany svojou účasťou v okrskových komisiách a podobne. v skutočnosti teraz naozaj tieto diskusie či má mať preferenčný hlas tri percenta lebo dve percenta sú trošičku rozmelňovanie tej podstaty tej diskusie a skoro by som povedala zástupná téma. za esdékáú dées môžem zodpovedne povedať že či tam budú tri percenta alebo dve percenta ehh nie je to podstatné. všetci ktorí sme dnes za esdékáú dées v parlamente sme vlastne prekrúžkovaní. čiže nie je to pre nás tá otázka na ktorej stojí alebo padá tento zákon. sú tam naozaj dôležitejšie témy.

MJ: ešte jednu tému by som rada spomenula, lebo ten čas sa nám už trošku zužuje a síce volebné moratórium na zverejňovanie prieskumov verejnej mienky. štrnásť dní teda na tie prieskumy, dva dni úplný zákaz politickej kampane. pán minister, v čase internetu, plagátov, ktoré asi tak rýchle nikto neprelepí má toto ešte význam?

RK: ale samozrejme, jednak preto, že v piatich zákonoch moratórium máme a iba v jednom nie je, takže naďalej tieto veci máme v platnosti

MJ: takže zjednotí sa to

RK: vôbec sme to nevnucovali ja si myslím, že to je zase presne tá kritika niektorých kolegov ktorí tu nesedia dnes aby som bol úplne presný, bola opätovne hyperbolizovaná, aby trošku zaútočili na ten smer ale máme momentálne šesť volebných zákonov z toho v piatich moratórium upravené je a v jednom nie je, preto sme si povedali že máme pocit že je to vhodné, je jasné že politická strana chce mať reklamu, ak je plagát vylepený, je vylepený pred moratóriem, ostane visieť, z toho nikdy žiadny problém nebol. televízie, či už vaša televízia lebo ostatné televízie a nakoniec aj média printové aj internetové vždy dodržiavali veľmi prísne moratórium takže v tom problém nevidím. a niekoľko drobných excesov ktoré niekto urobí cez sociálnu sieť, pokiaľ nereprezentuje tu stranu, tak je samozrejme nepostihnuteľný a a keď niekto prejaví svoj názor že ja budem voliť tu a tu stranu a podťe so mnou a budem všetci voliť je vec ktorá nie je v rozpore s moratóriem a to môže robiť samozrejme d'alej

MJ: a k tým prieskumom pán minister, nebolo by zaujímavé zaviesť len povinnosť, že kto ten prieskum zadal toto uverejní?

RK: nie nie problém prieskumov je v inom a teraz to nie je útok naozaj na prieskumné agentúry ale faktom zostáva (.) mimo (.) troch štyroch strán ktoré sa dlhodobo držia okolo desiatich a viac percent, všetky ostatné strany sa hýbu okolo piatich plus mínus dve percenta. Ak dva dni pred voľbami tie agentúry vydajú, a to nehovorím že úmyselne, neúmyselne svoje stanoviská že tieto dve strany z týchto piatich sú jasne okolo troch percent, teda nedostanú sa do parlamentu, je naozaj veľký predpoklad, že toto zásadným spôsobom ovplyvní voliča, čiže nie program, nie kvalita ich práce ale prieskum či majú alebo nemajú šancu ovplyvniť či v parlamente budú alebo nebudú. napriek tomu že ten prieskum mohol byť umelý

MJ: pan- pani poslankyňa

RK: ak sa vrátíme dozadu, tak sa niekedy mýlili prieskumy až v dvojciferných číslach, to znamená to boli obrovské rozdiely, preto chceme aby sme nechali na voličoch aby si vybral tú stranu a toto je vlastne ochrana malých strán, čiže tu napadnúť smer že to robí pre seba je naozaj nezmyselné lebo nám neovplyvňujú, nenásobia nedelia skončí pozitívny lebo negatívny, ale predovšetkým okolo strán ktoré majú šancu sa dostať do parlamentu by bolo vhodné aby volič si podrobne rozmyslel koho voliť

MJ: dobre. teraz vy pani poslankyňa, vidíte to rovnako, že tých voličov môžu tie prieskumy do takej miery ovplyvniť?

LŽ: iste môžu, ale zase je to otázka prístupu a preto hovorím, že nejaký prístup proste strana smer zvolila a preto nie je priestor hľadať iný pretože samozrejme že tou cestou môže byť aj to že proste sa zadefinujú nejaké pravidla čo všetko musí agentúra ktorá taký prieskum robí zverejniť predtým ako publikuje výsledky toho prieskumu aby sa proste dala posúdiť relevancia s toho prieskumu. ja mám obavy že akékoľvek tieto zákazy alebo moratória v čase naozaj elektronických médií keď mnohí majú sídlo niekde v zahraničí nezabránime tomu aby možno nejaké takéto informácie prenikli na verejnosť alebo dostali sa von. v každom prípade pri tých prieskumoch tam došlo ku kompromisu, vláda pôvodne navrhovala dvadsaťjedenáždňové moratórium na zverejňovanie prieskumov, dohodli sme sa štrnásťdňové, je to kompromis s ktorým vieme žiť.

MJ: budeme ešte o tých volebných zákonoch veľa krát hovoriť, pán minister je tu ešte jedna vážna téma a síce reforma eso, tiež toľkokrát spomínaná, do roku dvetisíc šesťnásť chcete ušetriť sedemsto miliónov eur. no ale najnovšie sa medializuje tak povediac váš prístup alebo prístup vášho rezortu. nechcete zverejniť všetky analýzy alebo tvrdíte, že by reforma bola zmarená, je zákonné zatajovanie informácií?

RK: ale tak samozrejme má to svoj význam ale naozaj to je nepochopené a čo je najpodstatnejšie tí ktorí o tom píšú sa nesnažia úplne vnoriť do celého problému. ja to skúsím veľmi stručne povedať naozaj máme málo času. máme analýzy na procesy. to znamená tam kde zlepšujeme systém akým spôsobom sa vymieňajú informácie ako sa skvalitňuje služba pre samotného občana ako sa na jednom mieste v klientskom centre dá všetko vybaviť na jednom mieste. verejné prístupné k dispozícii kedykoľvek. druhá séria analýz hovorí o úsporách to znamená kde akým spôsobom sme začali robiť úspory v roku dve tisíc trinásť, to bolo zhruba asi sto tridsať miliónov, s toho viac ako tridsať miliónov boli osobné náklady teda to čo je najpodstatnejšie pri znižovaní, pre budúci rok je to sto päťdesiat deväť miliónov, ktoré sa v štruktúrach prejavujú každý rok, proste ak usporíme v roku dve tisíc trinásť sto tridsať miliónov z nich minimálne osemdesiat miliónov je štruktúrovaných ktorý každý rok prinášajú tú úsporu

MJ: a čo je teda nezverejniteľné?

RK: potom sú potom je analýza budov ktoré takisto vlastne prispievajú tento rok viac ako päťdesiat miliónmi do úspor a a jediné čo riešime je nadstavbová analýza ktorá hovorí o prerozdelení jednotlivých ( ) na na ústrednej úrovni. to je vec ktorú najprv je korektnejšie prebrať s nimi samotnými a samozrejme aj nehovoríme dopredu pretože to vyvolá obrovský odpor a ak chceme byť úspešný nemôže opäť vyhrať ten veľký byrokrat ktorý si nájde tisíc strán prečo je dôležitý aby existoval, hoci naše papiere hovorí niečo iné

MJ: na druhej strane pán minister tie analýzy to všetko čo povolíte majú predsa k dispozícii mnohí úradníci, dá sa ešte hovoriť o tom

RK: jedna z piatich! len my len my len naši kolegovia, ktorí vytvárajú ten systém

MJ: [[dobré, pani poslankyňa ako vy vnímate to zatajovanie?]]

LŽ: [[( )]] no.. je to dosť veľký škandál si myslím ehh pretože existuje taká analýza existuje taká analýza, je na ministerstve vnútra je na ministerstve vnútra, ste povinný ju podľa infozákona zverejniť, ste povinný ju podľa info infozákona zverejniť, to znamená minister vnútra mi tu hovorí, že keď mu to nevyhovuje nebude rešpektovať zákon, ja si pomôžem citátmi, najskôr som sa dovedela že sa stratili analýzy potom som sa z novín dozvedela že z dôvodu preukázateľných technických problémov spojených s vyhľadávaním a sprístupnením informácií ich nemožno dať k dispozícii a včera som si prečítala v rozhovore s vami, ehh keď chceme aby bola reforma eso úspešná nemôže byť analýza predmetom verejného záujmu. To je proste neuveriteľné pretože infozákon nám skrátka niečo hovorí a vy tam nemáte priestor, takže musíte dať

MJ: pán minister ( ) vedomé klamstvo?

RK: nie

LŽ: ale za druhé musím ešte jednu vec povedať, pretože nemôžem zobrať ani ten argument pretože keď chcete byť úspešní, tak je práveže musíte spraviť predmetom verejného záujmu, pretože bez verejného záujmu žiadne zásadné zmeny nepresadíte. váš premiér povedal, že si uvedomuje, že pôjde cestou voči vlastným ľuďom, voči našim nominantom citujem ktorý boli nominovaný a vymenovaný do funkcií. ja viem že je to ťažké ale to sa dá zlomiť len s podporou verejnosti, tak to musím z toho dedukovať-

MJ: dobre, pristúpme k reakcii

LŽ: len to, že nie ste úspešní voči vašim vlastným nominantom, čo iné si človek o tom môže myslieť?

RK: zákon, zákon tak my nerobíme politickej nominácii ako vy ste boli v minulosti zvyknutí takže to je treba vedieť že tam je naozaj to nebolo toľko. ale ja si stojím za svojim, ja mam politickú zodpovednosť aby eso niekam smerovalo, aby malo svoje výsledky a ja ich musím priniesť. budete ma kritizovať za proces, nech sa páči. zákon neporušujeme určite, tá citácia ktorú ste povedali je citácia zákona, to je zákonný predpoklad ktorý sa vždy do rozhodnutí udáva že zákon predpokladá že kedy môžete niečo urobiť tak sa tam vymenová a preto je to zneužitie znenia zákona to je naozaj smiešne z môjho pohľadu jednoznačne. my nemáme

problém to je deväťdesiat percent ale moje rozhodnutie rozhodnutie kolegov a rozhodnutie ktoré z analýz vyplýva ktoré budeme realizovať pri opatreniach pri rušení jednotlivých úradov naozaj dopredu hovoriť nebudeme pretože je zvykom, že sa všetci pridajú na stranu tých ktorí nesúhlasia s vládou. to je dneska tradície, všetci každá

MJ: ale myslíte si že nie je za tým zatajovaním to, že nie ste až taký úspešný v tých úsporách lebo naozaj ty vyčíslené úspory klesajú

RK: my s analýzou nemáme problém, prekonáme sedemsto miliónov to sme podali jasne, už dnes je to defakto úplne jasné, faktom zostáva že my analýzu úspor nemáme problém zverejniť, jedinou vec ktorú máme problém o nej verejne diskutovať je to kto kedy a presne v akom v akom v akej podobe bude zrušený, to začneme diskutovať presne vtedy kedy už budú všetky páky na našej strane aby sme mali-

LŽ: aby ste neboli kontrolovateľní že či plníte svoje zámery alebo neplníte

RK: ale ja budem ja mam svoje rozhodnutie dokončiť do roku dve tisíc šestnásť a ja si svoje účty skladám každý rok v úsporách

LŽ: pokiaľ je zatajovaní verejných informácií, tak úspory ktoré ste si pôvodne naplánovali na budúci rok nedodržíte, zase som čítala v novinách pôvodne ste predpokladali že usporíte cez štyri sto miliónov budúci rok teraz to vyzerá že to bude len niečo cez tri sto miliónov takže asi neplníte úplne presne

MJ: alebo inak narazili ste na odpor, to treba povedať či už ministerstva práce ohľadom ústredia práce v rámci savky sa má zlúčiť vyše šesťdesiat organizácií

RK: dobre. jednoduchá matematika. keď by sme každý rok ušetrili štyri sto miliónov tak to máte sedem sto miliónov ušetrené za jeden a pol roka pomaly. bavíme sa tu o úsporách za štyri roky tak zjavne sme úspešnejší ( )

MJ: dobre. čiže úspory budú a potom to zverejnite.

RK: ja mám ja mám splniť úlohu ktorá vychádza z môjho vlastného hodnotenia za volebné obdobie do konca volebného obdobia a pravidelne ročne ukazujeme koľko usporíme v štruktúrálnej podobe v štátnom rozpočtu. to sa tu doteraz nedialo. preto rád budem kritizovaný za to že šetríme nie ako by niekto chcel vidieť že šetrím. ja mojou úlohou je splniť sľuby ktoré som dal a tie splním a to že niekomu sa nepozdáva proces akým k nim idem to je preto že naozaj my nemáme záujem v tom aby sme míňali energiu ešte navyše oproti tomu čo máme k občanom priniesť lacnejšiu službu, efektívnejšiu, lepšiu nemáme ešte čas míňať energiu na to že niekto bude proste plakať lebo mu chcem zobrat jeho hračku

MJ: dobre, ešte si uchovajte energiu pre jednu tému špeciálne pre vás ako ministra vnútra, ide o odpočúvanie novinára toma nicholsona, chce dať trestné oznámenie lebo sa obáva, že ho odpočúvajú štátne orgány. Treba povedať, že siska (myšlena Slovenská informační služba) a vojenské spravodajstvo sa už od toho dištancovalo a polícia sa nechce vyjadriť lebo tvrdí, že to čo zistila nemôže povedať pretože to spadá pod utajenie. pán minister mohol byť zákonný dôvod k odpočúvaniu toma nicholsona?

RK: pani redaktorka, ja si myslím že v tom vyjadrení ktoré sme dali to bolo naozaj jasne povedané, informácie ktoré sme získali sú predmetom ochrany utajovaných skutočností v zmysle zákona a my sa nemôžeme vyjadriť viacej. jednak tie veci defakto sú živé keď to tak poviem a samozrejme (..) my (.) musíme predovšetkým rešpektovať to čo mi hovorí zákon o ochrane utajení

MJ: môžete garantovať že nešlo o to, aby ste zistili zdroje toma nicholsona?

RK: dostávate ma do pozície v ktorej sa mi ťažko hovorí, ja by som rád mnoho vecí možno povedal, ale v každom prípade zákon ma v tomto prípade jednoznačne limituje a a nemôžem k veci hovoriť viac ako som povedal

MJ: pani poslankyňa váš pohľad?

LŽ: druhýkrát v relatívne krátkom čase riešime odpočúvanie novinára a celý svet rieši odpočúvanie (.) ale my neriešime to podstatné a síce kontrolu ako sa odpočúva. ja musím upozorniť že tak pred voľbami ale aj v lete minulého roku sme predložili s pánom poslancom fedorom návrh na to ako by mohla prebiehať kontrola odpočúvania, aké kompetencie by mohol získať príslušný výbor v parlamente aby mohol na základe podnetu alebo aj z vlastnej iniciatívy áno vstúpiť aj do živých vecí aby sme mali inštitúciu ktorá môže povedať či je to v poriadku alebo to nie je v poriadku a nič sa nedeje. už sú to dva roky a nič sa nedeje. nemôžete sa diviť že (.) nedôverujeme a ľudia tiež nedôverujú tomu že či všetky odpočúvanie sú v poriadku, ale čo ma mrzí nerobíte nič pre to aby sme vytvorili podmienky na to aby sme tu mali inštitúciu ktorá je schopná to kontrolovať a dať relevantné odpovedi.

MJ: posledné slovo na záver pán minister, trochu to nadľahčím, máme všetci počítať s tým viac-menej že keď telefonujeme s niekým, tak je to konferenčný hovor?

RK: na slovensku platia zákony nakoniec nie my sme bývalý historický typický s problémami s odposluchmi ktoré boli nelegálne alebo ktoré boli predmetom škandálov ale väčšinou to bývali práve pravicové vlády, ale my sme pripravili systém ktorý má zlepšiť tu situáciu, predovšetkým v tom že (.) bude systém jeden, že bude centralizovaný systém ktorý bude jednoduchšie kontrolovať a najprv musíte mať technické podmienky utvorené aby ste potom mohli urobiť legislatívu ktorá sa prispôsobí technickému riešeni

MJ: žiaľbohu musíme končiť

LŽ: musím zareagovať, pán minister hovoríte o dvoch veciach. zlučovanie systémov a zákon o ochrane pred odpočúvaním sú dve veci, hovoríme o zákone ochrane súkromí

MJ: rozoberieme ich najbližšej, posledné slovo?

LŽ: ale to je dôležité aby sme sa všetci cítili bezpečne v tejto krajine

RK: my postupujeme zákonne, ja len hovorím že ten zákon o ochrane pred odpočúvaním som bol jeho spoluautorom, pred dneska už prakticky skoro desiatimi rokmi ale faktom zostáva, že na to aby sme vedeli čo máme kontrolovať musí to čo bude kontrolované ešte existovať

MJ: máme čo rozobrať, ďalšiu zaujímavú tému, ďakujem pekne ministrovi vnútra robertovi kaliňákovi a pani poslankyni lucii žitňanskej

RK: všetko dobré prajem

LŽ: pekný víkend

MJ: o päť minút dvanásť sa končí, ďakujeme pekne za priazeň, užite si ešte príjemnú nedeľu a dovidenia

<http://www.rtvs.sk/tv.programmes.detail/archive/28?date=27.10.2013>

Transkript 3

Otázky Václava Moravce

22. září 2013

- VM ..... Václav Moravec, moderátor
- Rep. .... Václav Moravec v reportáži
- JM ..... Jan Mládek, ministr průmyslu a obchodu
- RČ ..... Rostislav Čépe, mluvčí národní loterijní společnosti TIPOS
- MK ..... Martin Kuba, ministr průmyslu a obchodu
- JD ..... Jiří Dolejš, KSČM
- MK..... Miroslav Kalousek, TOP 09
- PK ..... Peter Kažimír, vicepremiér, ministr financí
- LD ..... Libor Dušek, ekonom, CERGE-EI
- JK ..... Jan Knížek, generální ředitel Generálního finančního ředitelství

VM: K čemu jsou účtenky z obchodu nebo od řemeslníka? Mimo jiné znamenají, že podnikatel nebo obchodník musí zaplatit daň. Jak ale zákazníky motivovat k tomu, aby účtenky vyžadovali? Už před šedesáti lety přišli s jedním nápadem na Tchajwanu. Vyhlásili účtenkovou loterii a pravidelně ji už celá léta opakují. Podobnou národní hru provozují i na Maltě. Aktuálně se myšlenka uchytila na Slovensku. Zábavný způsob, jak částečně bojovat s daňovými úniky má u sousedů zanedlouho premiéru.

Rep: jedna z možných cest, jak naplnit státní pokladnu má své zastánce i v Česku.

JM: výnos by měl převýšit veškeré náklady na tuto loterii

Rep: na Slovensku se uskuteční první účtenkové losování už za několik dní. Kód z pokladního bločku mohou lidé přihlásit do slosování. Za v přepočtu pět korun v pobočkách národní loterijní společnosti. Esemeskou, která stojí tři koruny, nebo zdarma prostřednictvím internetu.

RČ: Hlavnou výhrou v národnej bločkovej lotérii bude výhra desať tisíc eur.

Rep: Aby ale účtenková loterie splnila svůj cíl, museli by mít obchodníci povinně v česku registrační pokladny. A právě o ty vedou tuzemští politici už několik let spory. Jestli by registrování účtenek pomohlo k výběru daní, je podle většiny politiků spíš opravdu sázka do loterie

MK: Já to nepovažuju za věc, která by zvýšila výběr daní.

JD: Rozšířme registrační pokladny, ale neslibujme si od toho, že nám to naplní státní kasu.

MK: registrační pokladny znamenají mnohamilionové investiční náklady pro živnostníky, zhruba pět set úředníků navíc

Rep: i když je na slovensku elektronická registrační pokladna povinností, už přes rok a půl, stát odhaduje, že mu na nezaplacených daních unikají v přepočtu téměř čtyři miliardy korun. Loterie má alespoň částečně tyto peníze dostat do státní pokladny.

PK: všeci sú od toho lepší výber minimálne dane z pridane hodnoty

Rep: čeští sociální demokraté plánují zavést registrační pokladny spolu s účtenkovým slosováním od roku dva tisíce patnáct. Do té doby se také ukáže, jaký účet vystaví lidé loterii na slovensku.

VM: do slovenské účtenkové loterie se mohou zapojit i cizinci, kteří nakoupili na slovensku. Dalšími hosty otázek jsou slovenský ministr financí, vicepremiér peter kažimir, kterému přeji hezkou neděli do bratislavy. Vítejte v otázkách.

PK: krásne poludnie do prahy vám prajem, ďakujem.

VM: a v pražském studiu jsou hosty generální ředitel generálního finančního ředitelství jan knížek, a také ekonom z akademického pracoviště cerge é i libor dušek. Pánové, vítejte v otázkách.

JK: [[dobrý den]]

LD: [[dobrý den]]

VM: začněme v bratislavě u vás, pane vicepremiére. Vy jste si po dvou dnech od spuštění bločkové loterie tento nápad pochvaloval. Do loterie lidé za první dva dny zaregistrovali víc než jeden milion dokladů z registračních pokladen. Trvá podobný zájem i teď, po těch pěti dnech?

PK: môžem konštatovať, že včera o pôlnoci to bolo dva milióny osem sto tisíc registrovač-mm registrovaných bločkov. Dnes po poludni bysme mali prekonať hranicu troch miliónov. Pak bysom povedal zopár čísel, prvý deň to bolo šesť sto tisíc, druhý deň milión registrovaných bločkov. A pre porovnanie na slovensku je tak isto populárna číselná lotéria, tak isto ako ako v čechách športka a ten ustálený záujem hovorí o dve sto tisíc vyplnených tiketoch týždenne čiže osem sto deväť sto tisíc mesačne. Toto číslo sme v podstate prekonalí v prvých dvoch dňoch.

VM: vy jste od začátku spuštění nápadu té účtenkové loterie mluvil o tom, že jde o popularizaci boje proti daňovým únikům a že cílem je lepší výběr daně z přidané hodnoty. Co kdybych vám namítl, že ani registrační pokladny, ani účtenková loterie nemusejí vést nutně k vyššímu výběru daně z přidané hodnoty, že to je spíš taková šou pro veřejnost?

PK: ja vítam akúkoľvek diskuziu, dokonca vítam aj šou a vítam aj aj kritické príspevky na tuto tému lebo oni nám pomáhajú doniesť na svetlo sveta tému, tu kľúčovú a tou je platenie daní. A musíme si uvedomiť, v aké situácii sa rozpočty krajín európskej únie, eurozóny nachádzajú a je úplne legitímne, že sa snažíme zaplatať diery tým najprirodzenejším spôsobom a tie čísla, teoretické odhady daňových únikov sú za európu ZZ za naše krajiny obrovské. To znamená je tu aj morálna povinnosť s týmto neuhom bojovať. Vy ste v úvode hovoril o tom, že [[máme rok a pól registračné pokladnice]]

VM: [[Ne ne, aniž aniž bych vám chtěl vstupovat do ře- do řeči]], tak záleží nakolik na kolik efektivní

PK: áno

VM: to může být boj proti daňovým únikům, protože slovenské deníky přinášely v uplynulých dnech postřehy, že lidé, kteří si před spuštěním té bločkové loterie nebrali účtenky si je neberou ani teď a ti, kteří si je berou, tak objevili figl, že si nákup rozdělí na několik částí, aby měli víc účtenek pro tu bločkovou loterii

PK: my nemáme zatiaľ signály o rozdeľovaní nákupov, koneckoncov proti rozdeľovaniu nákupov je napríklad aj poplatok dvacať centov pri klasickom podávaní tiketu. Ale ale to čo je kľúčove, že my máme tento týždeň ďalších dve sto tisíc lebo odhadujeme počet registrovaných hráčov na dve sto tisíc. Máme nových dve sto tisíc kontrolorov. Konkrétnymi efektmi je napríklad to, že máme za tento týždeň vyše dve sto konkrétnych podaní. Ten systém totiž ak si registujete bloček, tak sa vám registruje tento bloček len v situácii ak je z pokladne, ktorá je legálna, je registrovaná, licencovaná. No a ľudia sa samozrejme obracajú ( ) v čase technických problémov, takže my už máme dve sto konkrétnych podaní, kde vieme, že dve sto pokladní je v podstate nelegálnych a je veľmi komfortné budúci týždeň pre finančnú správu týchto eh nesprávných riešiť pokutú aj pri vnútení tých nových, aby si zavedli klasickú a legálnu registračnú pokladnicu. Tých efektov je o veľa o veľa viac, samozrejme že registračné pokladnice nie sú spasením, lotéria nie je kľúčovým kľúčovým cieľom. Je to len prostriedok na to, abysme jednak začali ostrú verejnú debatu o tom, že má význam platiť dane, že ak nikto ma vystaví bloček v reštaurácii za obed s dúpéhá, na slovensku je to dvacať percent, a následne tu dúpéhá si nechá vo vrecku, tak je to krádež. Takže toto sú proste témy, ktoré sú úplne legitímne a ja som rád, že sa o nich na slovensku hovorí.

VM: říká pro tuto chvíli z bratislavy slovenský vicepremiér ministr financí Petr Kažimír, ke kterému se záhy vrátíme. Slovenská vláda přijala v roce dva tisíce dvanáct akční plán boje proti daňovým podvodům podvodům. A v jeho úvodu, když se do něj podíváme, krom jiného stojí: odhad ztráty příjmů daně z přidané hodnoty v roce dva tisíce deset na úrovni dvě celé tři desetiny miliardy eur, co představuje tři a půl procenta hrubého domácího produktu. Má i české generální ředitelství, generální finanční ředitelství, pane řediteli takový odhad, kolik česká daňová pokladna přichází na dani z přidané hodnoty a jestli to mohou být také tři a půl procenta hrubého domácího produktu v této zemi?

JK: tak odhady máme samozřejmě a tři a půl procenta si myslíme, že to není. Koneckonců, myslím, že i v té upoutávce, která předcházela vašemu pořadu, tak jste zmiňoval studii evropské evropské unie o takzvané daňové mezeře, kde to procento bylo vyčísleno na dvě celý sedum ta hodnota a tady k tomu je ještě potřeba říct, že, a to je strašně důležité, protože ten váš pořad tím byl uveden, že to číslo, které tam zaznělo, to znamená kolem těch sto, sto devět miliard českých korun v přepoč- v přepočtu teda z eur, že se nerovná daňovým únikům. To minulý týden byl ještě brífink k tomuto číslu v bruselu, kde odpovědní tedy ředitelé z bruselského í dží, z ředitelství nepřímých daní říkali, že oni sami odhadují, protože to číslo samotné je odhadem, že se ty podvody na dépéhá eh, že by je tipovali tak kolem jedné, jedné třetiny té daňové mezery. My jsme dlouhodobě pracovali s číslem nebo pracujeme s číslem kolem třiceti, třiceti miliard na dépéhá ročně-

VM: třicet miliard

JK: třicet miliard-

VM: v české republice

JK: -možná, možná víc. To je.. říct přesně, jaký je objem šedé ekonomiky a jaký je pl- jaké je to přesné číslo já si já si úplně přesně netroufám. Nicméně těch třicet miliard možná, možná pětatřicet. Na druhou stranu je potřeba zcela jednoznačně říct, že my jsme v tomto ohledu možná i z logiky věci jako finanční správa konzervativnější. Znáám odhady, které říkají sto miliard, dvě stě miliard, ale tam si myslím, že se opravdu [[nepohybujeme]].

VM: [[protože kdyby]]ste nebyli konzervativní a a říkali vy sto miliard, tak logicky to padá také na vrub možné špatné práce generálního finančního ředitelství

JK: Tak... (zdráhavě kýve)

VM: to znamená nedivím se vaše-, vašim třiceti miliardám. Odhad libora duška?

LD: no tak je dobré se trochu podívat na takový trochu globálnější pohled a odpoutat se úplně od těch detailních číselných technikálií o dépéhá. Vlastně nakonec takové to měřítko schopnosti vybírat daně je asi nakonec nejlepší je, jak velká je vlastně šedá ekonomika, jaká část příjmů a výroby je nakonec nezdaněna napříč všemi daněmi. A o to se prostě akademici snaží už léta zjistit její velikost a je na to vícero metod, takovým pak asi největší světovou autoritou na toto téma je profesor friedrich schneider z univerzity v linci, který právě vytváří jakési syntézy těch jednotlivých metod, nějaký takový objektivnější celistvější odhad. A ty údaje jsou zajímavé v tom, že například v zemích é ú přibližně v současnosti něco přes osmnáct procent hrubého domácího produktu představuje šedá ekonomika. Jenom si tipněte, jestli třeba česko je na tom lépe nebo hůře, co myslíte?

JK: já si osobně

VM: já bych tipl, že hůře, podle mediálního obrazu a záhy dostanu vynadáno, že to je jenom mediální obraz, [[protože jsme na tom lépe]]

LD: [[to je právě ten mediální obraz]] malinko lépe, nějakých těch šestnáct procent, takže šestnáct procent je rozsah šedé ekonomiky. Když přijdu jinam, kolegové z našeho akademického pracoviště zrovna nedávno dělali podobnou studii, kde měřili zase rozdíl mezi

tím, jaké lidé mají příjmy a jakou mají přítomnou spotřebu. Jo, takže část toho, takové to je trochu když má někdo příliš vysokou spotřebu, jsou to zřejmě nějaké nelegální nezdaněné příjmy výsledkem čtrnáct procent. Takže nějakých prostě řádově patnáct procent české ekonomiky je nezdaněných, nějakým způsobem šedý, dá se nazvat daňovými úniky. V průměru je to o něco víc a rozhodně nejsme zdaleka v katastrofální situaci zemí typu bulharsko rumunsko řecko, kde se mluvíme okolo čtyřiceti procent nebo i itálie.

JK: itálie

LD: a zase je dobré znát nějakou tu

VM: když jsme když jsme tady i v československé diskusi a ve spojení se slovenským vicepremiérem a ministrem financí, jak jsou na tom slováci?

LD: malinko o jeden procentní bod lépe

VM: tak slováci jsou dokonce na tom, když slovenský ministr financí bojuje proti daňovým únikům a vyhlásil akční plán, tak vy jste pane vicepremiére a pane ministře dokonce na tom lépe než česká republika. O procento.

PK: no nie je to len akčný plán je to krížová výprava, pretože nám sa naše naozaj efektívne daňové sazby nám klesajú od roku dvatisíc štyri od daňovej reformy naozaj prudkým spôsobom a a ohrozuje to fungovanie verejných základných verejných služieb. Takže od nástupu novej vlády v apríli minulého roku po istej katastrofe, ktorá sa stala v informačných systémoch finančnej správy začiatkom minulého roku nastala nová doba a ja to volám krížovou výpravou. Je to spolupráca samozrejme finančnej správy ministerstva financí polície, vytvorili sme daňovú kobru, máme svojich ľudí, alebo prokuratura tak isto sa stáva členom tohto tímu. Spolupracujeme s justíciou, je to súboj naozaj naprieč, dokonca aj naprieč politickým spektrom. Tam cítime podporu aj od opozície. Tých opatrení je veľa v a, v informačných v informačných technológiách, v zbere dát. Vrátim sa k bločkovej lotérii. Bločková lotéria je výborným zdrojom dát, každý si musí uvedomiť, že my máme tri miliónov údajov o troch miliónoch bločkov z registračných pokladníc, takže, takže za prvý týždeň, [[takže toto je všetko o zbere, analytike a o efektívnej kontrole]]

VM: [[takže ří říkáte říkáte že za ten ano že za ten první]] že za ten první týden jste odhalili dvě stě falešných registračních pokladen

PK: áno

VM: takže tam,

PK: [[presne tak]]

VM: [[na základě]] té úč-

PK: ak hovoríme ešte o číslach, tak pan moravec, my sme mali na internetovú stránku na verejnú bločkovú lotériu sme mali deväť miliónov prístupov za tento týždeň [[a z toho vyše sedem percent]]

VM: [[a taky jste tam měli hekry]]

PK: bolo z imejlových adries z českej republiky

VM: také jste tam měli hekry, ano

PK: čo, mhm ehm, takže (smích) nemyslím, že by to boli hekri z českej republiky, ja hovorím o vyše päť sto tisíc prístupov z českých imejlových adries, čo môže potvrdzovať samozrejme aj záujem ľudí, ktorí, ktorí nakupujú na slovensku

VM: vy vy jste si od toho vašeho říkáte křížového tažení sliboval vyšší příjmy státního rozpočtu, ale místo toho máte zásadní výpadek v daňových příjmech a část slovenské opozice říká, že za tím je právě zvyšování daní a ten váš akční plán

PK: akčný plán začal v apríli minulého roku, ehh, nastal po období by som takej povedal kulturnej tolerance v prostredí slovenska k daňovým únikom, kde ten súboj nebol zásadný, treba si to proste priznať aj zo strany štátu. Dokonca mnohokrát za za súčinnosti štátu, pretože k obrovským karuselovým obchodom naozaj musí dochádzať aj za súčinnosti daňových správ na slovensku a v jiných krajinách. Takže toto je veľmi vážna cezhraničná téma. Otázka prognózovania príjmov je je častou témou na slovensku a súboja s opozíciou. Ale my samozrejme môžeme rátať s príjmami v rozpočte na základe reálnej skutočnosti. To znamená nie na základe prijatej legislatívy snov a plánov a ja môžem potvrdiť, že napriek ekonomickému poklesu v rastu hádápé v prvom čtvrtroku tohto roku a viete veľmi dobre, že spolu zažívame ťažké obdobie druhého vrcholu hospodárskej krízi za posledných päť rokov. Napriek tomu sa výber dane z pridanej hodnoty vyvíjal lepšie ako sme predpokládali, čo predpokládame sedliackým rozumom úvaha a odpoveď na túto otázku je taká, že sa zvýšila efektivita výberu, a že isté represívne kroky začali fungovať. Pretože pre nás je kľúčové, aby s tým prestali ako otázka odhalovanie daňových únikov z minulosti je takisto na mieste a nemôže v tomto v tomto nijak poľaviť, ale kľúčové je, abysme zabránili ďalším a ďalším únikom rozbehnutým skupinám organizovaného zlo- zločinu, často sú to biele goliere (límečky), nie sú to len skupiny ľudí organizovaného zločinu v tom v tom ponímanie ako to poznáme z devädesiatých rokov. [[A toto]]

VM: [[ano]]

PK: všetko samozrejme predpokláda aj veľkú cezhraničnú spoluprácu o čom som mal možnosť hovoriť vo vilniusu minulý týždeň aj z ministrom financií fisherom. A samozrejme aj naša veľká citlivosť na úniky depéhá pri obchodných obratoch s maďarskou republikou s českou republikou a s poľskom, o tej aj vašej finančnej správe určite bude vedieť hovoriť

VM: my my o tom ještě budeme mluvit, pro tuto chvíli děkuji do bratislavy slovenskému ministru financí vicepremiérovi petrovi kažimírovi. Libore dušku, tady vidíme slovenské jak říká slovenský vicepremiér tažení nebo křížovou výpravu proti daňovým únikům. Když jste zmínil ten globálnější pohled, že česká republika slovensko jsou pod průměrem evropské unie co se týče šedé ekonomiky a daňových úniků, tak (.) ale vidíme registrační pokladny, úctenkova loterie, zpřísnění trestů za daňové úniky. Co podle vás nahrává daňovým únikům a té šedé zóně, když se podíváme na česko popřípadě na slovensko

LD: je to vždycky dvě kombinace dvou věcí. Jedná se o složitost daňového systému a daňové výjimky, prostě platí různé sazby, jsou různé kličky, jak se dani vyhnout a čím více se jich

otevře, tím je snazší cesta, jak se vyhnout daním a druhá je prostě nedokonalá byrokracie. Co třeba dnešní stát doká- myslím všechny moderní státy dokážou naprosto perfektně vybírat daně zdaněním mezd, prostě proto, že už nikdo, jako to bylo někdy před padesáti sto lety v různých zemích, nefunguje to tak, že by každý dělník donesl daňové přiznání na finanční úřad, ale ta daň se strhává rovnou od zaměstnavatele. Daně z úroku v bankách se zase nevybírají od poplatníků, ale strhávají si je rovnou banky. Ta, je prostě část ekonomiky, kde toto ještě není praktické, kde k tomu nedochází, kde se to aspoň donedávna nedařilo tímhle tím způsobem nějak agregovat nebo vlastně zavést to, že když se vybírá daň, tak je vždycky pro stát šikovné, že když tu informaci, že někdo má příjem nebo nějakou tržbu, přichází ze dvou zdrojů. Jednak od toho, kdo ten příjem inkasuje, a zároveň od toho, kdo platí. Jo, takže to je například ten situace, kdy banka mně platí úrok a zároveň dává na mě jakoby bonzuje státu, že jsem inkasoval úrok nebo zaměstnavatel

VM: je to bonzování i ta [[účetková loterie]]?

LD: [[bonzování ( )]] a právě je to možná škaredé slovo, ale je to přesně o tom, že najednou stát by měl dostat informaci od živnostníka nebo podnikatele, že má tržby, a zároveň i od spotřebitele má tu účtenku a může si je spojit. Není to samozřejmě zadarmo, je pravda, že něco takového je nemyslitelné jo ještě před dobou, kdy nebyl internet nebo počítače, byť už v té době byla daň z přidané hodnoty. Je to myslitelné a proto se to asi zavádí dnes, kdy se dá všechno dělat elektronicky a ty jednotlivé údaje se dají nějakým způsobem spárovat, jak už pan ministr naznačoval i to na slovensku dělají, že najednou objevují nějaké účtenky z pokladen, které ( )

VM: a vy byste si jako akademik z toho neutrálního hodnocení doporučoval v česku?

LD: potřeboval bych vědět asi víc čísel. co mi chybí možná jsou, ale rozhodně potom se neobjevují v těch debatách je, jaké jsou skutečně ty náklady a přínosy. O těch přínosech třeba registračních pokladen bysme o nich i něco málo víme, například i chorvatsko nedávno, velmi nedávno zavedlo registrační pokladny. V prvních měsících fantastický zase efekt pro státní rozpočet. Fyzické osoby, zejména takové ty drobné restaurace, rodinné podniky najednou hlásí o třicet šest procent vyšší tržby. U právnických osob, které jsou už kontrolovanější, tam je ten nárůst jenom o dvacet dva procent, jo. To znamená, že potom se novináři rádi chytanou konkrétních případů, kdy některým restaracím zázrakem i desetinásobně i vícekrát jako vzrostly přes noc tržby. No takže tadylecta schopnost těch registračních pokladen rozhodně vygenerovat vyšší příjmy je asi sotva zpochybnitelná. Oproti tomu jsou náklady, o kterých by bylo to je nutné je trochu lépe znát a porovnat. Jsou to náklady pro ty živnostníky. Nejsou malé, jo prostě tisíce a pak při zavádění desítky tisíc korun. A to je je nutné prostě nějakým způsobem rozumně vyhodnotit, jestli se to opravdu vyplatí.

VM: ekonom libor dušek, hosty otázek zůstávají slovenský ministr financí vicepremiér peter kažimir v bratislavě, a také v pražském studiu generální ředitel generálního finančního ředitelství jan knížek. Přepněte si na zpravodajskou čtyřadvacítku, kde otázky i o vašich daních pokračují za pár okamžiků po stručných zprávách.

<http://www.ceskatelevize.cz/ivysilani/1126672097-otazky-vaclava-moravce/213411030500922>

VM: a vstoupili jsme do druhé hodiny dnešních otázek. Ještě jednou vítejte na zpravodajské čtyřladvacítce. V úvodu dokončíme diskusi nejen o daních. V klidu a v míru spojence nepotřebujeme, když se ale žene bouřka, je nám deštník dobrý. Česko vstoupilo do severoatlantické aliance před čtrnácti lety. Své závazky dokázalo plnit (.) jen dva roky. Pak armádní rozpočty už jen klesaly. Strkáme hlavu do písku před problémem, který se může vymstít a spoléháme na blanické rytíře, cepy a sudlice nebo je severoatlantická aliance jen formalita, protože závazky neplní (.) většina členských států? Hostem další části pořadu bude ministr obrany v demisi vlastimil picek a velvyslanec české republiky při severoatlantické alianci jirí šedivý. A o jakých tématech se po dnešních otázkách začne mluvit?

Rep: tažení proti takzvaným daňovým rájům. Evropská komise zkoumá systém firemních daní v některých státech unie. Jsou mezi nimi například irsko, lucembursko či nizozemsko. Některé nadnárodní firmy totiž využívají ke snížení své daňové zátěže právě ty státy unie, které jsou považovány za takzvané daňové ráje. Slovenská inspirace. Sociální demokraté slibují i v česku účtenkovou loterii, kterou před několika dny spustila slovenská vláda. Jejím cílem má být boj proti daňovým únikům. Účtenkové loterii však musí předcházet zavedení registračních pokladen

Jan Mládek: ( ) má zájem spustit účtenkovou loterii, ale já bych chtěl říct, že účtenková loterie může přijít teprve potom, co budou zavedeny registrační pokladny s fiskální pamětí.

Rep: policisté dostanou přidáno, vojáci ne. I s tím počítá návrh státního rozpočtu na příští rok. Zatímco rozpočet policie se zvyšuje, armády stagnuje. Návrh státního rozpočtu má rusnokův kabinet v demisi schvalovat už ve středu.

VM: připomínám, že hlavními hosty dnešních otázek zůstávají v bratislavě slovenský vicepremiér ministr financí peter kažimir, kterému ještě jednou přeji hezké odpoledne, vítejte na zpravodajské čtyřladvacítce, pane vicepremiére.

PK: dobrý deň do prahy prajem.

VM: a v pražském studiu jsou hosté otázek generální ředitel generálního finančního ředitelství jan knížek a ekonom z akademického pracoviště cerge é í libor dušek, i vám ještě jednou hezké odpoledne, vítejte na zpravodajské čtyřladvacítce.

LD: dobrý den

JK: dobrý den

VM: skončili jsme v diskusi o registračních pokladnách, jejich zavádění. Libor dušek tady uvedl nejnověji ten chorvatský příklad. V české republice měly být povinně zavedeny ty registrační pokladny. Kolik lidí by je vlastně pane řediteli muselo kontrolovat, to znamená, jaké by byly personální náklady státu, kdyby byly zavedeny povinně registrační pokladny, aby vy jste jako generální finanční ředitelství kontrolovali, zda ti živnostníci ty registrační pokladny používají?

JK: bavíme se asi o stovkách nových nových pracovních míst, já bych to odhadl něco mezi čtyřmi sty až pěti sty pěti sty místy. Pět sty kontrolorů, kteří se budou pohybovat v terénu a ty účtenky kontrolovat, protože samozřejmě se zavedením registrační pokladny musí jít tedy ruku v ruce povinnost toho člověka nejen vyžadovat, ale opravdu si ji vzít tu účtenku.

VM: no to jsou ty ty loterie a a ten slovenský slovenský příklad. Slyšel jste [[slovenského vicepremiéra]]

JK: [[ano ano ano slyšel]]

VM: že mají dvě stě podání a vaši kolegové na slovensku hned v pondělí zahájí kontrolu dvou stovek falešných nebo divných registračních pokladen

JK: tak když předpokládáme, že nebývá zvykem, aby chodil na kontrolu jeden berní úředník, to je už z principu věci. A předpokládáme-li, že ty pokladny se nenalézají na jednom místě tak se to určitě bude pohybovat, tak musí někde jít někam sto padesát dvě stě dvě stě lidí minimálně (.) v první vlně, aby začalo kontrolovat.

VM: vy byste uvítal takovou když (.) si hypoteticky řekneme v česku budou povinně spuštěny registrační pokladny, aby aby k tomu byla ta ta loterie?

JK: pakliže budou povinně spuštěny a rozhodne tak politická reprezentace, já to, tu loterii považuju za určitou nadstavbu, nicméně byl bych (.) v celkovém přístupu k tomuto problému trochu zdrženlivější, protože prostě technicky technokratický úředník vidíme celou řadu nákladů na straně podnikatelů a tím že to zavádí slovenská republika, se kterou máme řekněme v-velmi dobré vztahy a finanční správa obzvlášť, to musím to musím zdůraznit i do bratislavy jestli mě poslouchá pan ministr, tak samozřejmě my budeme po této stránce velmi záhy vyhodnotit veškerá rizika a zkušenosti slovenské strany a případně se přizpůsobit či použi poučit

VM: Ehh, když se v česku ujal vlády kabinet premiéra Jiřího Rusnoka, slíbil veřejnosti právě boj proti daňovým únikům. Připomeňme si Rusnoka slova na, která pronášel před měsícem a půl v poslanecké sněmovně

JR: k našim prioritám patří také boj proti daňovým únikům. (.) Zde zajistíme efektivnější činnost a kooperaci všech organizací resortu ministerstva financí a také spolupráci s orgány činnými v trestním řízení. (...) Připravíme návrh zákona o registračních pokladnách s fiskální pamětí. Ty požadují mimo jiné zavést podnikatelské svazy. Toto opatření považujeme za klíčový a důležitý krok ke snížení daňových úniků a k zajištění rovných podmínek v hospodářské soutěži.

VM: sliboval na začátku srpna v poslanecké sněmovně premiér Jiří Rusnok. Znovu míříme do Bratislavy, kde hostem otázek zůstává slovenský vicepremiér ministr financí Peter Kažimír. Jaké jsou vlastně náklady u vás na ty registrační pokladny, které jsou povinné, aby dávala smysl i ta účtenková loterie?

PK: vy ste hned v úvode hovorili o tom, že slovensko má registračné elektronické registračné pokladnice rok a půl, ale to nie je pravda. Slovensko má registračné pokladnice od roku devädesiat sedem tuším, či vyše pätnásť rokov. Je pravdou že pred rokom a půl vznikla zákonná povinnosť opatrit' tieto pokladnice takzvaným fiškálnym modulom. Dnes je to dnes je to už nevyhnutnosť a toto dodatočné opatrenie stálo našich podnikateľov štyriacť miliónov eur. To je to sú odhadované náklady, ktoré samozrejme zaplatil byznys. Bola okolo toho veľká naozaj veľká diskusia, ale treba povedať že registračné pokladnice ktoré by ak byste sa rozhodli zaviesť registračné pokladnice, musia byť na čo najvyššej technologickej úrovni, v danom prípade možno dobrým príkladom je aj aj Chorvátsko kde sú to podľa mojich

informací už onlajn pokladnice napojené na finanční správu. Čo samozrejme predpokláda aj náklady aj prípravu na strane štátu a vtedy to dostáva už jasný jasný zmysel

VM: počítám-li správně, říkal jste čtyřicet milionů eur, víte euro nemáme, tak se snažím rychle to počítat jako nematematik a člověk který proto šel na humanitní školu, to je nějakých víc než osum téměř deset deset miliard korun českých jako náklady. Kolik lidí libore dušku, kolik tedy to je pře přepočteno? Po-pohyb...

JK: nebudeme s vámi pane doktore polemizovat (smích)

VM: ne, vy jen polemizujte, protože vy se počty živíte. Kolik jsou pak náklady samotného státu na kontrolu? Tady jste slyšel od jana knížka nějakých tři sta až pět set kontrolorů v česku, pokud by registrační pokladny byly zavedeny v české republice.

PK: pozrite sa, my máme na slovensku deväť tisíc pracovníkov finančnej správy. Je to kombinácia daňovej a celnej správy, pretože ju máme sjednotenú od prvého januára minulého roku a zaviedli sme ale novinku. My sme v podstate zavedli legislatívnu zmenu takú, že že všetkých deväť tisíc pracovníkov finančnej správy môže po čas pracovnej doby aj mimo pracovnej doby kontrolovať registračné pokladnice. Eeh my sme mali tie isté skúsenosti. Mali sme nejakých tisíc päť sto kontrolorov ktorí sa venujú samozrejme nie len registračným pokladniciam no a ostatný sa tieto problematike nevenovali, ale v hovorím v rámci v rámci súboja akčného plánu súboja s daňovými únikmi zavedli aj toto opatrenie. Rozbieha sa a sľubujeme si od toho veľa pretože tí ľudia ktorí pracujú vo finančnej správe sú podobne ako polícia vlastne v službe aj mimo pracovnej doby a tým padom vytvárame vytvárame priestor pre ďalšie a ďalšie kontrolorov

VM: a ty náklady na onu onu účtenkovou lotérii?

PK: tak tu vás dúfam že prekvapím, no samozrejme že je to pod mikroskopom aj našich médií, ale samotná technická technologická príprava na strane loterievej spoločnosti vo výške sto osemdesiat tisíc eur bez dépéhá, že my to vnímame ako naozaj ako nízkonákladovú vec a základnou podmienkou lotérie bolo to abysme nevyvolali dodatečné náklady pre pre naše podnikateľské prostredie. To znamená musíme pracovať s takými pokladnicami a s takým systémom ktorý tu je verte bolo by najjednoduchšie pre nás zo zákona prikázať onlajn napojenie, ale to by vyvolalo samozrejme naozaj v v desiatkách miliónov ďalšie investície v v čase krízi pre byznys a touto cestou sme nechceli ísť. Výsledkom je možno ehh možno kostrbatá komunikácia možno možno zťaženie na strane zákazníka a hráča, ktorý musí hľadať ehh uvedené kódy na rôznych miestach, nemáme zjednotený vizuál napríklad bloku a podobne. Ale s týmito veciami sa postupne vyporiadame. Základom bolo nezvyšovať náklady (.) na strane byznysu, to sa podľa nás podarilo a na strane štátu to bolo sto osemdesiat sedem tisíc eur, technologických úprav v v type v type našej loterievej spoločnosti a ešte dodatočných tri sto tri sto päťdesiat tisíc eur na marketing a na a na popularizáciu lebo s týmto samozrejme budeme pokračovať ďalej

VM: Ehh, členské státy evropské unie a vy už jste mluvil o daňových únicích a boji proti daňovým únikům v rámci evropské osumadvacítky, tak podle nejnovějšího prohlášení jednoho z komisařů musejí zreformovat jednotlivé státy unie vnitrostátní daňové systémy tak, aby usnadňovaly dodržování předpisů, odrazovaly od daňových úniků a vyhýbání se daňovým povinnostem. Co ale když jste na slovensku v tom tažení, v té křížové výpravě, jak to

označujete proti daňovým únikům, tak samotné daňové ráje a a ten odliv peněz, který i ze slovenska, z české republiky můžeme v souvislosti s daňovými ráji považovat.

PK: já by som tu chcel upozorniť samozrejme na to, že sa nachádzame v takovom zvláštnom období. Je pravdou, netreba to zakrývať, slovensko zrušilo rovnú daň a zvýšilo aj korporátnu daň na dvadsať tri percent z devätnástich, čo samozrejme vytváralo diskusiu aj ďalší tlak na optimalizáciu daňových povinností, nazvem to tak eufemisticky. Ale musím povedať že to je že sa to deje v období, keď téma potláčania daňových rajov sa dostala naozaj na najvyššiu úroveň gé osmičky, gé dvadsaťky, kde v podstate aj krajiny, ktoré dodnes tolerovaly tento režim, dokonca z neho mali aj nejaké výhody sa zavádzali, že behom dvoch troch rokov dojde k zásadnému potlačeniu daňových výhod daňových rajov, môžem hovoriť napríklad o registroch zoznamoch takzvaných benefiálnych, to znamená vlastníkov tých schránkových firiem ktorí dnes sú skrytí, znamená my právnikov a auditorov hovorí sa o v podstate o povinnosti zverejňovať skutočných majiteľov. Hovorí sa o automatickej výmene daňových informácií. Aj česko aj slovensko sú signatármi dohody o i sí dí, ktorá vlastne vytvára akosi modelovú zmluvu o výmene daňových informácií. Poviem vám príklad, my zavádzame vlastne od prvého januára zvýšenú zrážku o daň tridsať päť percent do na platby do krajín s ktorými nemáme žiadnu spoluprácu, podobne sa to udelalo aj v českej republike myslím že minulý rok. Už len po náznaku, že ideme prijať takúto legislatívu sa lichtenštajnsko obrátilo na nás s požiadavkou na uzatvorenie zmluvy o výmene daňových informácií. Samozrejme desiatky rokov predtým to nebolo možné. Čiže podľa mňa nachádza dochádza k obrovskému posunu aj na tom medzinárodnom poli. Môžte si spomenúť na kroky prezidenta putina v rusku v prípade cyperskej krízi, na kroky americkej administratívy v oblasti súboja s da- o dane, pretože každý minister financií každá vláda v časoch krízi hľadá hľadá peniaze a konečne sa rozhodla teda hľadať tam, kde kde jich má hľadať to znamená v oblastiach, kde kde sú daňové ráje a kde sú proste bezprecedentné výhody na podnikanie, ale nie fér podmienky.

VM: konstatuje slovenský vicepremiér ministr financií peter kažimir, ktorý byl hostem otázek, děkuji vám do bratislavy, že jste si vyšetřil čas svého nedělního programu pro tento pořad a přeji vše dobré

PK: ďakujem, tak isto len pekné, krásny zvyšok nedele.

VM: teď když tedy dokončíme ty ty registrační pokladny, spočítal jsem to správně kolem těch deseti miliard, že by, že byly ty

JK: myslím, že ano

VM: že byly ty

LD: já si myslím, že to je miliarda né?

VM: že je co- prosím?

LD: čtyřicet krát dvacet pět je tisíc, takže miliarda?

JK: takže miliarda

VM: miliarda! Tak jsem to spočítal špatně

LD: tak v česku by to bylo jednotky miliard řádově

VM: v česku by to byly jednotky e-existují takové propočty?

LD: (k JK) dělali jste takové...?

JK: ne ne ne ne, myslím, že v tuto chvíli tyto propočty neexistují, protože eeh, ty podmínky řekněme toho toho zákona, kde by se registrační pokladny zaváděly nejsou nejsou známy. Je otázka, jestli opravdu úplně každé podnikání, nebo jestli tam bude nějaká výjimka, kolik. Je otázka, jestli bude potřeba mít ehh certifikovanou záložní pokladnu a tak dále a tak dále. To musí určit tedy samozřejmě v podstatě asi politická reprezentace.

VM: citoval jsem páteční prohlášení komisaře pro daně evropské osumadvacítky šemety členské státy dál musejí reformovat vnitrostátní daňové systémy tak, aby usnadňovaly dodržování předpisů, odrazovaly od daňových úniků a vyhýbání se daňovým povinnostem a zlepšily efektivnost výběru daní. Co to znamená v českém příkladě z pohledu generálního finančního ředitelství pane řediteli? Jsme-li u dépéhá

JK: tak jsme-li u dépéhá, tak my jsme samozřejmě my už máme celou řadu prací za sebou, máme ehh sice v tuto chvíli mírně umrtvený, nicméně systém kontroly účtů, přes který se bude obchodovat, máme takzvaného nespolehlivého plátce, pakliže máme problémy na daně z přidané hodnoty u pohonných hmot, tak ehh tak vybíráme kauce do registru. Není úplně dneska tedy tak samozřejmě a jednoduché zapsat se do registru plátců nebo respektive obchodníků s pohonnými hmotami. Čili my celou řadu vnitřních opatření jsme zavedli v průběhu minulého roku roku dvou. Problém je, že samozřejmě to dépéhá a ono to zaznívá velmi často je prostě komplikovaná daň. A je to hodně daň pro džentlmeny. Opravdu když jste džentlmen ta daň je dobře vymyšlená a báječně funguje. V okamžiku, kdy toho někdo-jaksi přijde s cílem, že ji nezaplatí a je to, je to jeho byznys, neplacení té daně, tak se to nesmírně obtížně kontroluje. Druhou věcí, kterou bych chtěl ale zmínit lehce na to navazující je, my se pořád bavíme o tom, jak v daních budeme řekněme lidově chytat daňové úniky. To není jenom o daních, to je o celém podnikatelském prostředí, to je to je o tom, jestli když přivedu firmu ke krachu s pro- s prokazatelně díky daňovým podvodům, jestli si okamžitě můžu založit novou. Jestli mohu donekonečna hledat někde bílé koně, kteří evidentně nemají žádný kapitál, žádné zkušenosti s podnikáním, a teď nechci, aby to vyznělo nějak špatně ale ma- jestli mají vůbec schopnosti podnikat, a přesto jsou na ně napsány firmy. A v podstatě vše je vše je [[podle zákona v pořádku]]

VM: [[to je teď zásadní podle vás]] to je podle vás teď základní problém českého práva?

JK: je to jeden ze základních problémů. Podle mě nepochybně ano, protože ne všechno, ty daně ty daně jsou svým způsobem důsledkem. Upřímně řečeno ty kauce na ty pohonné hmoty, a byla kolem toho ohromná diskuse, to je jedna pro mě jedna z vlaštovek, kdy stát zareagoval tak, že si je vědom, že i v jiných, na první pohled nedaňových zákonech lze opatřením jaksi zkusit daňovým daňovým únikům bránit.

VM: zpřehlednit výběr daní, zdravotního sociálního pojištění má také jednotné inkasní místo. S jeho vznikem počítají už schválené zákony k prvnímu lednu roku dva tisíce patnáct. Vraťme se ale v čase, co všechno říkali čeští politici na adresu vzniku jednotného inkasního místa.

Martin Kocourek: urychleně dokončíme projekt jednotného inkasního místa pro daň z příjmu, platby sociálního a zdravotního pojištění a cla. Finanční kontroly tak bude provádět pouze jeden úřad.

Eduard Janota: ministerstvo financí v podstatě v tomto smyslu předložilo určitý materiál, který je jedním z východisek zpracování eh zpracování eh novely verze takzvaného jednotného inkasního místa

Petr Tluchoř: jednotné inkasní místo ano my v tuto chvíli eh do koaliční smlouvy eh zařazujeme termín do konce roku dva tisíce třináct, nicméně nicméně byli bychom rádi a budeme usilovat o to, aby ten termín byl ještě ještě rychlejší.

Miroslav Kalousek: v této houštině se musí každý daňový subjekt pohybovat, má pět správců daně, všechno počítá z jiného základu, takže na dalším slajdu je ten cíl, ten základní cíl, ke kterému všichni směřujeme

Petr Nečas: byla schválena další fáze daňové eh reformy, a že především tím, že bude vytvořeno jedno inkasní místo, tak to umožní platby daní, pojistného na sociální zabezpečení a pojistného na veřejné zdravotní pojištění vlastně v jedné eh instituci

Miroslav Kalousek: jednotné inkasní místo, které začne fungovat od roku prvního první dva tisíce čtrnáct vybere prostředky pro stát, kraje i obce. Jednotné inkasní místo to obcím, krajům poukáže na účet u české národní banky

Jan Mládek: jedním z velkých technických problémů je, že současná vláda eh vymýšlí další eskarty, které se jmenují tentokrát džim nebo jim, jednotné inkasní místo. My to budeme muset odložit, protože jinak to skončí úplně stejně jako eskarty.

VM: zaznamenaly otázky v průběhu uplynulých tří let (.) výroky politiků na adresu jednotného inkasního místa. Odbory vyzvaly tu budoucí vládu, aby zastavila zavádění takzvaného džimu, chcete-li jednotného inkasního místa, které má být od roku dva tisíce patnáct. V jaké fázi vy už pane řediteli jste v zavádění jednotného inkasního místa?

JK: tak my jsme v podstatě celou tu dobu, tak jak probíhala ta reportáž po jednotlivých letech se připravovali řekněme technicky, takže pokoušeli jsme se změnit naši organizační strukturu, což se nám podařilo. Ještě jsme ve fázi řekněme překlopení a modernizace daňového informačního systému do jeho větší centralizace, což bychom ale museli udělat stejně tak jako tak bez ohledu na budoucí vývoj abychom abychom nezaspali dobu a v tuto chvíli čekáme, jak dopadnou jak dopadne legislativní proces u několika zákonů, které jsou v běhu které by měly vznik jednoho inkasního místa podpořit. Ehh, já bych se jenom rád vyjádřil k tomu, co jste říkal, já jsem taky zaznamenal reakci odborových odborových předáků. Tam mi není úplně jasné, jestli jestli je napadána jakoby ta ta myšlenka samotná, to znamená jeden správce univerzální na všechno, anebo způsob provedení těch zákonů.

VM: zatím se zdá způsob provedení. Jestli ten způsob provedení ohrožuje tu věc, aby to nedopadlo jako s eskartami jak jste slyšeli i jana mládka.

JK: ehh, že ta že ta legislativa má celá řada celou řadu úskalí, to je to je nepochybné. Ale že ta myšlenka a je možná potřeba se s nima ještě vypořádat, to je také nepochybné, ale že ta samotná myšlenka je aspoň tedy po mém soudu správná, je je jednoznačné. Ty ty sociální

odvody, kterým, kterým teďka říkáme pojistné, oni to v podstatě žádné pojistné nejsou, to jsou [[daně]]

LD: [[daně]]

JK: to jsou daně jako kterékoliv jiné, akorát mají mají tento název a pakliže by se skutečně podařilo legislativě, jakože k tomu nějakým způsobem směřujeme, dospět do jednoho základního základu těch všech tedy až už příjmových příjmových daní či těch v uvozovkách sociálních či zdravotních daní, pak by to bylo jenom a jenom dobře. Takže pro mě ta myšlenka je v zásadě krok velmi správným směrem. My se na to technicky připravujeme už dva dva tři roky zpátky tak jak o tom bylo hovořeno-

VM: může to dopadnout jako eskarty, tak jak se na to připravujete?

JK: eh, tak já pevně doufám pevně doufám že nikoliv, tady bych chtěl jenom říct, že k k tomu prvnímu první dva jedenáct ta daňová správa se vznikem v podstatě čtrnácti krajských finančních úřadů a odvolacího finančního ředitelství udělala tak obrovskou změnu, která prostě tady dvacet dvacet let nebyla a vůbec nechci říct, že to je hladký proces. Ale mám za to, že kromě několika drobných excesů si veřejnost v podstatě nepovšimla a ani v tom mediálním prostoru si tedy nevšímám, že by ta reorganizace měla dopadat nějakým strašlivým krachem. Takže vlastně za zády máje tu zkušenost, tak bych řekl že že nikoliv. Ale mm je možná ještě potřeba ehh probrat probrat tu legislativu.

VM: libore dušku ta ta centralizace sjednocování viz příběh jednoho inkasního místa přispívá k lepšímu výběru a efektivitě fungování daňové soustavy jako takové v té dané zemi?

LD: jako o tom, že třeba jednotné inkasní místo až bude pokud bude fungovat dobře, že to usnadní život všem podnikatelům o tom není sporu. Vlastně spíš si člověk říká, proč vůbec vznikla taková anomálie, kdy tři stejné podobné daně vy-vybírají vlastně tři instituce. Co u nás je spíše problém je, že prostě špatná tvorba legislativy, kdy se řek- ehh- prostě různá témata házejí do jednoho balíku, takže i s tím jednotným inkasním místem bylo zároveň přijata řada daňových změn, které skutečně mění výši daní radě lidí, některým poměrně radikálně a pokud se žádná nová zákony nepřijmou, tak tyto všechny změny už od roku dva tisíce patnáct vstoupí v účinnost, takže například pro ty nejlépe placené zaměstnance, myslím ty co mají příjmy hodně nad milion, tak ti před pár lety tyto příjmy nad milion byly zdaňovány pouhými patnácti procenty, teď je to třicet čtyři, pokud ten zákon tak jak je napsán vstoupí v platnost, tak to v roce dva tisíce patnáct bude čtyřicet devět procent, jo, takže to je jako ex- velice radikální změna, jak zdaňovat ty nejbohatší, nejbohatší zaměstnance a když se tyto změny míchají do sebe, ta to ty technické s těmi řekněme reálnými změnami sazeb, potom vznikají další politické třenice, kdy se nedá vlastně ani přesně říct z výroků politiků, když nějaký zákon chtějí prosadit potom, aby zůstal, nebo naopak že ho zruší po volbách, jestli tím útočí právě spíš na tu technickou stránku nebo proti těm změnám daňových sazeb. A pak se dějí ty rizika, která v rizika ve kterém je jak jednotné inkasní místo, tak i nový občanský zákoník, kde právě proto, že do těch různých technických zákonů byly nasazeny ještě další reálné změny, které se politicky nelíbí, tak z těchto politických důvodů spíš nemusí jako je ohroženo nebo jakým způsobem bude zpochybňováno jednotné inkasní místo. Sociální demokracie říká, že odloží, to samé občanský zákoník, kde některé ty prováděcí předpisy, které nejsou sice nezbytné pro jeho účinnost, ale je dobré je mít, zase nebyly schválené kvůli tomu, že tam byly nasazené daňové zákony. To není způsob jak dělat dobrou daňovou legislativu, zvyšuje to ještě nejistotu lidí, jaké vlastně budou platit daně za rok za dva a tady

máme zákony, které nám to říkají na několik let dopředu, a zároveň víme, že nebudou platit, protože po volbách se nějakým způsobem změní.

VM: Když se podíváte libore dušku ještě na to co teď slibují politici v souvislosti s potíráním mm- té šedé zóny, kterou vy jste řekl, že jsme pod průměrem evropské unie na těch zhruba šestnácti šestnácti procentech. Tedy že ten výsledek není není tak špatný ehh jako v některých jiných zemích. Co vám tady chybí v souvislosti s bojem proti daňovým únikům v té obecné politické rovině těch, kteří budou tvořit ty budoucí zákony?

LD: podívejte se, když se podíváte na volební programy řady stran tak tam najdete jedno společné téma, jo všichni řeknou že budeme zlepšíme výběr daní a budeme bojovat proti daňovým únikům. Což je nic neříkající informace, protože přece žádný politik neřekne zhoršíme výběr daní, žejo. Potom někteří jsou konkrétní jak a někt- většinou ale konkrétní nejsou. A pak v jiných částech programu, ať už týkající se daní nebo něčeho jiného je dlouhý seznam nových daňových výjimek, jo úlevy manželům, když si koupí svůj první byt, po- obnovení investičních podmínek pro zahraniční investory a tak dále a tak dále. To jsou všechno témata která do budoucna za á zhoršují výběr daní, protože to otevírají zase nové různé cestičky, jak se lidé daním můžou vyhnout a za bé zvyšují náklady na výběr, protože všechny ty různé daňové výjimky, jestli opravdu je to první byt, jestli ti daňoví zahraniční investoři si neulívají zisky eeh jo, tak aby využili té doby, kdy najednou mají daňovou úlevu. To všechno budou daňoví úředníci kontrolovat, to bude stát spoustu práce, bude to stát spoustu papírování, budou lidem chodit doporučené dopisy, aby doložili nějaké papíry a tak dále a tento čas daňových úředníků nemůže být pak jako využít na to, aby honili ty skutečné ehh podvodníky

VM: takže byste-

JK: mohu jenom krátce?

VM: ano

JK: zlatá slova. Děkuju

VM: (smích) říká státní úředník jan knížek, který byl hostem dnešních otázek a děkuji i liboru duškovi, ekonomovi z akademického pracoviště cerge é í. Děkuji vám oběma, že jste byli hosty otázek a přeji hezký zbytek neděle

JK: také děkuji

LD: na shledanou

<http://www.ceskatelevize.cz/ivysilani/1126672097-otazky-vaclava-moravce/213411030510922-otazky-vaclava-moravce-2-cast>

Transkript 4

Otázky Václava Moravce

3. listopadu 2013

VM..... Václav Moravec, moderátor

DP..... Daniel Prokop, sociolog

VB..... Václav Bělohradský, profesor, filozof

MS..... Martin Stropnický, poslanec

VM: Vstoupili jsme do druhé hodiny dnešních Otázek. Ještě jednou vítejte na zpravodajské čtyřladvacítce. V jejím úvodu dokončíme diskuzi o rizicích oligarchizace tuzemské politiky a médií. Trafiky pro exposlance ODS jsou v pořádku. Okolnosti složení mandátu podléhají imunitě, ta se vztahuje na veškeré, zřejmě i fyzické projevy členů Parlamentu. Nejvyšší soud tento týden znovu rozmetal argumentaci olomouckého vrchního státního zastupitelství. Byla celá akce proti triu Šnajdr, Tluchoř, Fuksa jen blamáž? Proč státní zástupce nedokázal ani napodruhé předložit silné důkazy? Nebo je výklad imunity v podání soudců příliš velkorysý? Diskutovat přijdou olomoucký vrchní státní zástupce Ivo Ištvan a předseda trestního kolegia Nejvyššího soudu Stanislav Rizman. A o jakých tématech se po dnešních Otázkách začne mluvit?

VM: Povolební vyjednávání. Lidovci a hnutí Ano 2011 podnikatele Andreje Babiše pracují na společných programových prioritách. Podle předsedy KDU-ČSL Pavla Bělobrádka to však neznamená, že by lidovci s hnutím Ano vytvořili nějaký blok vůči vítězi voleb, tedy vůči sociálním demokratům. Analýza předčasných voleb. Podle dat ze sociologického výzkumu společnosti Median a STEM Mark uskutečněného v průběhu voleb ztratili občanští demokraté pozici strany volené vysokoškolsky vzdělanými pravicovými lidmi. Nahradily ji TOP 09 a hnutí Ano.

DP: Oni jim lidé prostě přestali věřit, že jsou schopni řešit nějaké zásadní problémy eh dnešní společnosti.

VM: Poslední výsledky v kauze možného zneužití vojenského zpravodajství. Podle informací Otázek je chce policie a státní zastupitelství uskutečnit v příštím týdnu. Po příštím týdnu by pak mělo začít sepisování obžalob hlavních aktérů případu možného zneužívání vojenského zpravodajství.

VM: Připomínám, že hlavními hosty Otázek zůstávají bývalý diplomat, nově zvolený poslanec za hnutí Ano 2011 Martin Stropnický a filozof Václav Bělohradský. Ještě jednou vítejte ve druhé hodině Otázek na zpravodajské čtyřadvacítce, pánové.

VB: Dobrý den.

MS: Dobrý den.

VM: Vraťme se, Václave, k těm slovům, která říkal Martin Stropnický, že ta situace v České republice a v Itálii, to znamená srovnávání Berlusconiho a Babiše, je rozdílná. A to značně rozdílná. Ehm. (pokyne VB, dává mu slovo)

VB: Je rozdílná z historických důvodů. Ale, ehm, ten problém je stejný v tom, že to velké nebezpečí je, že lidé jaksi uvěří tomu, že řešením současné krize je ne dělba moci, ale spojit mediální, politickou a ekonomickou moc v jednoho korporátního aktéra, kterej to konečně vyřeší, kterej obrátí... Toto je skutečné nebezpečí, to bylo i u toho Berlusconiho.

VM: A není to tak, že to nebezpečí právě tím, jak dopadl Berlusconi může být eliminováno nebo potlačeno? Když se podíváme na konec Berlusconiho?

VB: Ehm. Co znamená, jak dopadl Berlusconi? Berlusconi dvacet let vlastně vedl válku se soudní mocí, v očích mnoha lidí je ta soudní moc vlastně zpolitizovaná a země je rozštípená. Kdyby dneska bylo referendum, tak by možná Berlusconi vyhrál. Jo? Tam ono skutečně, berlusconismus se nedá vrátit zpět. Tam došlo k nějaké hluboké proměně vnímání politiky, eh, můžeme použít různé výrazy. Jsou o tom celé studie, co je to vlastně berlusconizace italské politiky. Ale můžeme říct, že základ je poptávka po nějakém lídru, který v sobě spojí všechny ty, ty rozhádané složky společnosti a bude věci řešit. Ještě v tom hraje velká role, velkou roli taky, tak... Andrej Babiš řekl, že bude řídit stát jako firmu. Ale ve skutečnosti firma je byrokracie, je to úřad, je to organizace, která má nějaký racionální to. Ale on vystupuje vlastně jako charismatický lídr, a tím ukazuje na, na jeden rys, že vlastně za každým velkým podnikáním je, je taková charismatická osobnost, ať už je to Ford, Baťa, na kterého ostatně často lidi poukazují, jo? Že vlastně, najednou, že to je v rozporu s firmou, že jo, to je taková ta zakladatelská síla toho podniku, on se zjeví na scéně. Podnikatelé obvykle jsou za scénou, řeší. A teď se objeví na scéně ten podnikatel, a tím začne symbolizovat vlastně tu sílu toho podnikání, toho úspěchu, a začne ho používat v politice.

VM: A pane poslanče, tady Václav Bělohradský vlastně popisuje ty argumenty, které zaznívaly v předvolební kampani proti hnutí Ano 2011. Kolik času trávíte, ať už na poslaneckém klubu nebo uvnitř, eh, politického hnutí právě tím, jak se bude hnutí Ano v budoucnu chovat. Jestliže se budou v poslanecké sněmovně projímat, pro- probírat zemědělské zákony, mediální legislativa, tak aby těm kritikům, i Václavu Bělohradskému, jste nedali časem zapravdu, že ta jejich argumentace, že vlastně byla racionální, předvíдали něco, co bylo možné sledovat v Itálii. Kolik času tomu věnujete?

MS: Já jenom, že sem teď už zaregistroval na to oslovení pane poslanče, tak už si připadám, že-

VM: (smích)

MS: že je to opravdu nezvyk

VM: Jsem si uvědomil, že může být nevhodné vám říkat Martine Stropnický (smích)

MS: (smích) Ne, ne, ne, já, jenom mi to přijde pořád ještě trošku leg...

VM: Nemůžete si zvyknout

MS: ...legrační. Ne, víte co, já myslím, že budeme pod dvojnásobným drob- drobnohledem, samozřejmě, že některé ty obavy jsou legitimní, nabízejí se ty paralely, já bych si ještě dovolil přece jenom pár drobných mmm zásadních rozdílů. Je to úplně jiný lidský typus, taky s prominutím, on Berlusconi prostě od svého prvopočátku jednak jeho první velký podnikatelský počín byla pokud se nemýlím stavba velkého sídliště na kraji Milána, a už tam se mluvilo o tom, že to je propojené jednak s levicí, a jednak s lodžií Pidue, pokud se nepletu úplně. Už tam vlastně to bylo založeno na určitém, to pan profesor ví určitě detailněji než já. Ale pominu jeho, jeho zpívání a hraní na piano na parníku a podobně, to je úplně jiný typ. Je to, je to bonviván, je to extravert, je to, je to charismatický populistický řečník. Ehh. Pan Babiš je asketa, člověk jaksi výkonu a velké [[vnitřní kázně]]

VM: [[Počkejte ale]] také s populistickými hesly: Nejsme jako politici, makáme.

MS: Emmm, heleďte kampaně prostě potřebují nějaké zjednodušující nadpisy, to víme všichni, stejně tak jako úvodní stránky novin

VM: Není to tak ale, že je krátká cesta mezi zjednodušujícími nadpisy, slogany v kampani, a pak samoty samotnými politickými kroky?

MS: Já jsem přesvědčený, že ne. A co se týče třeba těch deníků, to je docela dobrý příklad. Já myslím, že pan Babiš by svoji investici, teď myslím ty dva deníky zničil a znehodnotil, kdyby se ukázalo, že jakýmkoliv způsobem nějak interferuje do jejich fungování a do jejich působení. Jo a znova odkazují teda na to, jak ty deníky psaly, jo, v té době námluv. Servilita v tom rozhodně nebyla.

VM: No ale zároveň tam byl únik toho, že Jágr podpořil Babiše reklamou na Vodňanské kuře, jako první to napsala Mladá fronta Dnes bez toho, aniž by zjistila, že Jaromír Jágr odmítá podporovat hnutí Ano, protože těžko oddělíte Vodňanské kuře a majitele vodňanských drůbežáren od předsedy hnutí Ano 2011.

MS: Já bych se vrátil k tomu, s čím jste vlastně se na mě obrátil jako s otázkou, to znamená (- --)

VM: Jak budete eliminovat ta rizika?

MS: Ano, ano.

VM: To znamená, že tady chcete přejít tu námitku třeba vůči Mladé frontě a tomuto jednomu z textů, které mohly dát spin do veřejnosti, že Jágr podporuje Babiše, protože rozdíl mezi vodňanským kuřem a hnutím Ano v té době nebyl Mladou frontou dostatečně kriticky prozkoumán?

MS: Tak já netvrdím, že se v tom, v té bouři, jo, to nic jiného nebylo, té kampaně, nestalo třeba pár nějakých věcí, které mohou vyvolávat otazníky, ale to je jenom další důvod k

nějakému ještě vlastně zpřísnění jisté, řekl bych tomu skoro autocenzury. A tomu, že my víme a musíme vědět a musíme cílevědomě pracovat na tom, že jsme skutečně pod dvojitým mikroskopem. Je to svým způsobem s prominutím nevýhoda. Ale ještě jednu(---)

VM: Jak se tedy zachováte právě při projednávání té mediální legislativy a těch zákonů a kolik času tomu v rámci poslaneckého hnutí Ano či v rámci strany jako takové věnujete?

MS: Tak já nebudu lhát a tvrdit, že teďka se zabýváme hlubokomyslně mediální legislativou, protože my pořád nevíme, s kým budeme jednat a v jakém složení, a to nás docela pálí, jo, protože cítíme, že jsou tady nějaká očekávání. My se nikam neřítíme, a zároveň jsme poslední, kdo by chtěli věci oddalovat. Tadyta složitá situace nás netěší jako řadu asi občanů této republiky. Takže nebudu lhát a říkat, že propracováváme věci teďko konkrétně do nějakých detailů. Eh, ale platí tady znovu to, že my nemůžeme, nemůžeme z podstaty věci navrhnout nějaké, nějaká nová znění nebo nová ustanovení, která by vnášela sebemenší stín jakoby do toho, že se chceme od toho eeh oddělit, a že to je prostě jakási akvizice podnikatelská, která nebude interferovat s politickým životem toho hnutí.

VB: Ale už interferuje. Protože například v rozhovoru ze sobotních novin řekl pan, pan Babiš tuto větu: Mám dobrou pověst, samozřejmě ne v českých médiích. Tato jednoduchá věta vyslovená majitelem Mafry už něco znamená, to přece tak nemůže zůstat. Samozřejmě ne v českých médiích. To znamená české m-, česká média ho pomlouvají. A proč? Vedou proti němu kampaň. Co to znamená, ta věta? To znamená, tím, že vlastní média, tak je nastoleno jakési prostředí, v kterém určité, určité věty už mají jinou váhu, než by měly, kdyby nevlastnil Mafru. Jako říct samozřejmě ne v českých médiích – co znamená to samozřejmě? No že, že, že jsou špatná česká média? Proto on v nich nemá dobrou pověst? Co znamená ta věta? Rozumíte.

MS: Ano.

VB: Tady se mění způsob, kterým slyšíme určité věty...

MS: No tak, [[jestli mohu?]]

VB: [[...najednou.]]

MS: Neznám příliš mnoho politiků, kteří by občas se neopřeli do médií, protože ten vztah je jaksi pejsek a kočička, to prostě nefunguje úplně dobře, a je to tak normální

VB: (příkyvuje)

VM: Počkejte, ale ti spolu vařili dort! (---)

MS: A jak to dopadlo?

VM: Se omlouvám, jaký je vztah pejska a kočičky, jestli myslíte tu pohádku, tak...

MS: Ne, ne, ne, je to ze své podstaty antagonistický vztah, ale může být korektní, samozřejmě. Ale jednu věc řeknu zcela otevřeně, pan Babiš nebyl zvyklý, na to, že ho média nějakým způsobem masírovala. My jsme mu to říkali od začátku, zvlášť my, kteří jsme se pohybovali třeba nějaký čas v showbyznysu: Teď se připravte, šéfe, protože teď vás začnou

grilovat za cokoliv, a za vaši manželku, a že děti neprospívají a že máte špinavý auto nebo čistý auto. A ono to přece jenom chvilku trvá než získáte ten neopren, než prostě máte jakousi odolnost vůči tomu, že vám neustále někdo šťourá z nejrůznějších zájmů a oni nejsou vždycky krystalicky čisté, do vašeho života velmi soukromého. No a s tím byl pan Babiš konfrontován vlastně až v té kampani a je pravda, že ho to vystavilo velkým tlakům. Já nechci tady dělat žádnému týdeníku reklamu, ale jeden z nich byl obzvlášť v tomhleto aktivní.

VM: Ono právě je otázkou, jestli Andrej Babiš není jen pokračováním oligarchizace médií, která teď postoupila do éry oligarchizace politiky. Protože tady oligarchizace médií je jevem už poměrně delším, stačí se podívat na nakladatelství Economia vlastněné eeh miliardářem Zdeňkem Bakalou, který také má ekonomické, ekonomické zájmy, Václave Bělohradský. Není to tak, že to vlastně Andrej Babiš lidově řečeno odnáší za to, co nebylo příliš pod drobnohledem v letech minulých?

VB: Tak určitě ano, protože se náhle zviditelňuje ten vstup kapitálu, ne – ehm – těch podnikatelů, kteří nejsou mediální podnikatelé, vstup do českých médií. Ehm, jsme zvyklí na to, že podnikají mediální podnikatelé, toto je něco jiného, Andrej Babiš má zájmy jiného typu a koupil Mafru, a podobně Bakala má zájmy jiného typu a vlastní týdeník... ale musíme si pak připomenout tu situaci, ve které jsme se ocitli, tak je to oslabení všech politických subjektů tradičních, především politických stran, ale také odborů například, ty jsou stále slabší. A také protestních hnutí, připomeňme si, že důležitou, důležitým faktorem v politickém systému jsou taky protestní hnutí, které generují změny zákonné a tak dále. A my jsme v situaci, kdy všechny tyto tři klasické, ještě bych přidal tedy i papírová média, jak se říká, nebo Karel Hvížd'ala, který vždycky upozorňuje na ta vážná média, jak vlastně odcházejí z toho... takže i to je čtvrtý faktor politiky, já tomu říkám média distance, kritické distance, ty odcházejí z toho. A co posiluje? Tak posiluje především soudní moc, která se ovšem politizuje, tak alespoň ve vnímání, jak jsme slyšeli před chvilkou ve zprávách, do jisté míry. Eeh ta soudní moc začíná mít novou roli v systému. Sociální sítě například se velmi velmi politizují. No a pak už korporace, žejo, korporace nadnárodní, a tak dále. A v této situaci je vstup podnikatelské strany do našeho politického systému velmi velmi složitá věc. Protože my jsme byli zvyklí na to myslet pomocí té osy levice pravice, levice pravice. Tak já jsem celý život prakticky hájil tuto osu a v Itálii taky, kde byl takzvaný zablokovaný bipolarizmus. Ale teď myslím, že musíme tedy se vzdát a upustit, ta osa se zhroutila a ta, ten politický systém už není popsateľný v termínech osy, ale v termínu kaleidoskopu. Kalei[[doskopu...]]

VM: [[Takže osu]]... osu nahradil kar.. kaleidoskop

VB: Kaleidoskop... kaleidoskop kdy je možné hnutí ano se spojí se sociální demokracií a třeba se ještě spojí s... s hnutím, jak je to – úsvitu, ano? Toto je kaleidoskop, ale současně nejenom to, ale i ty ideje, jo. Ideje, které zastupuje andrej babiš, je těžké je formulovat, ale umíme, t.. je to i kaleidoskop idejí. Kdysi jsme byli zvyklí na to programové ukotvení pravice, svoboda, podnikání, nízké daně, levice, solidarita, sociální stát a tak dále. A tohle se všechno rozpadlo a vznikají takové kaleidoskopické útvary, takové kaleidoskopické uskupení, takové obrazce, řekl bych. Že spolupracují strany, jejichž programové ukotvení je těžko pochopit. Ale asi to jinak nejde, jo, ten ten kaleidoskop patří k tomu postmodernímu světu, z kterého mnozí hledají cestu ven, ale ono se snadno nedá z toho [[postmoderního světa]]

VM: [[Na kolik vám, Martine]] konvenuje ten ten příměr Václava Bělohradského, který velmi často opakuje ve svých textech, rozpad té tradiční osy levice pravice, a teď přichází tedy eeh s tím, že le- ta osa je nahrazena právě kaleidoskopem?

MS: Já s teda s tou definicí asi jako řada lidí, nebo s tím pravolevým vymezením mám trochu problém, protože není divu po dvaceti třech letech v této zemi si říkat a co to teda vlastně je, tady žádná asi skutečná pravice nebyla v tom pravém slova smyslu především konzervativní a ehh konzervativní hodnoty zastávající. Dyt' pravý opak je skoro skutečností. Tady byly takové drobné pokusy, jako i když spíš do toho liberálního asi směru, jako ODA, ale to už je dávná minulost. No a já se uchýlím pro zjednodušení k tomu, k tomu oblíbenému, co se v této souvislosti říká, že levice tedy privatizuje banky a pravice zvyšuje daně. Jak tady chcete něčemu potom rozumět? Jako v tom pravolevém

VB: (přikyvuje)

VM: Což ale nepopírá tu tezi, že se rozpadla v českém politickém systému ta osa levice pravice

- nesrozumitelný úsek, mluví všichni-

MS: ..ne, to nepopírám, ne ne, to jenom je k vyjádření jaksi toho, takového jaksi celkového zmatení politických pojmů jako na základě jejich ale výsledků těch politických činů, jo, to není nějaká chiméra teoretická

VM: Čehož pak mohou využívat ty nové subjekty včetně hnutí ano?

MS: No proto trochu mě překvapuje a i když tomu rozumím, jak pan profesor říká, že došlo k oslabení tradičních stran, no já si říkám zaplat'pánbůh, protože

VM: pro ně bohužel

MS: protože ty strany

VM: -nesrozumitelné

MS: ale oni měly iks příležitostí jaksi se reformovat, nějakým způsobem reflektovat své nedostatky, nebo chyby svých lídrů, vedení a blablabla a takdále. Neděje se tak. Z jakého titulu já mám jako občan zničehonic v roce dva tisíce třináct věřit té či oné z nich, že teď tedy skutečně to vezmou pořádně do rukou? Nemám žádný důvod to dělat. A proto jsem do toho hnutí vstoupil, to je velmi jednoduché.

VM: Ehh, když ještě ale zůstanu u těch témat, tak nejsilnější témata voleb roku dva tisíce deset, jako byl boj proti korupci a boj proti zadlužování státu, tak letos ustupovala i tématům sociálním. Podle rozsáhlého sociologického šetření společnosti median a stemmark pro českou televizi voliče letos nejvíc zajímalo zdravotnictví následované hned řešením nezaměstnanosti. Pak následují ta protikorupční opatření nebo protikorupční témata (.) to jsou ta témata, která dominovala před třemi a půl lety v předvolební kampani (.) a také státní dluh. Na dalších příčkách důležitosti témat se objevují duchodová reforma, věda a školství, sociální politika. Autoři výzkumu upozorňují, že tematicky byly letošní volby málo vyprofilované, voliči totiž nejsou schopni ve volbách jasně rozlišit důležitost témat. Připomínám, že to rozsáhlé sociologické šetření stemmarku a medianu se uskutečnilo na reprezentativním vzorku dvou tisíc osmi set respondentů, a to ve volebních dnech. Tady jsou opět slova sociologa daniela prokopa.

DP: Je zajímavé srovnat tu kampaň ano s kampaní, kterou vedly třeba věci veřejné před rokem dva tisíce deset. Ona nebyla úplně stejná, ano tolik nezdůrazňovalo třeba zkorumpovanost politiků a vedlo tu kampaň hodně proti neakceschopnosti, proti tomu, že ty strany jsou rozhádané, nejsou schopné se shodnout na řešení. Andrej Babiš říkal, oni tam ten zákon o státní službě řeší deset let, já tam přijdu a udělám ho. A ta kampaň se povedla podle mě díky tomu, že to přišlo akorát do období, kdy dvě hlavní strany, nebo tradiční ODS a ČSSD trpí velkou jakoby vnitřní rozhádaností. ODS ta se vlastně v létě úplně rozpadla a i osvč třeba, jejich tradiční elektorát, jí přestal věřit, že jsou schopní hájit jejich zájmy. A ČSSD ta zase trpěla tím sporem těch dvou, těch dvou křídel, prozemanovského a křídla dejme tomu Bohuslava Sobotky. Takže tam se to ideálně, to vyznění té kampaně se ideálně povedlo a bylo ideálně načasované v tomto.

VM: dodává v rozhovoru pro otázky sociolog Daniel Prokop. Při pohledu na váš stranický program, Martine Stropnický, dejme tomu, že osa levice pravice je stále živá, tak kam byste se zařadili?

MS: Nepochybně na pravý střed, u nás slovo střed v politice je téměř sprosté slovo, přitom se všeobecně ví, myslím, že pan profesor s tím bude souhlasit, že o ten střed se vždycky nakonec zápasí, to neznamená beznázorovost, to znamená spíš to blíž k tomu českému určení zlatá střední cesta. [[A my jsme prostě pro podporu podnikání]]

VM: [[no a vy jste vy jste ano]]

MS: pro všechny základní pravicové hodnoty, ale samozřejmě s jistým přiměřeným sociálním rozměrem. To občas [[rozčiluje i naše komunisty]]

VM: [[vy jste to totiž začali dodávat]] v té druhé fázi kampaně téměř před tím koncem a začalo to fungovat na levicové voliče, protože podle těch sociologických dat, které má česká televize k dispozici, tak jste vzali sociálním demokratům patnáct procent voličů ehh, kteří volili ČSSD v roce dva tisíce deset a vzali jste tu aktivní střední generaci.

MS: tak promiňte, ale vy s- možná nás považujete za rafinovanější než jsme. Eeh ehh

VM: no jestli to nebyl záměr? Jestli to nebyl záměr [[nejdříve]]

MS: [[ne ne]] už od počátku...

VM: být stranou pravého středu a pokud by, bůh ví, kdyby nebyly předčasné volby, tak jestli byste nešli i do levého středu, a tím byste tady potvrdili ehh ta slova Václava Bělohradského o nových politických stranách, stranách, které fungují jako strana pomlčka firma a stát pomlčka fir[[ma]]

MS: [[mu]]sím jenom v tomhle krátce reagovat, že od počátku tam byl ten rozměr definovaný i větou Andreje Babiše zhruba tohoto znění: člověk, který n- v životě dosáhne úspěchu, člověk, který má jisté i třeba štěstí ve své ve své profesi, ve svém podnikání ehh, člověk, který je pracovitý a je zdravý, je jeho povinností se samozřejmě postarat přiměřeným dílem i o ty, kteří to štěstí nebo dispozice neměli. To si myslím, že je úplně pochopitelná věta, kterou bych vůbec nijak neideologizoval, ta se mi zdá prostě v podstatě křesťanská normální věta. (díívá se na VB, ten si bere slovo)

VB: Ehm, samozřejmě, že ten ten pocit, že ty strany nám tady překáží v řešení, protože se hádají mezi sebou a tak dále, je ve skutečnosti určitá optická iluze, protože až to hnutí ano bude muset řešit ty reálné problémy, tak se taky bude hádat, protože žádné řešení dneska není při-, nelze ho připravit předem, ten, ta ta ten rychle se měnící svět je tak komplikovaný, že používat na něj ty staré kategorie pravice levice skutečně nejde, ono to skutečně nefunguje, ono se to rychle mění všechno. Odbory například jsou dneska nalevo nebo napravo? Nikdo to dobře neví.

VM: Není to ale dáno tím, a to říkal Martin Stropnický, jak se ty politické strany chovaly

VB: Myslím, že ne, myslím, že ne

VM: v českém politickém systému, že ti, kteří

VB: ehh

VM: říkali, že jsou levice, tak privatizovali banky, a ti, kteří říkali, že jsou pravice...?

VB: Řekněme, ale my jsme prošli transformací, kterou postkomunistickou transformací, která je bezprecedentní proces a nikdo neví dost dobře, jak takovou transformaci stoprocentně znárodněné ekonomiky převést na ten trh, takže zase není třeba říkat, že to, že jsme to udělali špatně. No tak se to nějak zkoušelo a řekněme, že nedostatečně rychle ty politické strany rozhodující reagovaly na své chyby. To já považuju za klíčový okamžik v té polovině těch devadesátých let už ty chyby byly jasné. A místo aby se tedy ty strany postavily do čela nějaké nápravy, předtím tak každé předstíral, že to není jeho vina a tak dále.

VM: Takže mohli ti, ti touto chybou mohli přispět právě i

VB: samozřejmě že ano!

VM: ke drolení osy levice pravice

VB: ano ano ano, například. Ale otázka je, jak vlastně ta osa fungovala. Tady máme skupinu voličů, který volí pravici, tady máme skupinu voličů, která volí levici (ukazuje rukama). A teď malá část těch těch voličů se přesouvá z levice na pravici a z pravice na levici podle toho, jak vnímá vládnutí té té své strany. Takže je nespokojená, začne volit levici, pak je... A toto rozdělení voličstva, to se dávno zhroutilo, jo, takhle už to nefunguje. Proto je to nejenom kaleidoskop idejí, kaleidoskop stran, ale taky kaleidoskop voličů, který se různě míchají, takže třeba v Itálii alespoň je běžné, že katolíci jsou na extrémní levici v jistých tématech, jo, třeba ekologických. A zas naopak, levice je extrémně rigidní a zaostalá až archaická v otázce třeba ekologických limitů emisních a tak dále. Takže musíme se s tím smířit, že žijeme v tý době toho kaleidoskopu a ne už té osy pravice levice a nezlobit se na ty, nebo ne, nevysmívat se těm stranám, že se hádají, ony se hádají proto, že ten svět je opravdu nesrozumitelný a pochybuju, že andrej babiš tomu světu rozumí líp než my tři, jak tady sedíme.

VM: Martine?

MS: Ehh, hádání určitě není na škodu, zvláště když má vést k nějakému pozitivnímu konci, ale víte co, já mám pocit, že ty strany, ty dosavadní, ty tradiční, jak nám bylo často omíláno, my jsme ten slepenec (koulí očima) ehh (úšklebek) kdežto oni mají tu tradici a ta dlouhá léta... já

mám pocit, že ztratily věrohodnost, ztratily skutečně autenticitu, jak jak může ten volič, pokud jenom trošku má paměť, věřit, že teďko ten štíhlý stát konečně nastane? Když jenom za loňský rok přibylo šest tisíc zaměstnanců ve státní správě třeba. Všechny ty dluhy legislativní, ten obludný dluh toho zákona o státní službě, pečlivě hýčkaný, mimochodem, to není žádná náhoda, to je záměr. A těch záměrů je tady iks. A ti lidé, kteří takto záměrně vlastně tu republiku sráželi na kolena, titíž lidé, jako přinesou jakoby tu palmu vítězství, to přece nemůže nikdo do myslet vážně.

VM: [[Počkejte ale]]

VM: no ale teď mi řekněte, s vědomím těchto slov teď budete vyjednávat o vládě. Jako nejpravděpodobnější se jeví to to uspořádání, že zásadní roli v té vládě budou mít sociální demokraté a nějakou roli by v ní mělo mít hnutí ano a lidovci. A teď je otázkou, jakou roli? To budete ale i s těmi, kteří za to nesli spoluzodpovědnost v těch minulých letech, vůči nimž jste se tak vážně vymezovali.

MS: Proto tam opravdu neskáčíme po hlavě, byť je nám to občas vytýkáno, dokonce jsme pod tlakem, říkají zvlášť ti, co to s náma myslí hodně dobře, chlupci tak co, běžte makat a tak a už si mnou ruce jak se tohleto právě stane. To je ta- proto jsou ta jednání pro nás tak složitá, proto tak netrpělivě očekáváme, s kým budeme jednat a kde se budeme moci skutečně shodnout na nějakém závazném prohlášení a mít nezpochybnitelné – co je v životě nezpochybnitelné – ale maximální garance, že se tak skutečně stane, protože toto, co říkáte, toho si vědomi samozřejmě jsme.

VM: Ehh, položím vám stejnou otázku jako milanu chovancovi v první části otázek, podle vás je jaké nejpravděpodobnější uspořádání budoucího vládnutí v česku?

MS: Myslíte ten model koaliční, partnerství a tak dále?

VM: Ano

MS: Uf, to strašně záleží znova – a neberte to jako únikovou nějakou odpověď alibistickou, ale tak to prostě je. Jsme zvědaví, s čím přijdou pánové [[ze sociální demokracie]]

VM: [[No sociální demokraté]] Milan chovanec řekl: bohuslav sobotka získá alespoň devadesát procent (.) hlasů ústředního výkonného výboru, věří v silný mandát a teď milan chovanec říká: nejlepší pro stabilitu správy této země, aby stát fungoval – další slogan před volbami, fungující stát, by byla koalice ano a a lidovci. Tu andrej babiš poměrně silně odmítal. A pak je tady ta možnost menšinové vlády.

MS: Znova říkám, že pro nás varianta číslo jedna je tolerance menšinové vlády sociálních demokratů na základě přesně vymezeného, řekněme programového minima jako cenu za tu toleranci. Víte, já nechci teďko se přiživovat na nějaké vnitřní krizi sociální demokracie, která nechť je co nejlépe a nejrychleji a věrohodně (.) za námi. Jakoby za českou republikou teďko myslím. Ale (.) jak já i tomuhletomu tvrzení mám věřit? Jo, které pronesl pan chovanec, on tam byl v těch lánech

VM: No ale zároveň zároveň říká: ti zespoda sociální demokracie zase začala občansky fungovat nebo stranicky fungovat, protože ti zespoda nám dali do kožichu. A vrátím-li se k těm, k těm

MS: Ale promiňte, ale budou, bude

VM: Ano?

MS: tam ten jejich hlavní sjezd nebo co v únoru nebo v březnu, co se stane hypoteticky, když tady jakási koalice vznikne hypoteticky a ten sjezd to vedení nepotvrdí?

VM: To znamená, že to je jeden z důvodů, proč chcete spíš být vně vlády?

MS: vyloučit to nelze, vyloučit to nelze a představte si,

VB: to se může stát i hnutí ano

MS: to italským slovem pastýčco, žejo, co by se v tom březnu tady stalo za zmatek, kdybys- nemůžete jít, jinak je ten sjezd formální

VM: takže to je jeden z důvodů, proč chcete zůstat vně vlády?

MS: ta předvídatelnost našich partnerů je do jisté míry samozřejmě o- problematická

VM: Václav bělohradský

VB: ta vnitrostraničká krize sociální demokracie ve skutečnosti má hlubší příčiny, o co tam jde? Jde tam o vnitřní suverenitu, to znamená suverenitu centra vůči krajům a vůči krajské moci a vůči těm sílím krajské moci, která je ovšem v celé evropské unii tato moc roste. Žejo, tato moc periferie vůči centru, to je prostě ta politika. A druhá je pak vnější suverenita, řekněme tedy vůči hradu nebo jak to budeme interpretovat. Něco takového ovšem, tomu se žádná strana nevyhne. Nedělejme z toho, že sociální demokracie tady dala příklad nedůvěryhodnosti. To jsou krize, které se dějí v politických stranách, tady je to nevhodně načasované, ale nedémonizujme, konflikt zas není není něco, co by tu stranu mělo znevěrohodnit. A děkujeme bohu, že žijeme v demokratickém systému, protože tento typ krize by se řešil v jiných konstelacích velmi, velmi krutě

VM: a ono je otázkou, jestli tou krizí, také personální, nemusí dříve či později projít i hnutí ano

VB: no to nemusíme předvídat, ale pokud se stanou politickou stranou... pokud zůstanou hnutím, je velký rozdíl mezi hnutím a stranou, ovšem ten rozdíl je v tom, že hnutí musí mít neustále nějakou charismatickou motivaci, ona musí být neustále tažena taky nějakou osobní motivací. Každá, každé hnutí se později stane strukturou, stane se nějakou institucí. Pak už funguje za peníze, abychom to řekli jednoduše, pak jsou tam placení zaměstnanci, kteří zavlí- kdežto to hnutí je charismatické, to jsou ty, to jsou ty do- motivovaní lidé, který chtějí napra- s tím se musí počítat. Všecko se pohybuje mezi tím charismatickým polem hnutí a tím polem instituce. Osciluje, ale ta institu- až se stane to hnutí ano institucí, nějakou formou politického aparátu, pak dojde jistě k různým napětím. A je to v pořádku, tak tak to má být, ano. Není třeba démonizovat tu-

VM: jak tím, jak tím, jak tím pnutím budete budete čelit, aby se neukázalo, že sice sociální demokraté, vyjdou-li z této krize posílení, tak budou mít svůj jednotný poslanecký klub, ale

ejhle, může se stát, že jinak budou hlasovat poslanci hnutí ano dva tisíce jedenáct v poslanecké sněmovně, pokud nějakou smlouvu se sociálními demokraty uzavřete.

MS: já teďko to nechci zlehčovat nějak jako ohavně nedělně poledně, ale opravdu, já můžu zakopnout o kabel, až vocaď pudu z toho studia, jo, čili já přece nebudu říkat, že můžeme, že můžeme garantovat stoprocentně jakousi mm- pokud vzniknou odlišné názory, zaplaťpánbůh, pokud v nějaké demokratické diskusi se dojde k nějakému sjednocení a k jisté disciplíně, ano, přijímáme ten většinový, v rámci klubu, názor a společně se za něj prostě zasadíme. To si myslím, že je úplně normální a že to

VM: a to myslíte, že to bude samozřejmé

MS: né, bude to nějaký proces, nějaký boj, budeme se poznávat, zase řeknu upřímně, my samozřejmě, že nás ten termín penalizoval jako jedny z nejvíc. My jsme do toho května prostě měli naplánovaný nějaký proces krystalizace toho většího pro[[pojení]]

VM: [[to zname]]ná, vy vy jste, vy jste počítá- a jednou, řekněme z chyb nebo z toho rizika, které způsobily předčasné volby, že nedošlo právě k tomu posunu mezi hnutími a mezi institucí, jak tady naznačuje václav bělohradský?

MS: já bych to spíš nazval, řekněme, nějakým časem, nezbytným časem na větší krystalizaci, větší prohloubení řekněme některých těch ideových stanovisek a musela se bleskurychle vybudovat struktura, která je velmi podobná těm stranickým demokratickým strukturám se svými různými stupněmi a a a způsobem schvalování a mně opravdu to je skoro to zní jak špatný zert, my jsme si volali někdy uprostřed prázdnin, že už bysme měli začít dělat na tom programu a kdo co bude dělat a pak jsme si za osmačtyřicet hodin volali, že teda musíme začít okamžitě a vrátit se z dovolených. To opravdu jako neslo prvky až formanova filmu. A my jsme nemohli šáhnout do nějakých prefabrikovaných šuplíků, kde jsme měli zprávy za loňský, předloňský a předpředloňský rok, ale museli jsme začít téměř od píky, samozřejmě už s nějakými náznaky týmů jakoby specializovaných na ty jednotlivé kapitoly, ale to to to byla prostě titánská práce.

VM: takže připouštíte to to to riziko, že pod tlakem času stále hnutí, které musí najít to institucionální ukotvení nebo tu cestu k té instituci jako takové.

MS: nedokážu na to odpovědět, nemám důvod zpochybňovat odhad pana profesora, je to ale věc, kterou budeme určitě probírat s tou členskou základnou, my se do toho zase vrátíme za voliči a budeme je žádat o nějakou reflexi. Samozřejmě, že to někdo nazve populismem, kdybychom to neudělali, tak jsme odtrženi od mas. Víte, on se člověk nezavděčí. Určitě bysme rádi, rádi využili teďko ten trošku takový tajmout do konce toho listopadu ještě, abychom se mm- vlastně přiblížili k tomu, co je nějakým většinovým hlasem v tom hnutí a [[po]]dle toho také postupovat

VM: [[no]] (...) on to úplně tajmout není, protože se musí ustavit orgány, když jsme u institucí, orgány poslanecké sněmovny. Aby začala sněmovna fungovat, aby schválila zákonná opatření senátu, nebo je případně odmítla. Vy už víte, kdo bude řekněme tou institucionální hlavou? Protože beze sporu předseda poslanecké sněmovny či- či místopředseda jsou (.) pozice, do nichž budete muset někoho nominovat.

MS: samozřejmě, že je to propojené, bohužel je to vel- velmi úzce dokonce propojené i s tím jednáním o podobě vlády, o podobě koalice, podpory a tolerance a tak dále. Protože to je prostě provázané. Za konkrétní resort se předpokládá, uvedu banální příklad. Pokud budou mít sociální demokraté finance, a ať už my budeme v jakémkoli svazku s nimi, tak budeme samozřejmě požadovat šéfa nebo uu- rozpočtového výboru samozřejmě předsedu. Jo, čili to je strašně provázané, ono se to-

VM: tedy není to tak, že budete požadovat ministra financí pro andreje babiše, který něco takového naznačoval v té předvolební superdebatě české televize, že by se obětoval a byl ministrem financí české republiky?

MS: ale to byl

VM: to byla taky metafora?

MS: to byl přece další vtípek, protože to se jinak nedá brát a bylo to tak skutečně, on dokonce udělal malou pauzu, kdybych to teďko vybral jako režisér. Malou pauzu a pak udělal takový malý škleb koutkem a pak to teprv řek, já myslím

VM: jinak řečeno, vy režírujete andreje babiše (smích)

MS: né, vůbec ne, to by se právě

VM: ne, opačně ( )

VB: (smích) dramaturgické oddělení ve straně

MS: pan babiš je ( ) v tomhleto, ten si hraje po svém

VM: éé, a co se, co se tedy týče těch orgánů pos- poslanecké sněmovny, vy máte už-

MS: určitě

VM: -už ve ve straně ehh (.) prodiskutováno nebo hnutí prodiskutováno, kdo by byl reprezentantem poslanecké sněmovny za hnutí ano, jestli vy jako místopředseda či předseda poslanecké sněmovny či andrej babiš

MS: ehh, já se nechci vymlouvat na ta- na propojenost těch jednání, ale samozřejmě pracujeme v nějakých hypotetických variantách [[a ať už budeme jakkoli]]

VM: [[tak mi řekněte personální]] tip na vedení poslanecké sněmovny

MS: kdybychom byli v čisté opozici, řekněme

VM: ano

MS: nebo i v té toleranci jakoby, no tak vzhledem k volebnímu výsledku se nabízí, abychom měli předsedu poslanecké sněmovny, ehh

VM: teď mi jde o ten personální tip

MS: minimem je místopředsednictví a potom několik i docela významných výborů samozřejmě,

VM: ( ) rozpočtový?

MS: ale tam nejde věru o židle, tam jde o efektivní výkon jakési kontroly, jo, nebo rozdělení moci. Ale ta jména, to je takové na hranici bulvárnosti. Samozřejmě, že by [[to byli ti]]

VM: [[počkejte ale]]

MS: z popředí toho hnutí, já to ale, víte..

VM: ptám se na andreje babiše, zase a vracím se k začátku naší diskuse. Jestli andrej babiš jako předseda nebo místopředseda poslanecké sněmovny, nebo člověk, který bude stát vzadu, aby hnutí ano nečelilo těm námitkám, které tady zazněly na začátku

MS: ne, tak nepochybně jednoduchá odpověď, pokud bychom byli v čisté opozici, tak bychom chtěli pro svého předsedu rozpočtový výbor, to má svoji logiku

VM: pro andreje babiše

MS: (přikyvuje) mhm

VM: a a post místopředsedy sněmovny, tedy, či předsedy sněmovny by byl někdo jiný, kdo by nebyl tak na očích

MS: nejde o oči, jde o odbornost, řekněme, jo, my se bude striktně teda řídit tímhle tím a pokud budeme, teďko dám příklad hypotetický, pokud budeme mít ambice v tom výboru s tím nekonečným názvem, který začíná školství, tak na to se nabízí kandidovat třeba pana kolegu zlatušku, čili to bude striktně vedeno nějakými odbornými kritérii

VM: tak teď nepříjemná otázka, vy byste chtěl být nebo přijal byste post místopředsedy či předsedy poslanecké sněmovny? Jako člověk se zkušeností diplomatickou, protože to se nabízí

MS: já to beru jako takový nedělní dortík od vás teda

VM: já tady dávám jenom dortíky

MS: (smích) já, já ne, já o tom vůbec nepřemýšlím, já jsem na to tuhle řek, já opravdu popravdě, já jestli teda po něčem neprahnou, tak je to nějaký post. Mně bylo dobře v tom mém povolání, víte, já jsem prostě nějakýmsi politikem z donucení občanského, já tam nechci realizovat svoje nějaké mužské ambice, opravdu ne.

VM: tak václave bělohradský, to co vy jste kritizoval, tedy andrej babiš jako možný ministr financí, tak vidíte, byla to jedna-

VB: já to nekritizuji

VM: -z metafor

VB: já to skutečně nekritizuji, protože může být, že zákon o střetu zájmů je v česku velmi silný. V itálii nebyl dostatečně silný a z toho vznikl ten problém, velmi komplikovaný. Takže jestliže je dostatečně silný zákon o střetu zájmů, je to představitelná věc. Já jenom říkám, že to je jeden ze způsobů, jeden z, jeden z aspektů té nové situace vlastně, že podnikatel bude současně vykonávat politickou moc plus tu mediální

VM: děkuji

VB: a to jako je obtížné říci, on řekl, já si vzpomínám, někdy řekl, že uh, že že, že potenciální střet zájmů přece není realizovaný střet zájmů, no a já se budu hlídat, budu se kontrolovat. Ano, ale to nestačí patrně, jo, svěřit to té autokontrolě, té osobní mravnosti, abych tak řekl, to asi nebude stačit, jo. Bude muset, bude muset tento politický systém projít novou zkušeností, to znamená nový zákon o střetu zájmů.

VM: děkuji hlavním hostům otázek, kterými byli profesor václav bělohradský a dnes poslanec, bývalý diplomat a bývalý šéf vinohradského divadla martin stropnický. Děkuji vám, že jste byli hosty otázek a těším se na další diskuse.

VB: na shledanou

MS: na shledanou, děkuji.

<http://www.ceskatelevize.cz/ivysilani/1126672097-otazky-vaclava-moravce/213411030511103-otazky-vaclava-moravce-2-cast>